

Број: 05-05-1-1091-2/13
Сарајево, 26. март 2013. године

26.03.2013

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

01,02-05-2-388/13

B

- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије о програму прекограничне сарадње Хрватска – Босна и Херцеговина у оквиру компоненте прекогранична сарадња програма ИПА за 2011. годину. Споразум је потписала гђа Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције БиХ, 29. новембра 2012. године у Сарајеву.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

Број: 08/1-31-43358-3/12
Сарајево, 19. март 2013.године

PRIMLJENO	25.03.13	13
PRILAGODITELJ		
POSREDOVAK		
125	08-1	1091

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
САРАЈЕВО

ПРЕДМЕТ: Приједлог одлуке о ратификацији Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије о програму прекограничне сарадње Хрватска – Босна и Херцеговина у оквиру компоненте прекогранична сарадња програма ИПА за 2011. годину,-

У прилогу акта вам достављамо Приједлог одлуке о ратификацији Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије о програму прекограничне сарадње Хрватска – Босна и Херцеговина у оквиру компоненте прекогранична сарадња програма ИПА за 2011.годину, потписан у Сарајеву 29. новембра 2012.године, на енглеском језику.

Такође вам достављамо приједлог одлуке о ратификацији који је утврдио Савјет министара Босне и Херцеговине на својој 40. сједници одржаној 28. фебруара 2013.године.

Подсећамо да је Предсједништво Босне и Херцеговине на 27. редовној сједници, одржаној 16. октобра 2012.године донијело одлуку број: 01-50-1-3016-25/12 о прихватању предметног Споразума.

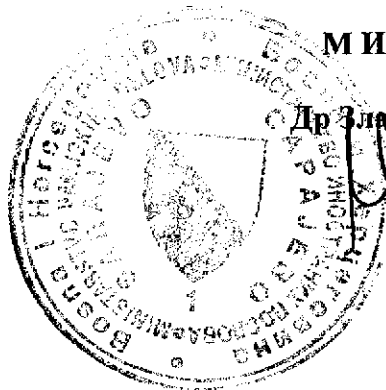
Молимо да Предсједништво Босне и Херцеговине, у складу са одредбама члана 17. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора („Службени гласник БиХ“ број 29/00), одлучи о ратификацији предметног Споразума.

С поштовањем,

Прилога: Као у тексту.

МИНИСТАР

Др Златко Лагумџија

SPORAZUM O FINANSIRANJU

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

EVROPSKE KOMISIJE

O PROGRAMU PREKOGRANIČNE SARADNJE HRVATSKA –
BOSNA I HERCEGOVINA

U OKVIRU KOMPONENTE PREKOGRANIČNA SARADNJA
PROGRAMA IPA

ZA 2011. GODINU

(centralizirano upravljanje)

SADRŽAJ

Predgovor

1. **Program**
 2. **Provedba programa**
 3. **Strukture i organi s nadležnostima**
 4. **Finansiranje**
 5. **Rok za ugovaranje**
 6. **Rok za izvršenje ugovora**
 7. **Rok isplate**
 8. **Postupanje s primicima**
 9. **Prihvatljivost troškova**
 10. **Čuvanje dokumenata**
 11. **Mapa puta za decentralizaciju bez ex-ante kontrola**
 12. **Tumačenje**
 13. **Djelomična ništavost i nenamjerne praznine**
 14. **Pregled i izmjene i dopune**
 15. **Prestanak**
 16. **Rješavanje razlika**
 17. **Obavijesti**
 18. **Broj originala**
 19. **Dodaci**
 20. **Stupanje na snagu**
- Dodatak A** Program prekogranične saradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina, u okviru komponente Prekogranična saradnja instrumenta za pretprijetupnu pomoć IPA, za 2010. i 2011. godinu, usvojen Odlukom Komisije C(2010)5826 od 23. augusta 2010.
- Dodatak B** Okvirni Sporazum između Komisije Evropskih zajednica i Bosne i Hercegovine od 20. februara 2008.
- Dodatak C** Izvještavanje

SPORAZUM O FINANSIRANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

i

EVROPSKA KOMISIJA

u daljnjem tekstu zajednički kao "Strane", ili pojedinačno kao "država korisnica" u slučaju Bosne i Hercegovine, ili "Komisija", u slučaju Evropske komisije.

Budući da:

- (a) Dana 1. augusta 2006., Vijeće Evropske unije usvojilo je Uredbu (EZ) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja instrument pretpristupne pomoći (dalje u tekstu: "Okvirna uredba o IPA"). Na snazi od 1. januara 2007. godine, ovaj instrument predstavlja jedinstvenu pravnu osnovu za osiguranje finansijske pomoći državama kandidatima i državama potencijalnim kandidatima u njihovim nastojanjima da ojačaju političke, ekonomske i institucionalne reforme u cilju konačnog postajanja članicama Evropske unije.
- (b) Dana 12. juna 2007., Komisija je usvojila Uredbu (EZ) br. 718/2007 o provedbi okvirne uredbe o IPA, kojom utvrđuje pravila o upravljanju i kontroli (dalje u tekstu: "Uredba o provedbi IPA").
- (c) Pomoć Evropske unije u okviru instrumenta pretpristupne pomoći treba i dalje podržavati države korisnice u njihovim naporima na jačanju demokratskih institucija i vladavine prava, reforme javne uprave, provođenja ekonomskih reformi, poštovanja ljudskih kao i manjinskih prava, unapređenju jednakosti spolova, podrške razvoju civilnog društva i unapređenju regionalne saradnje kao i pomirenja i obnove, i doprinošenja održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

Za potencijalne države kandidate, pomoć Evropske unije može također uključiti određeno usklađivanje s *pravnom stečevinom EU (acquis)*, kao i podršku za investicijske projekte, usmjerenu naročito na izgradnju kapaciteta za upravljanje u područjima regionalnog razvoja, razvoja ljudskih resursa i ruralnog razvoja.

- (d) Strane su 20. februara 2008. zaključile Okvirni sporazum u kojem se utvrđuju opća pravila za saradnju i provedbu pomoći Evropske unije u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći.
- (e) Dana 10. decembra 2007., Odlukom C(2007)5934 usvojen je „višegodišnji Program prekogranične saradnje između Hrvatske i Bosne i Hercegovine“ za 2007- 2013, i revidiran Odlukom C(2010)5826 od 23. augusta 2010. (dalje u tekstu „program“). Dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu provodit će Komisija na centraliziranoj osnovi.
- (f) Za provedbu ovog programa potrebno je da Strane zaključe Sporazum o finansiranju kako bi se odredili uvjeti za dostavu pomoći Evropske unije, pravila i procedure koje se tiču isplate vezane za takvu pomoć i uvjete pod kojima će se upravljati pomoći.

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

1 PROGRAM

Komisija će dati doprinos, putem dodjele bespovratnih sredstava, finansiranju sljedećeg programa, koji je naveden u Dodatku A ovog Sporazuma:

Broj programa: Bosna i Hercegovina: 2011/022-430 (CRIS)

Naziv: Program prekogranične saradnje između Hrvatske i Bosne i Hercegovine u okviru komponente Prekogranična saradnja Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) za 2010. i 2011. godinu. Ovaj Sporazum o finansiranju obuhvata samo doprinos Evropske unije za 2011. godinu.

2 PROVEDBA PROGRAMA

- 1) Dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu će na centraliziranoj osnovi provoditi Komisija, u smislu člana 53.a Uredbe Vijeća (EZ Euratom) br. 1605/2002 o Uredbi o finansiranju koja se primjenjuje na opći budžet Evropskih zajednica, kako je konačno izmijenjena Uredbom (EZ, Euratom) 1525/2007 od 17. decembra 2007. (dalje u tekstu: „Uredba o finansiranju“).
- 2) Program će se provoditi u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma o pravilima za saradnju u vezi s finansijskom pomoći Evropske unije Bosni i Hercegovini i provedbom pomoći u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA), zaključenog između Strana 20. februara 2008. (dalje u tekstu: "Okvirni sporazum"), koji je naveden u Dodatku B ovog Sporazuma.

3 STRUKTURE I ORGANI S NADLEŽNOSTIMA

- 1) Država korisnica će odrediti nacionalnog koordinatora za IPA, u skladu s Okvirnim sporazumom, koji će djelovati kao predstavnik države korisnice vis-à-vis Komisije. On/a će osigurati da se održava tijesna veza između Komisije i države korisnice s obzirom na opći proces pristupanja kao i na pretpristupnu pomoć EU-a u sklopu IPA.
- 2) Nacionalni koordinator za IPA odgovoran je i za koordinaciju učešća države korisnice u relevantnim prekograničnim programima, kao i u međudržavnim, međuregionalnim i programima za morske slivove u okviru drugih instrumenata Evropske unije.
- 3) Država korisnica uspostavlja operativnu strukturu za dio programa koji se provodi na njenom državnom području. Njene funkcije i nadležnosti navedene su u prekograničnom programu, izuzev tendera, ugovaranja i plaćanja, koji su odgovornost Komisije.

- 4) Operativna struktura usko surađuje u provedbi ovog programa s operativnim strukturama Hrvatske.
- 5) Operativne strukture država učesnica uspostavljaju zajednički tehnički sekretarijat radi pomoći operativnim strukturama i zajedničkom nadzornom odboru iz člana 142. IPA provedbene uredbe u izvršavanju njihovih odnosnih dužnosti.

Zajednički tehnički sekretarijat može imati predstavništva uspostavljena u svakoj državi učesnici.

4 FINANSIRANJE

Finansiranje provedbe ovog Sporazuma je kako slijedi:

- (a) Doprinos Evropske unije za 2011. godinu utvrđen je na najviše 1.000.000 EUR (jedan milion eura) za dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu, kako je navedeno u Prilogu A1 Dodatka A ovom Sporazumu. Međutim, plaćanja doprinosa Evropske unije od strane Komisije izvršit će se unutar limita dostupnih sredstava.
- (b) Trošak nacionalnih struktura i tijela koje uspostavi država korisnica radi provedbe ovog programa snosi država korisnica, uz izuzetak troškova iz člana 94. stav 1. tačka (f) IPA provedbene uredbe, kako je detaljnije navedeno u Dodatku A ovog Sporazuma.

5 ROK ZA UGOVARANJE

- 1) Pojedinačni ugovori i sporazumi, kojima se provodi ovaj Sporazum, sklapaju se najkasnije dvije godine od datuma sklapanja ovog Sporazuma.
- 2) U opravdanim slučajevima ovaj rok za ugovaranje može se produžiti prije završnog datuma na najviše tri godine od datuma sklapanja ovog Sporazuma.
- 3) Sva sredstva za koja ugovor nije sklopljen prije roka za ugovaranje otkazuju se.

6 ROK ZA IZVRŠENJE UGOVORA

- 1) Ugovori se moraju izvršiti u roku najviše 2 godine od završnog datuma ugovaranja.
- 2) Rok za izvršenje ugovora može biti produžen prije isteka roka za izvršenje u opravdanim slučajevima.

7 ROK ISPLATE

- 1) Isplata sredstava mora se izvršiti najkasnije godinu dana nakon konačnog datuma za izvršenje ugovora.

- 2) Rok za isplatu sredstava može se produžiti prije završnog datuma u opravdanim slučajevima.

8 POSTUPANJE S PRIMICIMA

- 1) Primici u svrhu IPA-e uključuju prihod ostvaren nekom aktivnosti, tokom perioda njenog sufinansiranja, od prodaje, najmova, naknada za usluge/upisnina ili druge ekvivalentne primitke izuzev:
 - (a) primitaka ostvarenih tokom ekonomskog vijeka trajanja sufinansiranih investicija u slučaju investicija u firme;
 - (b) primitaka ostvarenih unutar okvira mjere finansijskog inženjeringa, uključujući kapital poduzeća i kreditne fondove, garancije, leasing;
 - (c) gdje je primjenjivo, doprinosa iz privatnog sektora za sufinansiranje aktivnosti, što se iskazuje s javnim doprinosom u finansijskim tablicama programa.
- 2) Primici kako su određeni u prethodnom stavu 1. predstavljaju dohodak koji se oduzima od iznosa prihvatljivih troškova za odnosnu aktivnost. Najkasnije do zatvaranja programa, takvi primici se oduzimaju od relevantnih prihvatljivih troškova aktivnosti u cjelini ili srazmjerno, ovisno o tome jesu li ostvareni u cijelosti ili samo djelomično sufinansiranom aktivnosti.

9 PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- 1) Troškovi u sklopu programa u Dodatku A prihvatljivi su za doprinos Evropske unije ukoliko su stvarno nastali nakon potpisivanja ovog Sporazuma.
- 2) Sljedeći troškovi nisu prihvatljivi za doprinos Evropske unije u okviru programa u Dodatku A:
 - a) porezi, uključujući poreze na dodatnu vrijednost;
 - b) carinske i uvozne takse, ili drugi troškovi;
 - c) kupovina, najam ili zakup zemljišta i postojećih zgrada;
 - d) novčane kazne, finansijske kazne i troškovi sporova;
 - e) operativni troškovi;
 - f) upotrebljavana oprema;
 - g) bankovni troškovi, troškovi garancija i slični troškovi;

- h) troškovi konverzije, troškovi kursnih naknada i razlika povezani s bilo kojim od sastavnih pojedinačnih euro računa, kao i drugi čisto finansijski izdaci;
 - i) nefinansijski doprinosi;
 - j) kamata na dug.
- 3) Odstupajući od prethodnog stava 2. iznad, sljedeći troškovi su prihvatljivi:
- a) porezi na dodatnu vrijednost, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - i. ne mogu se vratiti na bilo koji način;
 - ii. utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i
 - iii. jasno su utvrđeni u projektnom prijedlogu.
 - b) troškovi za transnacionalne finansijske transakcije;
 - c) u slučaju da provedba neke aktivnosti zahtijeva otvaranje zasebnog računa ili više njih, bankovni troškovi za otvaranje i vođenje tih računa;
 - d) naknade za pravne savjete, javnobilježničke naknade, troškovi tehničkih ili finansijskih stručnjaka i računovodstveni ili revizijski troškovi, ako su direktno povezani sa sufinansiranom aktivnosti i potrebni za njenu pripremu ili provedbu;
 - e) trošak garancija koje daje banka ili druge finansijske institucije, do one mjere do koje garancije zahtijeva nacionalno zakonodavstvo ili zakonodavstvo Evropske unije;
 - f) opći troškovi, pod uvjetom da su utemeljeni na stvarnim troškovima koji se mogu pripisati provedbi predmetne aktivnosti. Jedinствене stope na osnovu prosječnih troškova ne smiju preći 25% onih neposrednih troškova neke aktivnosti koji mogu utjecati na nivo općih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodički pregledava;
 - g) kupnja zemljišta za iznos do 10% prihvatljivih izdataka odnosne aktivnosti.
- 4) Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz člana 94. IPA provedbene uredbe, prihvatljivi su sljedeći izdaci koje plaćaju javna tijela u pripremi ili provedbi neke aktivnosti:
- a) troškovi stručnih usluga koje pruža javno tijelo osim krajnjeg korisnika u pripremi ili provedbi neke aktivnosti;
 - b) troškovi pružanja usluga povezanih s pripremom i provedbom neke aktivnosti koje pruža javno tijelo koje je ujedno i krajnji korisnik i koje izvodi neku aktivnost za svoj račun bez drugih vanjskih pružatelja usluga ako su dodatni

troškovi i ako se odnose na izdatke stvarno i neposredno plaćane za sufinansiranu aktivnost.

Odnosno javno tijelo ili fakturira troškove iz tačke (a) ovog stava krajnjem korisniku ili potvrđuje te troškove na osnovu dokumenata jednake dokazne vrijednosti koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu aktivnost.

Troškovi iz tačke (b) ovog stava moraju biti potvrđeni pomoću dokumenata koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je odnosno javno tijelo platilo za tu aktivnost.

- 5) Ne dovodeći u pitanje odredbe stavova 1 do 4, daljnja pravila o prihvatljivosti izdataka mogu se odrediti u prekograničnom programu u Dodatku A ovom Sporazumu.

10 ČUVANJE DOKUMENATA

- 1) Svi dokumenti vezani za program u Dodatku A čuvat će se najmanje pet godina od datuma na koji Evropski parlament odobri isplatu za budžetsku godinu na koju se dokument odnosi.
- 2) U slučaju da program u Dodatku A nije konačno zatvoren u roku utvrđenom u gornjem stavu 1., dokumenti koji se na njega odnose čuvat će se do kraja godine nakon one u kojoj je program u Dodatku A zatvoren.

11 MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU BEZ EX-ANTE KONTROLA

- 1) Država korisnica uspostavlja detaljnu mapu puta s indikativnim mjerilima i vremenskim ograničenjima za postizanje decentralizacije s *ex-ante* kontrolama od strane Komisije. Dodatno, država korisnica će uspostaviti indikativnu mapu puta za postizanje decentralizacije bez *ex-ante* kontrola od strane Komisije.
- 2) Komisija nadzire provedbu mapa puta navedenih u stavu 1., i uzima u obzir rezultate koje je država korisnica postigla u ovom kontekstu, naročito u pružanju pomoći. Mapa puta za postizanje decentralizacije bez *ex-ante* kontrola može se odnositi na postepeno odricanje od raznih vrsta *ex-ante* kontrole.
- 3) Država korisnica redovno izvještava Komisiju o napretku ostvarenom u provedbi ove mape puta.

12 TUMAČENJE

- 1) Ako nema izričite odredbe suprotne ovom Sporazumu, pojmovi koji se koriste u ovom Sporazumu nose isto značenje koje im je pripisano u Okvirnoj uredbi o IPA i Uredbi o provedbi IPA.
- 2) Ako u ovom Sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pozivanje na ovaj Sporazum predstavlja pozivanje na ovaj Sporazum kako je povremeno izmijenjen, dopunjen ili zamijenjen.

- 3) Svako pozivanje na uredbe Vijeća ili Komisije odnosi se na onu verziju tih uredbi kako je naznačeno. Ukoliko je potrebno, izmjene tih uredbi prenijet će se u ovaj Sporazum pomoću izmjena i dopuna.
- 4) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju pravno značenje i ne utječu na njegovo tumačenje.

13 DJELOMIČNA NIŠTAVOST I NENAMJERNE PRAZNINE

- 1) Ukoliko neka odredba ovog Sporazuma jest ili postane ništava, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće utjecati na valjanost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Strane će zamijeniti ništavu odredbu valjanom odredbom koja će biti što je moguće bliža svrsi i namjeri ništave odredbe.
- 2) Strane će popuniti sve nenamjerne praznine odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma, u skladu s Okvirnom uredbom o IPA i Uredbom o provedbi IPA.

14 PREGLED I IZMJENE I DOPUNE

- 1) Provedba ovog Sporazuma predmet je periodičnih pregleda u vrijeme koje Strane međusobno dogovaraju.
- 2) Svaka izmjena i dopuna dogovorena između Strana bit će u pisanom obliku i bit će dio ovog Sporazuma. Takva izmjena i dopuna stupa na snagu na datum koji odrede Strane.

15 PRESTANAK

- 1) Ne dovodeći u pitanje stav 2., ovaj Sporazum prestaje osam godina nakon potpisivanja. Ovaj prestanak ne isključuje mogućnost za Komisiju da izvrši finansijske ispravke u skladu s članom 56. Uredbe o provedbi IPA.
- 2) Ovaj Sporazum može okončati bilo koja Strana uz pisanu obavijest drugoj Strani. Takav prestanak stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pisane obavijesti.

16 RJEŠAVANJE RAZLIKA

- 1) Razlike nastale uslijed tumačenja, upravljanja i provedbe ovog Sporazuma, na bilo kojem i svim nivoima učešća, rješavat će se mirnim putem konsultacijama između Strana.
- 2) U slučaju da se ne uspije riješiti mirnim putem, svaka Strana može pitanje podnijeti na arbitražu u skladu s Izbornim pravilima o arbitraži između međunarodnih organizacija i država Stalnog arbitražnog suda na snazi na datum potpisivanja ovog Sporazuma.
- 3) Jezik koji će se koristiti u arbitražnim postupcima je engleski jezik. Tijelo za imenovanje bit će Generalni sekretar Stalnog arbitražnog suda na pisani zahtjev koji podnosi neka od Strana. Odluka Arbitra je obavezujuća za sve Strane i na nju nema žalbe.

17 OBAVIJESTI

- 1) Sve obavijesti u vezi s ovim Sporazumom bit će u pisanoj formi i na engleskom jeziku. Svaka obavijest mora biti potpisana i dostavljena kao originalni dokument ili putem faksa.
- 2) Sve obavijesti u vezi s ovim Sporazumom moraju se slati na sljedeće adrese:

Za Komisiju:

Ured direktora Pierrea Mirela
Evropska komisija
Opća uprava za proširenje /C
Rue de la Loi 170
B-1049 Brisel, Belgija
Faks: +32 229 68727

Za državu korisnicu:

Gđa Nevenka Savić
Nacionalni koordinator za IPA
Direkcija za evropske integracije
Trg BiH 1
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Faks: +387 33 703 198

18 BROJ ORIGINALA

Ovaj Sporazum sastavljen je u dva originalna primjerka na engleskom jeziku.

19 DODACI

Dodaci A, B i C čine sastavni dio ovog Sporazuma.

20 STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum stupa na snagu na datum potpisivanja. Ukoliko ga Strane potpišu na različite datume, ovaj Sporazum stupa na snagu na datum kad ga potpiše druga od dviju Strana.

Potpisano, za i u ime Komisije,

.....

Gosp. Pierre Mirel
Direktor,
Brisel, Belgija

Datum:

Potpisano, za i u ime Bosne i Hercegovine,

.....

Gđa Nevenka Savić
Nacionalni koordinator za IPA
Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Datum:

DODATAK A **PROGRAM PREKOGRANIČNE SARADNJE HRVATSKA –
BOSNA I HERCEGOVINA, U OKVIRU KOMPONENTE
PREKOGRANIČNA SARADNJA PROGRAMA IPA, ZA 2010-
2011. GODINU USVOJEN ODLUKOM KOMISIJE C(2010)5826,
DANA 23. AUGUSTA 2010. GODINE**

PRILOG A1: Prijedlog finansiranja za 2010-2011. godinu programa
prekogranične saradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina usvojenog
Odlukom Komisije C(2010)5826, dana 23. augusta 2010. godine

PRILOG A2: Program prekogranične saradnje Hrvatska - Bosna i Hercegovina 2007-
2013. revidiran Odlukom Komisije C(2010)5826, dana 23. augusta 2010.
godine

DODATAK B

**OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU KOMISIJE EVROPSKIH
ZAJEDNICA I BOSNE I HERCEGOVINE, OD 20. FEBRUARA
2008.**

DODATAK C IZVJEŠTAVANJE

- 1) Operativne strukture zemalja korisnica koje učestvuju u prekograničnom programu, podnose Komisiji i nadležnim državnim koordinatorima za IPA godišnji izvještaj i konačni izvještaj o realizaciji programa prekogranične saradnje nakon što zajednički nadzorni odbor izvrši analizu.

Godišnji izvještaj podnosi se do 30. juna svake godine, a prvi put u drugoj godini nakon usvajanja programa prekogranične saradnje.

Konačni izvještaj o realizaciji programa podnosi se najkasnije šest mjeseci nakon okončanja programa prekogranične saradnje.

- 2) Izvještaji iz stava 1. trebalo bi da sadrže informacije o:
 - a) Postignutom napretku u realizaciji programa i prioriteta prekogranične saradnje u vezi sa specifičnim, dokazivim ciljevima, uz kvantifikaciju, gdje god i kad god je kvantifikacija moguća, uz korištenje indikatora utvrđenih članom 94(1)(d) Uredbe o provedbi IPA-e na nivou ose prioriteta;
 - b) Preduzetim koracima od strane operativnih struktura i/ili Zajedničkog nadzornog odbora u cilju osiguranja kvaliteta i djelotvornosti realizacije, naročito:
 - Mjere praćenja i vrednovanja, uključujući odredbe o načinu sakupljanja podataka;
 - Kratak opis svih značajnih problema u realizaciji programa prekogranične saradnje i preduzetih mjera;
 - Iskorištenost tehničke pomoći.
 - c) Preduzete mjere u cilju oglašavanja i promoviranja programa prekogranične saradnje.

Gdje je to prikladno, informacije iz tačaka a) do c) ovog stava mogu se dati u sažetom obliku.

Informacije iz tačke b) ne moraju se uključiti ako nije bilo značajne promjene od prethodnog izvještaja.

PRILOG A1
PRIJEDLOG FINANSIRANJA ZA 2010. i 2011. GODINU
PROGRAMA PREKOGRANIČNE SARADNJE
HRVATSKA - BOSNA I HERCEGOVINA

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnici	Hrvatska i Bosna i Hercegovina
CRIS broj	Hrvatska 2010/022-401; 2011/022-427 Bosna i Hercegovina 2010/022-400; 2011/022-430
Godina	2010. i 2011.
Trošak	2010.: Hrvatska: 1,0 milion eura Bosna i Hercegovina: 1,0 milion eura Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2 miliona eura 2011.: Hrvatska: 1,0 milion eura Bosna i Hercegovina: 1,0 milion eura Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2 miliona eura
Operativne strukture	Hrvatska: Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva Bosna i Hercegovina: Direkcija za evropske integracije
Ugovorni organ/Provedbeno tijelo	Za Bosnu i Hercegovinu: Evropska komisija Za Hrvatsku: Provedbeno tijelo: Agencija za regionalni razvoj
Konačni datum za sklapanje Sporazuma o finansiranju	Za sredstva za 2010.: najkasnije do 31. decembra 2011. Za sredstva za 2011.: najkasnije do 31. decembra 2012.
Konačni datum za ugovaranje	2 godine nakon datuma sklapanja svakog sporazuma o finansiranju. Nema roka za projekte revizije i evaluacije koje pokriva ovaj Sporazum o finansiranju, kako je navedeno u članu 166(2) Uredbe o finansiranju. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Konačni datum za izvršenje	2 godine nakon završnog datuma za ugovaranje za svaki sporazum o finansiranju. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Šifra sektora	11120, 16061, 32130, 33210, 41010, 43040, 91010
Predmetne budžetske	22.020401

linije	
Nositelji programiranja	ELARG (Opća uprava za proširenje) Jedinica B1 za Hrvatsku
Nositelji provedbe	Za Hrvatsku: Delegacija EU u Hrvatskoj, Sektor za operacije I Za Bosnu i Hercegovinu: Delegacija EU u Bosni i Hercegovini, Sektor za operacije II

2. SAŽETAK

2.1. Uvod

2.1.1. Povezanost s MIPD-om

Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku za period od 2009. do 2011. godine ukazuje na to da će prekogranična saradnja, kojom se upravlja kroz Komponentu II, podržati Hrvatsku u prekograničnoj te transnacionalnoj i meduregionalnoj saradnji s državama članicama EU i državama korisnicama IPA-e. Usredotočit će se na unapređenje potencijala za turizam, uz stvaranje bliskije povezanosti između pograničnih područja i podržavanje zajedničkih aktivnosti na zaštiti okoliša.

Višegodišnji indikativni planski dokument za Bosnu i Hercegovinu za isti period podržat će aktivnosti u cilju unapređenja i povećanja prekogranične saradnje i društveno-ekonomske integracije pograničnih područja. To će se učiniti kroz jačanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih veza između odnosnih zemalja učesnika, uključujući vrste aktivnosti poput „ljudi ljudima“ („people-to-people“).

2.1.2. Proces programiranja

Proces programiranja je proveden od decembra 2006. godine do maja 2007. godine. Program je razvijen nakon procesa šire konsultacije s lokalnim učesnicima i mogućim korisnicima s obje strane granice. Zajednički programski odbor (JPC) sastoji se od predstavnika nacionalnih tijela Hrvatske i Bosne i Hercegovine kao i od regionalnih tijela pograničnih regija. Zajednički programski odbor (JPC) usvojio je konačnu verziju dokumenta za programiranje dana 25. maja 2007. godine.

U skladu s članom 93(1) Uredbe o provedbi IPA-e, na inicijativu Komisije, u dogovoru s državama učesnicama, prekogranični program je izmijenjen i dopunjen kako bi se ažurirao plan finansiranja tako da se dodaju dotacije za 2010. i 2011. godinu, u skladu s revizijom Višegodišnjeg indikativnog finansijskog okvira za period od 2010. do 2012. godine. Izmjene i dopune obuhvataju i neka manja prilagođavanja kojima se revidiraju zastarjele reference kao i uvođenje novog pridruženog područja u smislu člana 97. Uredbe o provedbi IPA-e na teritoriji Bosne i Hercegovine. Zajednički nadzorni odbor (JMC) usvojio je revidirani program 26. oktobra 2009. godine.

2.1.3. Popis prihvatljivih i pridruženih područja

U Hrvatskoj, u skladu s članom 88. IPA Provedbene uredbe, područja koja imaju pravo na finansiranje uključuju 9 županija (prema NUTS III klasifikacijskoj oznaci):

Vukovarsko-srijemska županija, Brodsko-posavska županija, Sisačko-moslavačka županija, Karlovačka županija, Ličko-senjska županija, Zadarska županija, Šibensko-kninska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Dubrovačko-neretvanska županija.

U Bosni i Hercegovini područja koja imaju pravo na finansiranje u skladu s članom 88. IPA Provedbene uredbe sastoje se od Sjeveroistočne, Sjeverozapadne i Hercegovačke regije, koje uključuju sljedeće općine:

Sjeveroistok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Brčko, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Derventa, Doboj, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Kalesija, Sapna;

Sjeverozapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Skender Vakuf/Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ključ/Ribnik, Mrkonjić Grad/Vlasinje, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Bosanska Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać;

Hercegovina: Prozor/Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar.

U Hrvatskoj, pridružena područja u skladu s članom 97. IPA Provedbene uredbe jesu: Osječko-baranjska županija, Požeško-slavonska županija, Zagrebačka županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Primorsko-goranska županija, (statističke regije jednake NUTS III klasifikacijskoj oznaci).

U Bosni i Hercegovini, pridruženo područje u skladu s članom 97. IPA Provedbene uredbe je regija Centralne Bosne i Hercegovine, koja obuhvata sljedeće općine: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić.

2.2. Opći cilj programa

Opći cilj programa je podržati razvoj prekograničnih mreža i partnerstva te razvoj zajedničkih prekograničnih djelovanja kako bi se revitalizirala ekonomija, zaštitila priroda i okoliš te povećala socijalna kohezija programskog područja.

Dodatan cilj programa je izgraditi kapacitet lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija za upravljanje EU programima te ih pripremiti za upravljanje budućim prekograničnim programima u okviru cilja 3 Strukturnih fondova EU.

Program je u skladu s osnovnim nacionalnim strategijama pojedinih sektora u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

S obzirom na ograničene izvore dostupne pod IPA 2007-2013 te veličinu programskog područja, cilj ovog programa je prvo i osnovno doprinijeti ponovnom aktiviranju pogranične povezanosti i aktivnosti u programskom području kako bi se potaknula saradnja na lokalnom nivou vezana za zajedničke društveno-ekonomske probleme te probleme okoliša.

2.3. Prioritetna osa, povezane mjere i njihovi posebni aspekti u vezi s provedbom budžeta za 2010-2011. godinu

Prioriteti i mjere definirane u ovom prekograničnom programu su strukturirane na način da poštuju i osiguraju provedbu pojedinačnih ciljeva. Ustanovljena su dva prioriteta prekogranične saradnje. Oni su odabrani kao direktna podrška u područjima s konkretnim mogućnostima, kao što su turizam i sektor malog i srednjeg poduzetništva, te u područjima koja bi mogla podignuti kvalitet života i poboljšati socijalnu koheziju putem zaštite prirode i okoliša te kroz poboljšanje pristupa uslugama. Jedan od prioriteta je usredotočen na tehničku pomoć te osigurava efikasno upravljanje i provedbu programa.

U pogledu Hrvatske, pazit će se na to da nema operativnog ili finansijskog preklapanja, uključujući na nivou učesnika, s nekom od mjera koje su dio Operativnih programa za Hrvatsku i Komponenti III, IV i V (regionalni razvoj, ljudski potencijali i ruralni razvoj) u okviru programa IPA.

Svaki prekogranični program će ustanoviti prihvatljiva pravila za odabir operacija koje će osigurati iste uvjete prihvatljivosti za slične aktivnosti, istovremeno poštujući standarde Komisije, gdje je to relevantno, između različitih prekograničnih programa i ostalih komponenti IPA-e.

Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora

Ovaj prioritet je odgovor na tešku ekonomsku situaciju s obje strane granice, koja je okarakterizirana padom populacije, visokim stepenom zavisnosti od nerazvijenog poljoprivrednog sektora te sektora malog i srednjeg poduzetništva koje se suočava s nedovoljnim pristupom kreditnim sredstvima, nedostatkom stručnosti i poduzetništva. Turistički sektor je dobro razvijen u zapadnom dijelu programskog područja – blizu obale Jadranskog mora – ali je vrlo nerazvijen u njegovom centralnom i istočnom dijelu. Neke od osnovnih zapreka razvoju turističkog sektora su loša turistička infrastruktura (većinom u neobalnim područjima), vrlo nizak nivo marketinga kao i nedovoljna razmjena informacija između turističkih operatera i ostalih privrednih sektora (a pogotovo poljoprivrede).

Cilj ovog prioriteta je pridonijeti integraciji ekonomije u pograničnim područjima kroz poticanje saradnje u području turizma, kroz podršku malim i srednjim poduzećima te promocijom poduzetništva. Pojedinačni ciljevi su razvoj prepoznatljive turističke ponude na osnovu zajedničke prirodne i kulturne baštine te unapređenje konkurentnosti lokalne turističke ekonomije. Nadalje, program podržava razvoj lokalne ekonomije jačajući institucije i službe za unapređenje sektora malog i srednjeg poduzetništva te poslovanja.

Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora će se provesti kroz dvije mjere:

Mjera 1: Zajednički razvoj turističke ponude

Zajednički razvoj turističke ponude će pružati podršku poboljšanju i diversifikaciji turističkih proizvoda i usluga kao i zajedničkom marketingu tih istih proizvoda i usluga. Mjera će aktivirati potencijale u sklopu područja zaštite okoliša i kulture te će pridonijeti unapređenju vještina ljudi koji rade u turizmu, poljoprivredi i kulturi.

Prihvatljive vrste aktivnosti uključuju npr.: dobivanje certifikata za lokalne proizvode, promociju turizma i marketinške inicijative, očuvanje kulturnog naslijeđa, razvoj tematskih (prekograničnih) cesta itd.

Mjera 2: Promocija poduzetništva

Druga mjera podržava promociju poduzetništva i inicijativa za povećanje konkurentnosti i inovativnosti u sektoru malog i srednjeg poduzetništva. Mjera podržava programe koji stvaraju poslovne, istraživačke ili obrazovne prekogranične mreže, a koje mogu uključivati: aktivnosti obuke i obrazovanja za malo i srednje poduzetništvo, razvoj partnerstva između malog i srednjeg poduzetništva te univerziteta ili zajedničkih institucija za podršku poslovanju.

Mjera 1 i 2 će se u osnovu provesti kroz pozive na dostavu prijedloga projekata.

Prioritet 2: Poboljšan kvalitet života i društvena povezanost

Prioritet 2 je odgovor na društvene probleme i probleme zaštite okoliša u pograničnom području. Visok je nivo nezaposlenosti i to pogotovo u ruralnim područjima, a ujedno nedostaju i aktivne mjere zapošljavanja koje bi utjecale na ovu situaciju. Prisutna je opća tendencija odljeva mozгова te nemogućnost pristupa obrazovanju i socijalnim uslugama.

U sektoru zaštite okoliša, Hrvatska i Bosna i Hercegovina suočavaju se s istim izazovima te imaju iste mogućnosti. S obje strane granice postoje značajne prirodne ljepote–parkovi prirode i rijeke, ali ne postoji koordinacija u zaštiti okoliša, npr. kroz upravljanje otpadnim vodama, niti postoji ikakva koordinacija u slučaju prirodnih katastrofa kao što su poplave ili požari. Također, minska polja predstavljaju zajednički problem programskog područja. Procijenjeno je da još ima 305.000 zaostalih neeksplodiranih mina koje treba ukloniti te koje pokrivaju oko 1800 km².

Opći cilj prioriteta 2 je poboljšati kvalitet života u pograničnim područjima i to kroz smanjenje šteta/rizika po okoliš te kroz povećanje socijalne kohezije unutar lokalnih zajednica. Postavljena su dva posebna cilja: prvi je zaštita i očuvanje okoliša te poticanje održivog korištenja prirodnih bogatstava u pograničnim područjima kroz zajedničke aktivnosti te kroz kampanje za osvješćivanje. Drugi poseban cilj je usmjeren ka osiguranju pristupa uslugama same zajednice, a koje utječu na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnih žitelja i zajednica.

Dvije niže navedene mjere namijenjene su poboljšanju kvaliteta života i socijalne kohezije:

Mjera 1: Zaštita prirode i okoliša

Zaštita prirode i okoliša je sama po sebi vrlo važna, ali je ujedno važna i radi razvoja turizma. Stoga ova mjera potiče inicijative koje sprečavaju propadanje okoliša te koje unapređuju održivo korištenje prirodnih bogatstava. Primjeri aktivnosti bi mogli biti sljedeći: zajednička planska dokumentacija za snabdijevanje vodom i zbrinjavanje otpadnih voda, istraživanja obnovljivih izvora energije, podizanje svijesti o zaštiti okoliša te zajedničke interventne aktivnosti u slučaju poplava ili požara.

Mjera 2: Poboljšanje dostupnosti usluga iz zajednice u pograničnom području

Druga mjera je usredotočena na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnih zajednica te pridonosi poboljšanju prekograničnih odnosa. Ova mjera podržava razvoj »people-to-people« prekograničnih aktivnosti u područjima obrazovanja, društvene i zdravstvene zaštite, kulture i sporta. Ona uključuje lokalne vlasti, civilno društvo i socijalne partnere te podržava stvaranje prekograničnih mreža u sklopu aktivnosti socijalne kohezije. A to bi mogle biti: zajedničke inicijative mladih, pomoć marginaliziranim grupama, olakšanje pristupa zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju itd.

Mjera 1 i mjera 2 će se u osnovu provesti kroz pozive na dostavu prijedloga projekata.

Općenito, izgradnja prekograničnih kapaciteta će biti osnovna horizontalna tema prioriteta 1 i 2 te će, gdje god je to moguće, biti integrirana u sve mjere tih prioriteta. Prekogranični kapaciteti će se izgraditi dajući prednost projektima koji:

- (a) Unapređuju saradnju i udruživanje iskustva između lokalnih i regionalnih učesnika u smislu jačanja prekogranične saradnje.
- (b) Jačaju i konsolidiraju prekogranični dijalog te utvrđuju institucijske odnose između lokalnih administracija i ostalih relevantnih lokalnih ili regionalnih učesnika.
- (c) Dostavljaju lokalnim i regionalnim nosiocima vlasti informacije i vještine potrebne za razvoj, primjenu i upravljanje prekograničnim projektima.

Predviđeni su sljedeći katalitički utjecaji: poboljšanje okolišnih standarda, poboljšanje socijalne i kulturne zaštite, održivo korištenje lokalnih materijalnih i ljudskih potencijala, prijenos znanja i iskustava ("know-how") kroz saradnju na projektima, utjecaji poduzetništva

koji će na kraju ukloniti potrebu za vanjskim finansiranjem u budućnosti i stvaranje mogućnosti zapošljavanja. Nadalje, provedba projekata će poticati i pripremiti pozitivno okruženje za daljnju saradnju.

Obaveza nacionalnog sufinansiranja garantira da će EU principi dodanosti biti u potpunosti uključeni.

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Cilj prioriteta tehničke pomoći je poboljšanje kvaliteta prekogranične saradnje i alata za upravljanje. Ona većinom pokriva troškove direktno vezane za provedbu programa: troškovi vezani za širenje informacija i osiguravanje uočljivosti programa, podizanje svijesti u prekograničnoj regiji, promocija saradnje i razmjena iskustava; administrativni i logistički troškovi zajedničke strukture programa (Zajednički nadzorni odbor, Zajednički tehnički sekretarijat, te njegova predstavništva, uključujući trošak osoblja izuzevši plaće javnih službenika), što uključuje nadzor i prvi nivo kontrole, troškovi učestvovanja na različitim sastancima vezanim za provedbu programa.

Prioritet 3 će se provesti pomoću dvije mjere:

Mjera 1: Podrška upravljanju i provedbi programa

Ova mjera pružit će podršku za rad nacionalnih operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora u upravljanju programom. Osigurat će i pružanje savjeta i podršku krajnjim korisnicima u izradi i provedbi projekta.

Mjera 2: Podrška informiranju, promociji i evaluaciji Programa

Druga mjera tehničke pomoći daje podršku u informiranju, promociji i evaluaciji Programa. Osigurava svijest o programu među onima koji donose odluke na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou kao i stanovništvu programskog područja te široj javnosti u obje zemlje. Nadalje, ova mjera podržava pružanje stručne pomoći Zajedničkom nadzornom odboru, a koja se odnosi na planiranje i provođenje procjene programa.

Prijedlog rasporeda i indikativni iznosi za provedbu mjera:

Za Prioritete 1 i 2 uvjetno je predviđeno pokretanje zajedničkog poziva za dostavljanje projektnih prijedloga vezanih za ukupan iznos sredstava za 2010. i 2011. godinu, koji će uvjetno biti objavljen u drugoj polovini 2010. godine.

Najvažniji kriteriji odabira i dodjele bespovratnih sredstava trebaju biti oni utvrđeni u praktičnom vodiču (PRAG) za procedure ugovaranja vanjskih pomoći EU-a. Detaljni kriteriji odabira i dodjele bit će utvrđeni u Pozivu za dostavljanje projektnih prijedloga - Prijavnom paketu (Smjernice za podnositelje projektnih prijedloga).

Za bespovratna sredstva koja se dodjeljuju putem Poziva za dostavljanje projektnih prijedloga, moguće je korištenje paušalnih iznosa i/ili jedinstvenih stopa finansiranja (u skladu sa čl. 181. Provedbenih pravila Finansijske uredbe), do iznosa od 25.000 eura po grantu. Detaljni uvjeti korištenja paušalnih iznosa i/ili jedinstvenih stopa finansiranja bit će, po potrebi, uključeni u tekst Poziva za dostavljanje projektnih prijedloga - Smjernica za podnositelje projektnih prijedloga.

Za Prioritet 3, s obzirom da nadležna nacionalna tijela (operativne strukture u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini) uživaju *de facto* monopol (u smislu člana 168., stav 1., tačka c Provedbenih pravila¹ Finansijske uredbe²) za provedbu prekograničnog programa, relevantna ugovorna tijela u obje zemlje uspostaviti će pojedinačne direktne sporazume o bespovratnim sredstvima bez objave poziva za dostavljanje projektnih prijedloga s operativnim strukturama za iznose predviđene u Prioritetu 3 tehničke pomoći u svakoj zemlji. Operativnim strukturama dopušteno je podugovaranje aktivnosti pokrivenih direktnom pogodbom (npr. tehnička pomoć, evaluacija, promocija itd.) u skladu s članom 120. Finansijske uredbe i članom 184. Provedbenih pravila uz Finansijsku uredbu. Direktni sporazumi o bespovratnim sredstvima mogu se potpisati odmah nakon zaključivanja sporazuma o finansiranju. U svrhu efikasnog korištenja sredstava TA, potrebna je tijesna saradnja između nacionalnih tijela (Operativne strukture, CBC koordinatori) uključenih zemalja.

2.4. Pregled prošlog i postojećeg iskustva s prekograničnom saradnjom, uključujući prethodno stečena iskustva i koordinaciju donatora (po potrebi)

Hrvatska

– Provedeni projekti:

- CARDS 2001 »Strategija i jačanje kapaciteta za pograničnu saradnju« (eng. Strategy and Capacity Building for Border Region Co-operation), (utvrđivanje budućih projekata na granici sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom te Crnom Gorom)
- CARDS 2002 »Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj« (eng. Strategy and Capacity Building for Regional Development), (institucionalno uređenje za upravljanje prekograničnom saradnjom)
- CARDS 2003 »Lokalni razvoj graničnih regija« (eng. Local Border Regional Development), (shema za dodjelu finansijskih podrški sa Slovenijom)
- CARDS 2003 »Tehnička pomoć u upravljanju EU programom susjedstva« (eng. Technical Assistance for Management of Neighbourhood Programmes), (podrška zajedničkom tehničkom sekretarijatu za trilateralni program Hrvatske-Slovenije-Mađarske)

¹ Uredba 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002., str. 1)

² Uredba 1605/2002 (OJ L 248, 16.09.2002., str. 1)

- PHARE 2005 (Prekogranična saradnja Hrvatske, Slovenije i Mađarske (Trilateralna grant shema), Program za susjedstvo Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004 – 2006; 25 projekata provedeno.
- PHARE 2005 Adriatic Prekogranična saradnja Hrvatske i Italije, Phare CBC/INTERREG III A - Adriatic novi Program za susjedstvo 2004 – 06; 35 projekata provedeno
- PHARE 2006 Prekogranična saradnja Hrvatske, Slovenije i Mađarske (Trilateralna grant shema), Program za susjedstvo Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004 – 2006; 21 projekat proveden.

– Projekti/programi koji se trenutno provode:

- Projekti:
 - CARDS 2004 »Jačanje institucija i kapaciteta za prekograničnu saradnju« ('Institution and Capacity Building for CBC»); podrška za Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka)
 - CARDS 2004 »Pogranična saradnja« ('Border Region Co-operation»; Program bespovratnih sredstava sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom); 8 projekata u provedbi
- Programi:
 - PHARE 2006 Adriatic Prekogranična saradnja Hrvatske i Italije, Phare CBC/INTERREG III A - Adriatic novi Program za susjedstvo 2004 – 06; 17 projekata u provedbi
 - Transnacionalni program CADSES 2004.- 2006.
 - IPA 2007. i IPA 2008. Prekogranični programi Hrvatska - Bosna i Hercegovina, Hrvatska - Crna Gora, Hrvatska - Srbija, Hrvatska - Mađarska, Hrvatska - Slovenija, IPA Jadranski prekogranični program, transnacionalni programi Evropske teritorijalne saradnje Evropskog fonda za regionalni razvoj »Jugoistočna Evropa« i »Mediterran«

Bosna i Hercegovina

- Projekti koji se trenutno provode:
 - CARDS 2004.-2006. Jadranski program za susjedstvo (eng. Adriatic Neighbourhood Programme)
 - Transnacionalni program za područje središnjeg Jadrana, južnog Podunavlja i jugoistočne Evrope (eng. Transnational Programme CADSES) 2004.-2006.

- IPA 2007. i IPA 2008. Prekogranični programi Bosna i Hercegovina - Hrvatska, Bosna i Hercegovina - Srbija, Bosna i Hercegovina - Crna Gora, IPA Jadranski prekogranični program, transnacionalni programi Evropske teritorijalne saradnje Evropskog fonda za regionalni razvoj »Jugoistočna Evropa« i »Mediteran« (posljednji samo u okviru IPA 2008 finansiranja).

U okviru tekućih programa IPA 2007 i IPA 2008 CBC Hrvatska – Bosna i Hercegovina, trebalo je oko godinu dana, od potpisivanja prvih finansijskih sporazuma, da nacionalna tijela uspostave programske upravljačke strukture i pripreme prve pozive za dostavljanje projektnih prijedloga koji su objavljeni u julu 2009. godine. Ovaj vremenski raspored može se uporediti sa onim koji imaju države članice za CBC na unutarnjim granicama EU. Pozivi su uključivali sredstva za 2007. i 2008. godinu. Pozivi su zatvoreni u oktobru 2009. a odabir i proces ugovaranja trebaju biti završeni u prvom polugodištu 2010., kada će se ugovarati cjelokupna izdvajanja za 2007. i 2008.

CBC programi mogu dati vrijedan doprinos pomirenju i dobrosusjedskim odnosima, a korisnici su iskazali velika očekivanja s obzirom na rezultate programa ove komponente, također u svjetlu činjenice da će CBC-ov pristup "učenja kroz praksu" značajno doprinijeti jačanju lokalnih kapaciteta. Ova velika očekivanja izražena su u velikom broju prijava podnesenih na poziv za dostavljanje projektnih prijedloga, uprkos skoro simboličnom iznosu raspoloživih sredstava.

Stečena iskustva

Obje zemlje su stekle iskustva iz prethodnih provedbi programa prekogranične saradnje, a pogotovo onih koje uključuju države članice s kvalitetnom praksom prekogranične saradnje koja se može prenijeti na zemlje s manje iskustava. Kao rezultat, područja koja se nalaze na granicama država članica imaju veći kapacitet i znanje u projektima prekogranične saradnje nego što je to slučaj sa područjima koja graniče sa državama nečlanicama. Ova se situacija pokazala tokom provedbe CARDS 2004 programa »Pogranične saradnje«, kad su prvi put susjedna područja iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore imala priliku prijaviti se za manje prekogranične projekte saradnje. Postojao je opći nedostatak znanja kako pripremiti i upravljati projektima, te su lokalni učesnici teško nalazili partnere s druge strane granice.

Dosadašnje iskustvo u saradnji pograničnih područja pokazalo je da je kvalitetna faza pripreme, uključujući i podizanje svijesti te obuku prije pokretanja bilo kakvih aktivnosti, ključna za ishod programa.

Tematska evaluacija programa prekogranične saradnje u okviru programa PHARE došla je do zaključka da je većina projekata imala očit utjecaj na jedan dio pograničnog područja, ali da su zajednički projekti prije izuzetak nego pravilo. Zbog toga je važno osigurati da projekti budu rezultat zajedničkih lokalnih ili regionalnih inicijativa. Još jedan zaključak prethodno spomenute evaluacije je da je usklađen rad na zajedničkim projektima ključan u smislu

rezultata, utjecaja i održivosti. Stoga je važno da partneri uspostave usaglašene planove za koordinaciju i mehanizme prije potpisivanja Sporazuma o finansiranju.

Koordinacija donatora

U skladu sa članom 20. Uredbe o programu IPA i članom 6. stav 3. IPA provedbenih uredbi, 2007. godine je Evropska komisija od predstavnika država članica i lokalnih međunarodnih finansijskih institucija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini zatražila primjedbe o nacrtu programa prekogranične saradnje koji su dostavljeni Komisiji. Komisija je zaprimila komentar Ambasade Velike Britanije u Zagrebu te Svjetske banke.

2.5. Horizontalna pitanja

Program će promovirati održivo upravljanje okolišem kroz unapređenje saradnje među institucijama za provedbu zajedničkih mjera za zaštitu okoliša.

Program će također podržati politike rodno osviještene politike i jednakih mogućnosti kroz odabir projekata koji posebnu pažnju poklanjaju jednakim mogućnostima za spolove, manjine i osobe s invaliditetom u skladu sa principima Evropske unije.

2.6. Uvjeti

Uspješna provedba programa ovisi o adekvatnoj popunjenosti kadrom i funkcioniranju Operativnih struktura, Zajedničkih nadzornih odbora, te Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegove ispostave.

2.7. Mjerila

Sredstva za 2010.	2010.	2011. (kumulativno)	2012. (kumulativno)
Broj direktnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Hrvatskoj	0	1	1
Broj direktnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Broj zajedničkih poziva na dostavu prijedloga projekata objavljenih u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0%	100%	100%
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0%	100%	100%

Sredstva za 2011.	2010.	2011. (kumulativno)	2012. (kumulativno)
--------------------------	-------	------------------------	------------------------

Broj direktnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Hrvatskoj	0	1	1
Broj direktnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Broj zajedničkih poziva na dostavu prijedloga projekata objavljenih u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0%	100%	100%
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0%	100%	100%

2.8. Mapa puta za decentralizaciju upravljanja fondovima Evropske unije bez *ex-ante* kontrola Komisije

U skladu s članom 8. stav 4. tačka c IPA provedbene uredbe, država korisnica utvrđuje plan s indikativnim mjerilima i vremenskim ograničenjima u svrhu postizanja decentralizacije bez *ex-ante* kontrola od strane Komisije.

Hrvatskoj su prenesene ovlasti za decentralizirano upravljanje pomoći iz IPA II komponente sa *ex-ante* kontrolama Odlukom Komisije od 14. novembra 2008., kojom su utvrđeni uvjeti koje Hrvatska mora ispuniti u određenim rokovima. Ovi uvjeti moraju se ispuniti prije nego što Hrvatska bude u mogućnosti da dostigne naredni stadij, dakle, punu decentralizaciju sa samo *ex-post* kontrolama Komisije. Naročito, hrvatska tijela uspostavila su novu Agenciju za regionalni razvoj. Povjeravanje upravljačkih ovlasti od strane Komisije Agenciji za regionalni razvoj očekuje se tokom 2010. godine.

Uzimajući u obzir ove zahtjeve, hrvatska nadležna tijela pripremaju plan za decentralizaciju upravljanja IPA sredstava bez *ex-ante* kontrola od strane Komisije. Nadležna tijela predviđaju prelazak na punu decentralizaciju u 2011. godini.

U **Bosni i Hercegovini**, pošto Komisija još nije prenijela decentralizaciju bez *ex-ante* kontrola, zemlja korisnica će uspostaviti detaljan specifični plan i raspored za decentralizaciju sa *ex-ante* kontrolama, u skladu sa uputstvom Komisije "Plan za decentralizirano upravljanje za IPA".

Strategija Bosne i Hercegovine za provedbu decentraliziranog sistema provedbe (DIS) usvojena je u julu 2008. godine. U aprilu 2010. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je odluku o imenovanju Nadležnog službenika za akreditiranje (CAO), Državnog službenika za ovjeravanje (NAO), i Nacionalnog koordinatora za IPA (NIPAC). CFCU (Centralna jedinica za finansije i ugovaranje) i Nacionalni fond (NF) uspostavljeni su u Ministarstvu finansija i trezora i rade iako nisu još u potpunosti popunjeni osobljem. Nadležne organe Bosne i Hercegovine u njihovim nastojanjima u vezi sa decentralizacijom podržava Komisija kroz veliki broj projekata tehničke pomoći za pripremu struktura za sve IPA komponente.

3. BUDŽET ZA 2010. I 2011. GODINU

3.1. Indikativna finansijska tablica za 2010. godinu za Hrvatsku

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinansiranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	%(2)
Prioritetna osa 1	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna osa 2	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna osa 3	100.000	85%	17.647,06	15%	117.647,06	10%
UKUPNO	1.000.000	85%	176.470,58	15%	1.176.470,58	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinansiranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u uporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.2. Indikativna finansijska tablica za 2010. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinansiranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	%(2)
Prioritetna osa 1	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna osa 2	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna osa 3	100.000	85%	17.647,06	15%	117.647,06	10%
UKUPNO	1.000.000	85%	176.470,58	15%	1.176.470,58	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinansiranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u uporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.3. Indikativna finansijska tablica za 2011. godinu za Hrvatsku

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinansiranje		Ukupno	
	EUR	% ⁽¹⁾	EUR	% ⁽¹⁾	EUR	%(2)

	(a)		(b)		(c)=(a)+(b)	
Prioritetna osa 1	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna osa 2	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna osa 3	100.000	85%	17.647,06	15%	117.647,06	10%
UKUPNO	1.000.000	85%	176.470,58	15%	1.176.470,58	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinansiranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u uporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.4. Indikativna finansijska tablica za 2011. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinansiranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osa 1	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna osa 2	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna osa 3	100.000	85%	17.647,06	15%	117.647,06	10%
UKUPNO	1.000.000	85%	176.470,58	15%	1.176.470,58	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinansiranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u uporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.5. Princip sufinansiranja koji se primjenjuje na projekte finansirane u okviru programa

Doprinos EU izračunat je u odnosu na prihvatljive izdatke, koji se za „Prekogranični program Hrvatska – Bosna i Hercegovina“ zasnivaju na ukupnim izdacima, prema sporazumu između zemalja učesnica, koji su utvrđeni u prekograničnom programu.

Doprinos EU na nivou prioritetne ose ne smije preći krajnju granicu od 85% prihvatljivih izdataka.

Doprinos EU za svaku prioritetnu osu ne smije biti ispod 20% prihvatljivih izdataka.

Primjenjuju se odredbe člana 90. IPA Provedbene uredbe.

Sufinansiranje u okviru Prioritetne ose 1 i 2 osigurat će krajnji korisnici bespovratnih sredstava i ta sredstva mogu dolaziti iz javnih ili privatnih fondova. Sufinansiranje u okviru Prioritetne ose 3 (*Tehnička pomoć*) osigurat će se nacionalnim javnim sredstvima.

4. PROVEDBENE STRUKTURE

4.1. Način provedbe

Dio ovog programa koji se odnosi na Hrvatsku provodi se u skladu sa članom 53.c Finansijske uredbe³ i odnosnim odredbama Provedbenih pravila⁴. Država korisnica će se i dalje pobrinuti da se uvjeti iz člana 56. Finansijske uredbe poštuju sve vrijeme.

Ex-ante kontrola od strane Komisije primjenjuje se u skladu s Odlukom Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje u skladu sa članom 14. IPA provedbene uredbe.

Dio ovog programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu provodi Evropska komisija na centraliziranoj bazi u skladu s članom 53.a Finansijske uredbe⁵ i odnosnim odredbama Provedbenih pravila⁶.

U slučaju centraliziranog upravljanja, uloga Komisije u odabiru aktivnosti u okviru prekograničnog programa među državama korisnicama navedena je u članu 140. Provedbene uredbe o programu IPA.

4.2. Opća pravila za postupke nabavke i dodjele bespovratnih sredstava

Nabavka slijedi odredbe Dijela drugog, Glave IV Finansijske uredbe i Dijela drugog, Glave III, Poglavlja 3. njenih Provedbenih pravila kao i pravila i postupke za ugovore o pružanju usluga, nabavci roba i ustupanju radova koji se finansiraju iz općeg budžeta Evropskih zajednica u svrhu saradnje s trećim zemljama (C(2007)2034), koji je Komisija usvojila 24. maja 2007. godine.

Postupci dodjele bespovratnih sredstava slijede odredbe Dijela prvog, Glave VI Finansijske uredbe i Dijela prvog, Glave VI njenih Provedbenih pravila.

Prema potrebi, naručitelji koriste i standardne predloške i modele koji olakšavaju primjenu prethodno navedenih pravila iz „Praktičnog vodiča kroz procedure ugovaranja pomoći EU trećim zemljama“ („Praktični vodič“), kako je objavljen na web stranicama EuropeAida⁷ na dan pokretanja postupka nabavke ili dodjele bespovratnih sredstava.

4.3. Procjena utjecaja na okoliš i očuvanje prirode

³ Uredba (EC, Euratom) br. 1605/2002 (OJ L 248, 16.9.2002, str. 1.)

⁴ Uredba (EC, Euratom) br. 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, str. 1.)

⁵ Uredba (EC, Euratom) br. 1605/2002 (OJ L 248, 16.9.2002, str. 1.)

⁶ Uredba (EC, Euratom) br. 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, str. 1.)

⁷ Trenutna adresa:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

Sva ulaganja se provode u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU o zaštiti okoliša.

Postupci za procjenu utjecaja na okoliš, kako je navedeno u direktivi o Procjeni utjecaja na okoliš (EIA),⁸ u potpunosti se primjenjuju na sve investicijske projekte u okviru IPA-e. Ukoliko direktiva o EIA nije još u potpunosti prenijeta, postupci bi trebali biti slični onima utvrđenim u prethodno navedenoj direktivi.

Ukoliko postoji vjerojatnost da bi projekat mogao utjecati na lokalitete od značaja za očuvanje prirode, izvršit će se odgovarajuća procjena očuvanja prirode, koja je jednaka onoj iz člana 6. Direktive o staništima⁹.

5. NADZOR I EVALUACIJA

5.1. Nadzor

Provedbu prekograničnog programa nadzirat će Zajednički nadzorni odbor iz člana 142. Provedbene uredbe o programu IPA, uspostavljen uz učestvovanje zemalja korisnika, a koji uključuje i predstavnike Komisije.

U Hrvatskoj, provedba ovog programa pratit će se kroz nadzorni odbor za program IPA u skladu sa članom 58. IPA provedbene uredbe.

Nadzorni odbor za program IPA procjenjuje efikasnost, kvalitet i usklađenost provedbe programa kako bi se osiguralo postizanje ciljeva programa i povećala ekonomičnost pružene pomoći.

U Bosni i Hercegovini Komisija može poduzeti sve mjere koje smatra nužnim za nadzor odnosnog programa.

5.2. Evaluacija

Programi su predmet evaluacija u skladu s članom 141. Provedbene uredbe o programu IPA, s ciljem poboljšanja kvaliteta, efikasnosti i dosljednosti pomoći iz sredstava Zajednice i strategije i provedbe prekograničnih programa.

Privremenu evaluaciju svakog od 8 CBC programa između zemalja kandidatkinja – potencijalnih kandidatkinja provode (2010.) neovisni evaluatori pod odgovornošću Komisije (DG za proširenje). Završni izvještaji o evaluaciji bit će dostupni krajem 2010., početkom 2011.

⁸ Direktiva Vijeća 85/337/EEZ-a od 27. juna 1985. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 175, 5.7.1985., str. 40.)

⁹ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ-a od 21. maja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992.)

6. REVIZIJA, FINANSIJSKA KONTROLA I MJERE ZA SUZBIJANJE PREVARA

Računi i poslovanje svih strana uključenih u provedbu ovog programa, kao i ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, predmet su, s jedne strane, nadzora i finansijske kontrole od strane Komisije (uključujući Evropski ured za borbu protiv prevara), koja može provoditi kontrole po svom nahođenju, bilo sama ili putem vanjskog revizora i, s druge strane, revizija od strane Evropskog suda revizora. Ovo uključuje mjere kao što je *ex-ante* verifikacija tendera i ugovaranja koje vrši Delegacija Evropske unije u državi korisnici.

Da bi se osigurala efikasna zaštita finansijskih interesa Evropske unije, Evropska komisija (uključujući Evropski ured za borbu protiv prevara) može provoditi kontrole na terenu i inspekcije u skladu s procedurama predviđenim Uredbom Vijeća (EC, Euratom) 2185/96¹⁰.

Gore opisane kontrole i revizije primjenjive su na sve ugovarače, podugovarače i korisnike bespovratnih sredstava koji primaju novčanu pomoć Evropske unije.

6.2 Finansijska usklađenja

U Hrvatskoj, nacionalni zvaničnik za ovjeravanje, koji na prvom stepenu nosi odgovornost za istraživanje svih nepravilnosti, izvršava finansijska usklađenja u slučajevima kada se otkriju nepravilnosti ili nemar u vezi s provedbom ovog programa, otkazivanjem sve ili dijela pomoći Zajednice. Nacionalni zvaničnik za ovjeravanje uzima u obzir vrstu i težinu nepravilnosti i finansijski gubitak pomoći Zajednice.

U slučaju nepravilnosti, uključujući nemar i prevaru, nacionalni zvaničnik za ovjeravanje izvršava povrat pomoći Zajednice plaćene korisniku u skladu s nacionalnim postupcima povrata.

6.3. Tok revizije

U Hrvatskoj, nacionalni zvaničnik za ovjeravanje osigurava dostupnost svih relevantnih informacija kako bi sve vrijeme bio osiguran dovoljno detaljan tok revizije. Te informacije uključuju dokumentiran dokaz ovjeravanja zahtjeva za plaćanje, obračuna i plaćanja takvih zahtjeva, i postupanja s predujmovima, garancijama i dugovima.

6.4. Mjere sprečavanja

Hrvatska osigurava istraživanje i efikasno postupanje sa sumnjivim slučajevima prevare i nepravilnosti te osigurava funkcioniranje mehanizama kontrole i izvještavanja koji su jednaki onima iz Uredbe Komisije br. 1828/2006¹¹. Svi sumnjivi ili stvarni slučajevi prevare i nepravilnosti, kao i sve poduzete mjere u vezi s njima, moraju se prijaviti službama Komisije bez odgađanja. Ukoliko nema sumnjivih ili stvarnih slučajeva prevare ili nepravilnosti za

¹⁰ Uredba Vijeća (EC, Euratom) br. 2185/96 (OJ L 292; 15.11.1996; str. 2.)

¹¹ OJ L 371, 27.12.2006., str. 1.

prijaviti, država korisnica izvještava Komisiju o toj činjenici u roku dva mjeseca nakon završetka svakog tromjesečja.

Nepravilnost označava svako kršenje odredbe važećih pravila i ugovora, kao posljedica radnje ili propusta privrednog subjekta, a koje ima, ili može imati za posljedicu učinak na opći budžet Evropske unije kroz neopravdanu troškovnu stavku za opći budžet.

Prevara označava svaku namjernu radnju ili propust koji se odnosi na: upotrebu ili predstavljanje lažnih, netačnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, čija je posljedica krivo doznačavanje ili protivzakonito zadržavanje sredstava iz općeg budžeta Evropske unije ili budžeta kojima upravlja Evropska unija, ili se njima upravlja u njeno ime; prikrivanje informacija čime se krši određena obaveza s istim učinkom; pogrešna primjena takvih sredstava u svrhe različite od onih za koje su prvobitno dodijeljena.

Država korisnica poduzima sve potrebne mjere za sprečavanje i suzbijanje slučajeva aktivne i pasivne korupcije u svim fazama postupka nabavke ili postupka dodjele bespovratnih sredstava, kao i tokom provedbe odnosnih ugovora.

Aktivna korupcija definira se kao nečija namjerna radnja kojom se službeniku, za njega ili za treću stranu, obećava ili daje, neposredno ili putem posrednika, prednost bilo koje vrste kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja u skladu sa svojom obavezom, ili obavljao svoje funkcije protivno službenim dužnostima na način koji šteti, ili će vjerovatno štetiti, finansijskim interesima Evropske unije.

Pasivna korupcija definira se kao namjerna radnja zvaničnika, koji neposredno ili putem posrednika, traži ili prima prednosti bilo koje vrste, za sebe ili treću stranu, ili prihvata obećanje o takvoj prednosti, kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja u skladu sa svojom dužnosti ili obavljao svoje funkcije protivno službenim dužnostima na način koji šteti ili će vjerovatno štetiti finansijskim interesima Evropske unije.

Tijela države korisnice, uključujući osoblje nadležno za provedbu programa, obavezuju se također da će poduzeti sve potrebne mjere predostrožnosti kako bi se izbjegao rizik od sukoba interesa, te odmah izvještavaju Komisiju o svakom sukobu interesa ili situaciji koja bi mogla dovesti do takvog sukoba.

6.5. Finansijske ispravke

Kako bi se osiguralo da se sredstva koriste u skladu s važećim pravilima, Komisija u Hrvatskoj primjenjuje postupke obračuna ili mehanizme finansijskih ispravaka u skladu sa članom 53.c stav 2. Finansijske uredbe te kako je navedeno u Okvirnom sporazumu sklopljenom između Komisije i Hrvatske.

Do finansijskog ispravka može doći uslijed sljedećeg:

- utvrđivanja specifične nepravilnosti, uključujući prevaru; ili

- utvrđivanja slabosti ili nedostatka u sistemima upravljanja i kontrole države korisnice.

Ukoliko Komisija otkrije da su izdaci iz ovog programa nastali na način kojim se krše važeća pravila, odlučuje koje iznose treba isključiti iz finansiranja Zajednice.

Izračune i utvrđivanje svih takvih ispravaka, kao i povezanih povrata, izvršava Komisija prema kriterijima i postupcima iz IPA provedbene uredbe.

7. NEZNATNA PRERASPODJELA SREDSTAVA

Nacionalni zvaničnik za ovjeravanje (AOD), ili nacionalni zvaničnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), u skladu s delegiranjem ovlasti koje mu povjeri AOD, u skladu s principima propisnog finansijskog upravljanja, može izvršiti neznatne preraspodjele sredstava bez potrebe za mijenjanjem odluke o finansiranju. U ovom kontekstu, kumulativne preraspodjele koje ne prelaze 20% ukupnog iznosa alociranog za program, ovisno o limitu od 4 miliona EUR, neće se smatrati znatnim, pod uvjetom da one ne utječu na prirodu i ciljeve programa. Odbor IPA bit će obaviješten o gornjoj preraspodjeli sredstava.

8. OGRANIČENA PRILAGOĐAVANJA U PROVEDBI PROGRAMA

Ograničene promjene u provedbi ovog programa koje utječu na elemente navedene u članu 90. Pravila o provedbi za Uredbu o finansiranju, koja su indikativne prirode¹², može izvršiti ovlašteni zvaničnik za ovjeravanje delegiranjem (AOD), ili ovlašteni zvaničnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), u skladu s delegacijom ovlasti koje na njega prenosi AOD, u skladu s principima propisnog finansijskog upravljanja bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o finansiranju.

¹² Ovi najvažniji elementi indikativne prirode su, za bespovratna sredstva, indikativni iznos poziva za prijedloge i, za nabavku, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir za pokretanje procedura nabavke.

**PRILOG A2: Revidirani Program prekogranične saradnje 2007-2013 IPA
CBC Hrvatska – Bosna i Hercegovina**

Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)

Prekogranični program Hrvatska – Bosna i Hercegovina 2007-2013

-Revidirana verzija od 26. oktobra 2009. -

[za period 2007-2011]

SADRŽAJ

SKRAĆENICE	4
ODJELJAK I UVOD I REZIME	5
1.1 Uvod u prekogranični program	5
1.2 Programska oblast	5
1.3 Iskustvo u prekograničnoj saradnji.....	42
1.4 Stečeno iskustvo	44
1.5 Rezime zajedničkog procesa izrade programa	45
1.6 Kratak pregled predložene programske strategije	47
ODJELJAK II SITUACIJSKA I SWOT ANALIZA.....	48
2.1 Programske i susjedne oblasti.....	48
2.2 Opis pograničnog regiona.....	48
2.2.1 Historija.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.2 Geografske karakteristike.....	49
2.2.3 Demografija.....	49
2.2.4 Etničke manjine.....	50
2.2.5 Infrastruktura	50
2.3 Privreda	51
2.3.1 Poljoprivreda i ruralni razvoj	52
2.3.2 MSP.....	52
2.3.3 Turizam	52
2.4 Ljudski resursi	53
2.4.1 Obrazovanje, istraživanje i razvoj.....	53
2.4.2 Tržište radne snage.....	54
2.5 Okoliš	19
2.6 Kultura.....	55
2.7 SWOT analiza	55
ODJELJAK III STRATEGIJA PROGRAMA.....	60
3.1 Opći cilj	60
3.2 Usaglašenost sa programima EU i državnim programima	62
3.2.1 Državni programi – Hrvatska.....	62
3.2.2 Državni programi – Bosna i Hercegovina.....	63
3.3 Usaglašenost sa drugim politikama Zajednice	64
3.4 Opis prioriteta i mjera.....	64
3.4.1 Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora.....	64
3.4.2 Prioritet 2: Bolji kvalitet života i socijalne kohezije	69
3.4.3 Prioritet 3: Tehnička pomoć.....	73
3.5 Pregled prioriteta i mjera.....	77
3.6 Pokazatelji	78
3.7 Finansijski plan.....	81
3.8 Dozvoljeni rashodi.....	50

ODJELJAK IV	ODREDBE O REALIZACIJI.....	50
4.1	Strukture i tijela programa.....	85
4.1.1	Operativne strukture (OS) u zemljama korisnicama.....	85
4.1.2	Zajednički nadzorni odbor (JMC).....	87
4.1.3	Zajednički tehnički sekretarijat (JTS).....	88
4.1.4	Uloga Komisije	90
4.2	Procedure izrade programa, odabira i dodjele sredstava	90
4.2.1	Zajednički strateški projekti.....	90
4.2.2	Pozivi za podnošenje prijedloga projekata.....	90
4.2.3	Odabir projekata nakon jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata.....	91
4.3	Procedure finansiranja i kontrole.....	92
4.3.1	Odluka o finansiranju i sklapanje ugovora.....	92
4.3.2	Državno sufinansiranje.....	93
4.3.3	Finansijsko upravljanje, plaćanja i kontrola.....	93
4.4	Realizacija projekta	93
4.4.1	Projekat	93
4.4.2	Projektni partneri i njihova uloga u zajedničkoj realizaciji projekta	93
4.5	Praćenje i vrednovanje	60
4.5.1	Praćenje na nivou projekta	60
4.5.2	Praćenje programa.....	60
4.5.3	Vrednovanje programa.....	60
4.5.4	Informiranje i publicitet	94

ANEKSI	96
ANEKS 1.....	96
ANEKS 2.....	98
ANEKS 3.....	100
ANEKS 4.....	102

SKRAĆENICE

BIH	Bosnia and Herzegovina / Bosna i Hercegovina
CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation / Program pomoći Evropske zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju
CBC	Cross-border cooperation / Prekogranična saradnja
CFP	Call for Proposals / Poziv za podnošenje prijedloga projekata
CRO	Croatia / Hrvatska
DEI	Directorate for European Integration / Direkcija za evropske integracije
EC	European Commission / Evropska komisija
EUD	European Commission Delegation / Delegacija Evropske unije
ERDF	European Regional Development Fund / Evropski fond za regionalni razvoj
ESF	European Social Fund / Evropski socijalni fond
GDP	Gross Domestic Product / Bruto domaći proizvod
GfA	Guidelines for Applicants / Smjernice za podnosioc prijedloga projekata
IMWG	Inter-ministerial working group (in Croatia) / Međuministarska radna grupa (u Hrvatskoj)
IPA	Instrument for Pre-accession / Instrument za pretpri stupnu pomoć
JDT	Joint Drafting Team / Zajednički tim za izradu prijedloga programa
JMC	Joint Monitoring Committee / Zajednički nadzorni odbor
JPC	Joint Programming Committee / Zajednički odbor za izradu programa
JSC	Joint Steering Committee / Zajednički upravni odbor
JTS	Joint Technical Secretariat / Zajednički tehnički sekretarijat
MRDFWM	Ministry of Regional Development, Forestry and Water Management / Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodne privrede
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics / Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
PHARE	Poland and Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy / Program za obnovu privrede Poljske i Mađarske
R&D	Research and Development / Istraživanje i razvoj
TA	Technical Assistance / Tehnička pomoć

ODJELJAK I. UVOD I REZIME

1.1 Uvod u prekogranični program

Ovaj dokument predstavlja prekogranični program između Hrvatske i Bosne i Hercegovine koji će se realizirati tokom perioda od 2007. do 2013. godine. To je strateški dokument zasnovan na zajedničkom planiranju hrvatske i bosanske strane. Program je podržan komponentom II (prekogranična saradnja) *Instrumenta za pretpristupnu pomoć* (IPA) Evropske unije, u okviru koje je 6 miliona eura dodijeljeno za prve tri godine. Dodatnih 1.058.823 eura bit će osigurano od strane partnerskih zemalja, uglavnom od korisnika programa u pograničnom regionu.

Granica između Hrvatske i Bosne i Hercegovine duga je preko 1.000 km. Uprkos raznorodnosti oblasti, pogranični regioni suočavaju se sa sličnim izazovima: pad privrede koji se povezuje sa propadanjem tradicionalne industrije/tržišta uoči raspada Jugoslavije, migracije velikog obima u toku i poslije rata uz stalan pad populacije od tada i velika šteta nanesena javnoj infrastrukturi koja je samo djelomično sanirana nedovoljnim investicijama. Sukob i njegove posljedice vrlo negativno su utjecale na tradicionalne privredne i kulturne veze pograničnih oblasti ovih dviju zemalja. Ovaj program stoga planira da oživi te bivše prekogranične veze i aktivnosti tako što će se pozabaviti nekim od zajedničkih društveno-ekonomskih i ekoloških pitanja.

1.2 Programska oblast

Programsku oblast čine 'programski' i 'susjedni' regioni, definirani članovima 88. i 97. Uredbe za realizaciju IPA-e. Ti regioni, koji su odabrani na sastanku *Zajedničkog odbora za izradu programa* (vidi Odjeljak 1.4), održanom 20. aprila u Sarajevu, te dopunjeni na sastanku *Zajedničkog nadzornog odbora* održanom u Sarajevu 26. oktobra 2009., navedeni su u daljnjem tekstu.

Programska oblast	<i>Relevantni članovi Uredbe Vijeća (EC) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)</i>	
HRVATSKA		
	Član 88. Programska oblast	Član 97. Susjedna oblast
Vukovarsko-srijemska županija	*	
Brodsko-posavska županija	*	
Sisačko-moslavačka županija	*	
Karlovačka županija	*	
Ličko-senjska županija	*	
Zadarska županija	*	
Šibensko-kninska županija	*	
Splitsko-dalmatinska županija	*	
Dubrovačko-neretvanska županija	*	
Osječko-baranjska županija		*
Požeško-slavonska županija		*
Zagrebačka županija		*

Bjelovarsko-bilogorska županija		*
Primorsko-goranska županija		*
BOSNA I HERCEGOVINA¹³		
	Član 88. Programska oblast	
Regije Bosne i Hercegovine	<ul style="list-style-type: none"> • Sjeveroistok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Brčko Distrikt BiH, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Sapna. • Sjeverozapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Skender Vakuf/Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ključ/Ribnik, Mrkonjić Grad/Vlasinje, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać, Doboj, Derventa. • Hercegovina: Prozor/Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar. <p style="text-align: center;">Član 97. Susjedna oblast</p> <ul style="list-style-type: none"> • Centralna BiH: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić 	

¹³ Sve općine koje su dio dolje navedenih regiona su programske oblasti iako nisu izričito navedene.

Programska oblast obuhvaća 9 hrvatskih županija (ekvivalentne NUTS III) i 3 regije u BiH (ekvivalentne NUTS III prostornoj kvalifikaciji) koje obuhvaćaju 95 općina.

Nadalje, program uključuje pet dodatnih hrvatskih županija (ekvivalentne NUTS III) kao susjednih oblasti: Osječko-baranjska, Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska, Zagrebačka¹⁴ i Primorsko-goranska županija. Argument za uključivanje ovih regiona u programsku oblast je prvenstveno to što one imaju zajedničke demografske, privredne, geografske i kulturološke karakteristike.

Zagrebačka županija uključuje metropolitansko područje Zagreba (isključujući grad Zagreb), gdje rijeka Sava predstavlja najvažniji riječni sistem, koji pravi prirodnu granicu sa BiH u sjevernom dijelu programske oblasti. Osim toga, Zagrebačka županija je tijesno povezana sa Sisačko-moslavačkom županijom kroz proces realizacije razvojnih projekata kao što su, između ostalih, izgradnja novog autoputa A 11, koji se spaja sa saobraćajnicama iz sjeveroistočnog dijela BiH.

Primorsko-goranska županija je susjedna Karlovačkoj županiji, gdje obje županije obuhvaćaju prirodni region Hrvatske poznat kao Gorski Kotar sa značajnim potencijalom za drvnu industriju i rekreaciju. Gorski kotar je i prirodno stanište brojnih ugroženih vrsta (Natura 2000) koje intenzivno migriraju sa Dinarskih planina preko Gorskog Kotara u sjeverozapadnu BiH i nazad. Pored toga, u ovoj oblasti Hrvatske nalazi se riječni sistem Kupe, Korane (rijeka koja predstavlja granicu sa BiH), Dobre i Mrežnice.

Primorsko-goranska županija također ima i strateški značaj za teritoriju Hrvatske jer kao dio saobraćajnog sistema povezuje kontinentalni dio Hrvatske i obalni pojas u vidu autoputa Zagreb – Karlovac – Rijeka, a planira se i brza željeznica na istom putnom pravcu, koja bi trebalo da počne da se koristi od 2013. godine. U tom smislu, Karlovačka županija i Bihaćko-cazinska oblast u sjeverozapadnom dijelu BiH predstavljaju prirodnu unutrašnjost najvažnije hrvatske luke Rijeke i obalnog pojasa koji je okružuje.

Programska oblast obuhvata i regiju Centralne BiH kao susjednu oblast u Bosni i Hercegovini. Region Centralne BiH obuhvata sljedećih 16 (šesnaest) općina: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez i Teslić. Argument za uključivanje ovog regiona u programsku oblast je, prije svega, činjenica da se tradicionalno jake ekonomske, historijske i kulturne veze između regiona centralne BiH i lokalnih zajednica u Hrvatskoj vide kao solidna osnova za buduću saradnju u ovim oblastima. Očekuje se da će se dobre putne veze između sjevernog dijela programske oblasti u Hrvatskoj i regiona Centralne BiH dodatno poboljšati kroz koridor Vc, što će dovesti do zblizavanja lokalnih zajednica dviju zemalja. Učešće regiona Centralne BiH u ukupnom izvozu Federacije BiH procjenjuje se na 33%, a 25% ovog učešća je povezano sa izvozom u Hrvatsku. Također, većinski uvoz / izvoz na ovim prostorima prolazi kroz luku Ploče u Hrvatskoj koja je važan argument za saradnju regiona Centralne BiH sa južnim dijelom programske oblasti u Hrvatskoj. Uključivanje ovog regiona u programsku oblast predstavlja priliku za zajedničke aktivnosti na socioekonomskom razvoju u širem području, doprinoseći zajedničkom interesu obje zemlje u ponovnom uspostavljanju pokidanih veza između ljudi sa obje strane granice.

1.3 Iskustvo u prekograničnoj saradnji

¹⁴ Zagrebačka županija ne uključuje Grad Zagreb koji je glavni grad sa statusom posebne županije

Prethodno iskustvo Hrvatske u prekograničnim i međudržavnim projektima i programima:

Realizirani projekti:

- **CARDS 2001 „Jačanje strategije i kapaciteta za saradnju pograničnih regiona“** (Identificiranje budućih pograničnih projekata sa Srbijom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom)
- **CARDS 2002 „Jačanje strategije i kapaciteta za regionalni razvoj“** (Institucionalni aranžmani za upravljanje CBC-om)
- **CARDS 2003 „Regionalni razvoj lokalnih pograničnih oblasti“** (program dodjele bespovratnih sredstava sa Slovenijom)
- **CARDS 2003 „Tehnička pomoć za vođenje susjedskih programa“** (Podrška JTS-u za trilateralni program Hrvatska-Slovenija-Mađarska)

Projekti koji se trenutno realiziraju:

- **CARDS 2004 „Jačanje institucija i kapaciteta za CBC“** (podrška MRRŠVG-u¹⁵)
- **CARDS 2004 „Saradnja pograničnog regiona“** (program dodjele bespovratnih sredstava sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom)
- **Phare 2005 „Prekogranična saradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske“** (trilateralni program dodjele bespovratnih sredstava)
- **PHARE 2005 „Program jadranske prekogranične saradnje između Hrvatske i Italije, Phare CBC / INTERREG III A – Novi program jadranskog susjedstva“** (program dodjele bespovratnih sredstava)
- **Phare 2006 „Prekogranična saradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske“** (program dodjele bespovratnih sredstava)
- **Phare 2006 „Program jadranske prekogranične saradnje između Hrvatske i Italije, Phare CBC / INTERREG III A – Novi program jadranskog susjedstva“** (program dodjele bespovratnih sredstava)
- **Međudržavni program koji obuhvaća srednjoevropski, jadranski, dunavski i prostor jugoistočne Evrope (CADSES)** (program dodjele bespovratnih sredstava)

Prethodno iskustvo Bosne i Hercegovine u prekograničnim i međudržavnim projektima i programima:

Projekti koji se trenutno realiziraju:

- **CARDS 2004-6 „Program jadranskog susjedstva“** (program dodjele bespovratnih sredstava)
- **Međudržavni program CADSES** (program dodjele bespovratnih sredstava)

Iako obje zemlje imaju iskustva u programima prekogranične saradnje (CBC) koje finansira EU sa drugim zemljama, one međusobno imaju ograničeno iskustvo u takvoj saradnji. Tokom perioda od 2004. do 2006. godine, samo program dodjele bespovratnih sredstava pod nazivom 'Saradnja između prekograničnih regiona sa Srbijom, Crnom Gorom i Bosnom i Hercegovinom' (koji je finansiran iz dotacije Hrvatskog CARDS-a 2004) ima hrvatske i bosanske partnere. Ovaj program dodjele bespovratnih sredstava još uvijek se ocjenjuje, te je tačan broj bespovratnih dotacija koje će biti dodijeljene još uvijek nepoznat. Nadalje, program jadranske prekogranične saradnje INTERREG III A finansirao je 7 projekata (od njih 36 sa hrvatskim korisnicima) koji uključuju hrvatsko-bosanska partnerstva, ali samo 5 takvih ima partnere u okviru programske oblasti. Dodatnih 39 projekata sa hrvatskim i bosanskim

¹⁵ MRRŠVG: Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva

partnerima je u proceduri sklapanja ugovora na osnovu drugog poziva za podnošenje prijedloga projekata za jadranski program.

1.4 Stečeno iskustvo

Hrvatske zainteresirane strane prvi put su imale mogućnost da učestvuju u prekograničnim projektima 2003. godine u okviru programa prekogranične saradnje sa Mađarskom, Slovenijom i Italijom. Zahvaljujući tim početnim prekograničnim projektima, hrvatski partneri su stekli znanje i vještine uz pomoć svojih prekograničnih partnera, te ojačali kapacitete da mogu nezavisno da pripreme i realiziraju predstojeće projekte CBC.

Uvođenjem Novih partnerstava (NP) u susjedstvu u periodu od 2004. do 2006. godine, povećala su se sredstva za hrvatske partnere, te se stoga povećao i interes mnogih lokalnih zainteresiranih strana uz granice sa Mađarskom, Slovenijom i Italijom.

U prvim pozivima za podnošenje prijedloga projekata u okviru NP Slovenija/Mađarska/Hrvatska i jadranskog NP-a, brojne općine i građanska udruženja uspješno su se angažirala na prekograničnoj saradnji sa svojim partnerima pokazavši svoje kapacitete za pripremanje i realizaciju projekata koje je finansirala EU.

U drugom krugu poziva za podnošenje prijedloga projekata u okviru dva NP-a, podnesen je još veći broj prijedloga projekata. Međutim, samo mali broj prijedloga bio je zadovoljavajućeg kvaliteta.

Stoga se može zaključiti da u određenoj mjeri postoji interes i kapaciteti u oblastima koje graniče sa državama članicama EU. Ipak, kapacitete je potrebno ojačati, posebno imajući na umu povećanje sredstava dostupnih u okviru prekograničnih programa IPA-e.

S druge strane, hrvatske zainteresirane strane na istočnim granicama (koje ne graniče sa državama članicama EU) imaju vrlo ograničeno iskustvo u prekograničnoj saradnji. Hrvatske županije koje graniče sa BiH, Srbijom i Crnom Gorom prvi put su imale priliku da se prijave za male projekte CBC u drugoj polovini 2006. godine. Iz tog iskustva je vidljivo da postoji opći nedostatak znanja i kapaciteta za pripremanje i vođenje projekata, a zainteresiranim stranama bilo je teško da nađu partnere sa druge strane granice.

Može se zaključiti da županije koje graniče sa državama članicama EU imaju više kapaciteta i znanja o CBC nego županije koje graniče sa državama koje nisu članice EU, čije je iskustvo još uvijek minimalno ili ga uopće nemaju.

U okviru postojećih programa, korisnici projekata su se uglavnom bavili projektima malog obima. Dodjela relativno većih bespovratnih sredstava, koja će biti dostupna kroz programe prekogranične saradnje u okviru IPA-e, predstavljat će pravi izazov za mnoge zainteresirane strane čiji su finansijski kapaciteti mali.

U vremenu do 2004. godine, zainteresirane strane BiH učestvovala su u 17 projekata u okviru programa INTERREG III A, uglavnom doprinoseći „u naturi“. Većina njih su samo formalno bili uključeni u projekte prekogranične saradnje sa talijanskim partnerima kao vođama, ali iskustva stečena u tom periodu i veze uspostavljene sa partnerima iz Italije predstavljaju dobru osnovu za nastavak saradnje.

Prvo pravo iskustvo u prekograničnoj saradnji stečeno je u posljednjem Pozivu za podnošenje prijedloga projekata za dva Nova programa susjedstva, u kojima je BiH učestvovala u periodu od 2004. do 2006. godine: Novi program jadranskog susjedstva INTERREG IIIA i međudržavni program INTERREG III B CADSES.

Rezultat posljednjeg Poziva za dostavljanje prijedloga projekata Programa CADSES bila su dva projekta koja su obuhvatila partnere iz BiH sa zahtjevom za finansiranje sredstvima regionalnog CARDS-a za 2004-2006, dok je od 93 odobrena projekta u okviru Novog programa jadranskog susjedstva 28 projekata obuhvatilo partnere iz BiH sa takvim zahtjevom. Broj dostavljenih projekata pokazao je da postoji veliki interes partnera iz BiH za ovu vrstu programa. Međutim, razumijevanje uvjeta u vezi sa modalitetima, kvalitetom i veličinom projekata za Novi program susjedstva koji ukazuju na nivo aktivnosti koje treba realizirati u BiH ostalo je na niskom stepenu.

Po pitanju prekogranične saradnje u internim granicama, uzevši u obzir početni stepen ovih programa, prerano je za određivanje stečenih iskustava, ali je vrijedno spomena da zaista postoji zainteresiranost na lokalnom nivou, pa čak i pojedine inicijative za početak saradnje preko granica. Sa druge strane, dodjela relativno većih bespovratnih sredstava, dostupnih u okviru Programa IPA CBC, predstavljat će pravi izazov za mnoge zainteresirane strane čiji su finansijski kapaciteti mali.

1.5 Rezime zajedničkog procesa izrade programa

Proces razrade Programa prekogranične saradnje u okviru IPA-e između Hrvatske i Bosne i Hercegovine započeo je 22. decembra 2006. godine prvim bilateralnim sastankom između predstavnika državnih institucija odgovornih za realizaciju komponente II IPA-e. Na tom sastanku razmatrana je i dogovorena razrada programa između dviju strana.

Prvi sastanak *Zajedničkog odbora za izradu programa (JPC)* održan je 22. marta 2007. godine. Tada je usvojeno članstvo JPC i poslovnik, te je odobren mandat i članstvo *Zajedničkog tima za izradu prijedloga programa (JDT)*. Opis i zadaci ovih dviju zajedničkih struktura koje su na taj način osnovane su sljedeći:

▪ *Zajednički odbor za izradu programa:*

Zajednički odbor za izradu programa (JPC) je zajedničko tijelo sa pravom odlučivanja, osnovano na početku procesa izrade programa, čiji mandat traje od početka procesa izrade programa do konačnog podnošenja programa Evropskoj komisiji. JPC se sastoji od predstavnika hrvatskih i bosanskih državnih vlasti koje su zadužene za realizaciju komponente II IPA-e zajedno sa regionalnim vlastima iz pograničnih regiona koji se kvalificiraju za učešće u programu. Članovi JPC-a nominirani su od strane institucija iz kojih dolaze, te su ovlašteni da učestvuju u procesu odlučivanja.

Glavni zadaci:

- Potvrditi članove JPC-a kada ih svaka zemlja nominira
- Dogovoriti radne procedure JPC-a (usvajanje poslovnika)
- Razmatrati i postići sporazum o svim fazama pripreme programa
- Dati jasne smjernice JDT-u o pripremi programa i njegovih dodataka
- Osigurati pravovremenu pripremu svih faza programa i odgovarajućih dodataka

• *Zajednički odbor za izradu prijedloga programa*

Zajednički odbor za izradu prijedloga programa (JDT) je zajedničko tehničko tijelo koje je JPC osnovao na početku procesa izrade programa, čiji mandat traje od početka procesa izrade programa do usvajanja konačnog programa od strane JPC-a. JDT se sastoji od predstavnika državnih institucija koje su zadužene za prekograničnu saradnju, ugovorenu između TA i predstavnika regionalnih vlasti. Glavni posao JDT-a (vidi dolje) uradili su predstavnici državnih

institucija i TA. Regionalni predstavnici su bili odgovorni za osiguravanje tačnosti regionalnih podataka i njihovu analizu, davanje doprinosa i komentara u svakoj fazi razrade programa i učešće u radionicama za konsultacije.

Glavni zadaci:

- Prikupiti sve relevantne podatke za razradu programa
- Napisati tekstove za sva poglavlja i odgovarajuće dodatke u skladu sa smjernicama JPC-a
- Organizirati i provoditi proces konsultacija sa svim relevantnim institucijama na državnom, regionalnom i lokalnom nivou
- Unaprijediti tekstove u skladu sa procesom partnerskih konsultacija (vidi dolje) i sa doprinosom JPC-a
- Pravovremeno pripremiti sve relevantne dokumente (izraditi tekstove) za sastanke JPC-a

Pored predstavnika lokalnih, regionalnih i državnih vlasti uključenih u članstvo JPC-a i JDT-a, dogovorene su i konsultacije sa širim krugom partnera iz javnog, građanskog i privatnog sektora, putem regionalnih radionica i anketnih upitnika. Sastav JPC-a, JDT-a i partnerskih grupa dat je u Aneksu 1.

Drugi sastanak *Zajedničkog odbora za praćenje* održan je 26. oktobra 2009. u Sarajevu i na ovom sastanku usvojene su predložene izmjene za reviziju Programa (u suštini ažuriranje finansijske tabele kako bi se uključila izdvajanja i za 2010-2011). Na ovom sastanku region Centralne BiH je odobren kao susjedni region u Bosni i Hercegovini i uključen je u programsku oblast.

Glavni sastanci održani u toku pripreme programa su prikazani ovdje:

Redni broj	Datum	Mjesto	Rezultat
1.	22. decembar 2006.	Bilateralni sastanak (državne institucije odgovorne za realizaciju komponente II IPA-e)	Zajednički dogovoren okvir za razradu programa. Definirane uloge institucija i zajedničkih struktura.
2	13. mart 2007. Zadar, Hrvatska	Radionica hrvatskog tima za izradu prijedloga programa (DT) i međuministarske radne grupe	Razrada SWOT i situacione analize za hrvatsku stranu programske oblasti.
3	22. mart 2007. Zagreb, Hrvatska	1. sastanak Zajedničkog odbora za izradu programa (JPC)	Usvajanje članstva i mandata JPC-a i DT-a, i usvajanje rasporeda za izradu programa.
4	4. april 2007. Šibenik, Hrvatska	Radionica zajedničkog DT	Razrada SWOT i situacione analize programske oblasti
5	20. april 2007. Sarajevo, BiH	2. sastanak JPC-a	Usvajanje SWOT i situacione analize programske oblasti i davanje smjernica za strategiju.
6	25. april 2007. Split, Hrvatska	Konsultacije sa hrvatskim društveno-ekonomskim partnerima (iz 5 županija) o predloženim prioritetima i mjerama.	Diskusija o predloženim prioritetima, mjerama, dozvoljenim vrstama aktivnosti i podnosiocima prijedloga projekata.
7	27. april 2007. Vinkovci, Hrvatska	Konsultacije sa hrvatskim društveno-ekonomskim partnerima (iz 4 županije) o	Diskusija o predloženim prioritetima, mjerama, dozvoljenim vrstama aktivnosti i podnosiocima prijedloga projekata.

		predloženim prioritetima i mjerama	
8	8. maj 2007. Neum, BiH	Radionica zajedničkog DT	Razrada strateškog dijela programa (prioriteti, mjere, dozvoljene vrste aktivnosti i podnosioci prijedloga projekata).
9	11. maj 2007. Zagreb, Hrvatska	3. sastanak JPC-a	Usvajanje strateškog dijela programa i uvod u poglavlje o realizaciji.
10	25. maj. 2007. Zagreb, Hrvatska	4. sastanak JPC-a	Usvajanje prijedloga prekograničnog programa
11	26. oktobar 2009.	2. sastanak JMC-a	Usvajanje revidirane verzije OP-a

▪ *Koordinacija donatora*

U skladu sa članom 20. Uredbe o IPA-e i članom 6 (3) Uredbe za realizaciju IPA-e, EU je zamolila predstavnike zemalja članica i lokalne predstavnike međunarodnih finansijskih institucija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da daju svoje komentare u vezi sa nacrtom prekograničnog programa dostavljenog Komisiji.

1.6 Kratak pregled predložene programske strategije

Programski ciljevi su:

- ☛ Podsticanje uspostavljanja prekograničnih mreža i partnerstava i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti sa ciljem revitalizacije privrede, zaštite prirode i okoliša i unapređenje društvene kohezije u programskoj oblasti.
- ☛ Jačanje kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje programima Evropske unije i njihova priprema za upravljanje predstojećim prekograničnim programima u okviru 3. cilja Strukturnih fondova EU.

Ovi ciljevi bit će ostvareni putem realizacije aktivnosti u okviru sljedećeg paketa programskih prioriteta i mjera:

Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3
Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora	Unapređenje kvaliteta života i društvena kohezija	Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Izrada zajedničke turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Podrška administraciji i realizaciji programa
Mjera 1.2: Promocija preduzetništva	Mjera 2.2: Unapređenje dostupnosti usluga koje pružaju lokalne zajednice u pograničnim oblastima	Mjera 3.2: Podrška širenju informacija, publicitetu i ocjenjivanju programa
Horizontalna tema: Jačanje kapaciteta za prekograničnu saradnju		

ODJELJAK II. SITUACIJSKA I SWOT ANALIZA

2.1 Programске i susjedne oblasti

Ciljna programska oblast je oblast zajedničke granice između Hrvatske i BiH. Županije u pitanju su teritorijalne jedinice na nivou NUTS III prostorne kvalifikacije u slučaju Hrvatske, te teritorije ekvivalentne NUTS III prostornoj kvalifikaciji u slučaju Bosne i Hercegovine.

Na hrvatskoj strani granice ima 9 programskih županija: Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska. Programska oblast na hrvatskoj strani obuhvaća 30.882 km² teritorije sa 1.623.886 stanovnika.

Devedeset i pet programskih općina sa bosanskohercegovačke strane granice obuhvaćaju 38.022 km² teritorije sa 2.770.945 stanovnika.

Sljedeće teritorije su predložene za susjedne regije u Hrvatskoj u okviru ovog Programa:

Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Bjelovarsko-bilogorska, Zagrebačka i Primorsko-goranska županija. Predložene susjedne teritorije u Hrvatskoj obuhvaćaju 15.266 km² sa 854.926 stanovnika.

Region Centralne BiH predložen je za susjedni region u Bosni i Hercegovini. On obuhvata sljedeće općine: Doboju, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić. Predložena susjedna regija u Bosni i Hercegovini obuhvaća 5.295,91 km² i ima 571.661 stanovnika.

Mapa programskih i susjednih oblasti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini je u Aneksu 4.

2.2 Opis pograničnog regiona

2.2.1 Historija

Kroz historiju su teritorije i narodi programske oblasti povremeno pripadali istim državama, ali su često bili podijeljeni granicama i ratovima, što je dovelo do toga da veze između zajednica u pograničnim oblastima postanu čvrste i zavisne jedna od druge.

Od 9. stoljeća dijelovi današnje BiH bili su u sastavu teritorije Kraljevine Hrvatske. U to vrijeme, utjecaji iz Zapadne Evrope donijeli su kršćanstvo u programsku oblast. U 12. stoljeću Hrvatska i dijelovi BiH bili su u sastavu Ugarskog carstva (Personalna unija Ugarske i Hrvatske), dok su drugi dijelovi BiH bili u sastavu Bizantijskog carstva. Nakon kratkog perioda nezavisnosti pod Kulinom Banom u 13. stoljeću, BiH je bila u sastavu Osmanskog carstva od 14. do 19. stoljeća. Za vrijeme tog dugog perioda, Hrvatska je bila dio Ugarske, a kasnije Austro-Ugarske carevine. Tih dugih 500 godina bile su vrlo nemirna vremena za ljude u pograničnim regionima sa stalnim vojnim sukobima, migracijama lokalnog stanovništva i vrlo različitim kulturnim i vjerskim utjecajima sa obje strane granice.

Krajem 19. stoljeća intelektualci iz ove oblasti počeli su promovirati ideju ujedinjenih slovenskih naroda, koja je na kraju dovela do stvaranja prve Jugoslavije¹⁶. Kraljevina se raspala po izbijanju drugog svjetskog rata, a druga Jugoslavija¹⁷ nastala je 1945. godine.

¹⁶ Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca 1918 – 1941.

¹⁷ Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

Definirane su teritorije današnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a Hrvatska i BiH su bile dvije od šest jugoslavenskih republika.

2.2.2 Geografske karakteristike

Sa ukupnom dužinom od 992 km, granica u programskoj oblasti za ovaj program predstavlja najdužu granicu obuhvaćenu prekograničnom saradnjom u okviru IPA-e.

Prirodni regioni prekogranične oblasti između Hrvatske i BiH podijeljeni su na tri glavne zone od sjevera prema jugu: 1) nizinska koja pruža mogućnosti za poljoprivredne aktivnosti i posjeduje značajne energetske resurse; 2) planinska koja ima potencijal za drvnu industriju i rekreaciju; 3) morska sa turističkim potencijalom koji se bazira na Jadranskom moru i vrednovanju kulturnog naslijeđa.

Nizije i planinski predjeli zastupljeni su u reljefu ove oblasti. Na sjevernom dijelu prevladava nizija, a planinski predjeli protežu se skoro čitavom zapadnom pograničnom oblasti.

Moćna rijeka Sava pravi granicu između ove dvije zemlje, te postoje brojni projekti međunarodnih donatora koji se fokusiraju na plovnost i saniranje vodotoka Save.

2.2.3 Demografija

Stanovništvo

Ukupan broj stanovnika u programskoj oblasti Programa prekogranične saradnje između Hrvatske i Bosne i Hercegovine u okviru IPA-e iznosi 5.821.418. Pogranični region karakterizirale su velike migracije unutar i van regiona zbog rata 1990-ih godina, što je značajno izmijenilo demografsku strukturu. Danas su Hrvati jedan od konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine, što potrebu za saradnjom između dvije zemlje čini još većom. U isto vrijeme, Srbi, koji su također jedan od konstitutivnih naroda u BiH, čine najveću nacionalnu manjinu u Hrvatskoj, te je njihove veze potrebno ojačati i podržati.

Stanovništvo programske oblasti na hrvatskoj strani predstavlja više od jedne trećine ukupnog broja stanovnika Republike Hrvatske. On je iznosio 1.623.866 stanovnika prema popisu iz 2001. godine, što je puno manje nego deset godina ranije¹⁸ (Aneks 2, tabela 01). Devedesetih godina došlo je do velikih migracija stanovništva između Hrvatske i BiH sa obje strane granice. Kao rezultat toga, današnja demografska slika programske oblasti je značajno drugačija od predratne. Ove promjene čine se nepovratnima s obzirom na spor i težak povratak izbjeglica. Pad broja stanovnika uglavnom je vidljiv u općinama – većinom ruralnim oblastima – uz granicu sa BiH.

Ukupan broj stanovnika programske oblasti na strani BiH iznosi 2.770.945, uključujući sva tri konstitutivna naroda: Bošnjake, Hrvate i Srbe kao i nekoliko etničkih manjina.

Starosna struktura

Širom hrvatskog dijela programske oblasti postoji stalni trend laganog smanjenja broja stanovnika sa više umrlih nego rođenih u posljednjih 10 godina. Izuzeci su Splitsko-dalmatinska, Zadarska i Dubrovačko-neretvanska županija zbog povećanja broja mladih bračnih parova koji žive u gradovima na primorju.

¹⁸ Broj stanovnika u pograničnoj oblasti se smanjio za skoro 300.000 stanovnika u posljednjih 15 godina: prema popisu stanovništva iz 1991. godine, bilo je 1.894.885 stanovnika

Kao što je prikazano u tabeli 02, Aneks 2, starosna struktura na hrvatskoj strani programske oblasti nije daleko od državnog prosjeka. Stanovništvo Ličko-senjske, Karlovačke i Šibensko-kninske županije tipično je starije od državnog prosjeka. Mlađa populacija koncentrirana je u regionalnim urbanim centrima, dok starija populacija uglavnom obitava u ruralnim mikroregionima uz granicu.

Starosnu strukturu u bosanskohercegovačkom dijelu programske oblasti čini relativno mlada populacija (tabela 03 u Aneksu 2). Visok procenat radno sposobnog stanovništva je svakako jedan od vrlo važnih resursa za razvoj predstojećih projekata u regionu.

2.2.4 Etničke manjine

Najveću manjinsku grupu u Hrvatskoj čini srpska manjina¹⁹.

Bošnjaci čine prilično malu manjinsku grupu (0,47% u Hrvatskoj), ali većina ih živi u programskoj oblasti.

Odnosi između Hrvata i Srba su bili zategnuti i teški devedesetih godina, ali situacija se donekle popravila od početka ovog vijeka²⁰.

Etnička struktura u BiH je kompleksna. BiH se sastoji od tri konstitutivna naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata. Odnosi između ovih konstitutivnih naroda su bili i ostaju glavni izazov za stabilnost i razvoj zemlje.

Najveću nacionalnu manjinu u BiH čine Romi.

2.2.5 Infrastruktura

Gustina kategorisane putne mreže u programskoj oblasti iznosi 45,18 km/100 km² na bosanskohercegovačkoj strani i 45,5 km/100 km² na hrvatskoj strani.

Gustina mreže puteva uz granicu je daleko ispod državnog nivoa. Postojeći putevi su u vrlo lošem stanju i loše povezani sa državnim putevima. Štaviše, vrlo malo sredstava je dodijeljeno za razvoj putne mreže u pograničnim oblastima jer se takve oblasti ne smatraju prioritetom na državnom nivou.

U programskoj oblasti ima šest aerodroma koji se nalaze u Splitu, Dubrovniku, Zadru, Banjaluci, Tuzli i Mostaru. U sjevernom dijelu programske oblasti, aerodromi u Osijeku i Zagrebu su relativno blizu jedan drugog.

Značajne mogućnosti za korištenje riječnog saobraćaja u sistemu programske oblasti vezane su za rijeku Savu. Mogućnosti za povezivanje saobraćaja (putevi, željeznice i vodeni putevi) u ovoj oblasti već su identificirane u predratnim istraživanjima, ali još uvijek nisu iskorištene. Ključne riječne luke na Savi su Luka Brčko, Sisak i Slavonski Brod. Potencijali ovih luka nisu korišteni devedesetih godina, te je neophodno investirati u dokove, skladišta i opremu kako bi se postigli Evropski standardi.

¹⁹ Srbi u Vukovarsko-srijemskoj, Sisačko-moslavačkoj, Karlovačkoj i Ličko-senjskoj županiji čine preko 10% ukupnog broja stanovnika, te 7,59% na hrvatskoj strani programske oblasti

²⁰ Krajem 2002. godine, hrvatski Sabor je usvojio novi Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina koji osigurava bolju zaštitu prava manjina te njihovu zastupljenost u institucijama lokalnih, regionalnih i državnih vlasti.

Sistemi vodosnabdijevanja u programskoj oblasti pokrivaju stanovništvo koje živi u manjim oblastima, oko općinskih centara i u većim naseljima. Pored mreža vodosnabdijevanja u većim općinama i naseljima, u selima postoji mnogo malih sistema vodosnabdijevanja niskog kapaciteta. Prigradska i ruralna naselja bez mreža vodosnabdijevanja koriste alternativne sisteme kao što su lokalni izvori i bunari, cisterne, rezervoari itd. Kvalitet dobivene vode nije uvijek dobar.

Nedostatak velikog i ujedinenog sistema vodosnabdijevanja na općinskom, međuopćinskom i regionalnom nivou doprinosi lošim uvjetima života stanovništva i ugrožava privredni razvoj. Štaviše, pošto je većina postojećih sistema stara, pretrpjela štetu u ratu i povremeno održavana, dolazi do velikih gubitaka vode, tj. oni su u prosjeku do 35%, a ponekad čak i do 70%. Česti su prekidi u vodosnabdijevanju, naročito za vrijeme sušnih ljetnih perioda.

Samo veće općine imaju koristi od organiziranih mreža otpadnih voda. U mnogim općinama, kanalizacijski sistem ne može da primi svu otpadnu vodu, koja se ispušta bez prethodne prerade. U drugim mjestima, ovaj problem se rješava na alternativne načine, koji su sa ekološkog stanovišta nezadovoljavajući, kao što je direktno ispuštanje u potoke, rezervoare, septičke jame itd.

Sistem postupanja sa čvrstim otpadom zasniva se na prikupljanju, transportu i odlaganju čvrstog otpada od strane javnih komunalnih preduzeća na općinskom nivou. Čvrsti otpad odlaže se na deponije, koje često ne zadovoljavaju minimalne sanitarne i higijenske standarde. Prerada otpada kao što je zbijanje, reciklaža, spaljivanje itd. također je vrlo loše organizirana ili uopće ne postoji.

2.3 Privreda

Većina programskih županija u programskoj oblasti suočava se sa teškim posljedicama rata i ozbiljnim ekonomskim i finansijskim teškoćama. Dokazi prikupljeni iz različitih izvora pokazuju široko rasprostranjene društveno-ekonomske razlike. To je ponajviše uzrokovano nepostojanjem komunikacije između različitih subjekata uključenih u davanje podataka, tj. općinska tijela, zadužena za privredu, ne dobijaju stvarne podatke o određenim ekonomskim cjelinama, od sudskih organa-općinskih sudova ili od poreskih uprava. Ukupni nivo privrednog razvoja programske oblasti je vrlo nizak u poređenju sa prosjekom u EU27. Oblast karakterizira nizak BDP, prevladavanje poljoprivrednog sektora, nedostatak investicija i nedovoljna kapitalizacija lokalnih preduzeća. Brojni faktori objašnjavaju loše privredne rezultate u oblasti. Oni obuhvaćaju visok stepen zavisnosti od zapošljavanja i prihoda u poljoprivrednom sektoru i malu zastupljenost poslovnih sektora sa većom dodatnom vrijednošću. Ova oblast ne uživa u privrednim i širim privilegijama unutrašnjih investicija u istom obimu kao ostali regioni.

Tabela 02: BDP po glavi stanovnika po paritetu kupovne moći (PPP)

2003. godine	BDP po glavi stanovnika po PPP
Programska oblast u BiH	Podaci nisu na raspolaganju
BiH – ukupno	2.100
Programska oblast u Hrvatskoj	7.460
Hrvatska – ukupno	9.684

Izvor: Hrvatski državni zavod za statistiku, 2003. i Državni zavod za statistiku BiH, 2003.

Kako bi se na najbolji način iskoristile regionalne komparativne prednosti u vezi sa prirodnim resursima, struktura privrede u programskoj oblasti orijentirana je na turizam (posebno jadranske županije), drvnu industriju, metalnu industriju, poljoprivredu i prerađivačku industriju, duhansku industriju, tekstilnu, kožnu i obućarsku industriju. Orijentacija na ove industrijske grupe omogućava specijaliziranje u skladu sa komparativnim prednostima, te tako povećava konkurentnost programske oblasti. Analizom industrijskog potencijala i uzevši u obzir svjetske trendove, postaje očigledno da budućnost proizvođača u programskoj oblasti leži u povećanju produktivnosti uz pomoć većih investicija u istraživanje i razvoj, inovacija, upotrebe novih tehnologija, unaprijeđene saradnje sa naučnim institucijama, udruživanja nauke, tehnologije i proizvodnje i različitih načina povezivanja sa partnerima i vodećim proizvođačima na svjetskom tržištu kako bi se osigurala dostupnost sredstava i pristup stranim tržištima. Nadalje, neophodno se specijalizirati što je više moguće za proizvode sa visokom dodatnom vrijednošću, pomjeriti fokus sa proizvoda sa niskim stepenom obrade na one sa visokim stepenom obrade, naglasiti obuku i cjeloživotno učenje zaposlenih, razviti mreže i klastere koji će povezati proizvođače, omogućiti stvaranje robnih marki i usvajanje međunarodnih standarda.

2.3.1 Poljoprivreda i ruralni razvoj

Programska oblast je relativno bogata poljoprivrednim zemljištem, a poljoprivredni sektor zapošljava prilično velik broj stanovnika. S druge strane – procent poljoprivredne proizvodnje u ukupnom BDP-u je nizak, što ukazuje na ozbiljne probleme u sektoru. Glavni problemi sektora su mala veličina gazdinstava i prosječnih parcela, ostarjeli vlasnici gazdinstava, nizak nivo obrazovanja stanovnika na gazdinstvima, niska produktivnost i dodatna vrijednost, velik broj zemljoradnika koji rade nepuno radno vrijeme, neorganiziran plasman poljoprivrednih proizvoda i nizak nivo upravljačkog znanja kod zemljoradnika. Veze između prehrambene industrije i turističkog sektora su također nedovoljne, te sprečavaju osnivanje klastera ili vertikalnih veza koje bi mogle dovesti do stvaranja prepoznatljivih poljoprivrednih marki.

2.3.2 MSP

Sektor malih i srednjih preduzeća je relativno dobro zastupljen i predstavlja mogući izvor snage. U programskoj oblasti ima 42.904 registriranih MSP (24.362 na bosanskohercegovačkoj strani i 18.542 na hrvatskoj strani). Ipak, većina tih MSP je vrlo mala i nedostaje im profesionalna podrška i usluge koje bi im pomogle da povećaju svoje rezultate i unaprijede svoju konkurentnost. Unutrašnji problemi sektora MSP su sljedeći: nedovoljno preduzetničkih aktivnosti (naročito u sektorima sa značajnim potencijalom za rast, uključujući akademsko poduzetništvo i ono koje se zasniva na tehnologiji), neprofitabilnost sektora MSP (posljedica niske produktivnosti, kvaliteta proizvoda, inovacija i usmjerenosti na izvoz) i regionalne razlike u poduzetničkim aktivnostima (koncentracija u većim regionalnim centrima). Problemi nedovoljne podrške poduzetništvu su sljedeći: administrativne prepreke u raznim fazama životnog ciklusa jednog preduzeća, nepostojanje obrazovanja za preduzetnike, manjak institucija za podršku razvoju biznisa (poslovni centri, poslovni inkubatori, tehnološki parkovi), nedosljednost u realizaciji obrazovanja/obuke u svrhe preduzetništva, nepostojanje koordinacije između vladinih politika za stvaranje ambijenta pogodnog za poduzetničke aktivnosti, nerazvijenost finansijskog tržišta kako bi se zadovoljile potrebe sektora MSP i nedovoljno razvijena institucionalna podrška na regionalnom nivou za razvoj preduzetništva.

2.3.3 Turizam

Zbog svog geografskog položaja i blizine turističkom sektoru koji se brzo razvija na hrvatskom primorju, zapadni dio programske oblasti ima izrazit turistički potencijal. Mnogi turistički resursi (kao što su mineralne vode, slana jezera ili blato) nude mogućnost različitih vidova zdravstvenog/*wellness* turizma pored dobro razvijenog primorskog turizma na jadranskoj obali. Centralni i istočni kontinentalni dijelovi programske oblasti nemaju razvijen turizam. Planinska područja ove oblasti imaju komparativnu prednost za skijanje, pješaćenje, biciklizam itd. Kulturni turizam može da se razvije u nekim urbanim centrima s obzirom na bogato kulturno naslijeđe i veliku raznolikost kulturnih manifestacija koje se organiziraju tokom čitave godine. Potencijal za agroturizam i ekoturizam još uvijek nije iskorišten. Vjerski turizam u južnom dijelu programske oblasti u BiH je dodatna prednost za razvoj zajedničkih turističkih proizvoda. Osnovne prepreke za razvoj turizma su loša turistička infrastruktura (prvenstveno u područjima koja nemaju izlaz na more), nizak nivo marketinga, nedostatak razmjene informacija u turističkoj industriji i kooperativnom marketingu, nizak stepen umrežavanja između turoperatora i drugih sektora (posebno poljoprivrednog).

Godine 2005., na hrvatskoj strani granice bilo je 4.637.936 posjetilaca i 22.756.292 noćenja. Na bosanskohercegovačkoj strani granice bilo je 564.948 posjetilaca i 451.884 noćenja.

2.4 Ljudski resursi

2.4.1 Obrazovanje, istraživanje i razvoj

Obrazovni sistemi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini su slični, gdje je osnovno obrazovanje obavezno a srednje nije, i uglavnom se odvija u državnim školama.

Na bosanskohercegovačkoj strani granice postoje 382 osnovne i 184 srednje škole, a na hrvatskoj strani granice 892 osnovne i 269 srednjih škola. Osnovna situacija u osnovnom i srednjem obrazovanju je zadovoljavajuća, sa odgovarajućim brojem državnih škola. Međutim, postoje i brojne teškoće u funkcioniranju kao što je uništena/neadekvatna infrastruktura, nedostatak kvalificiranog nastavnog osoblja (naprimjer, nastavnika za IT) i visoki troškovi prijevoza učenika iz ruralnih oblasti.

Pohađanje nastave u srednjoj školi je na relativno niskom nivou na bosanskohercegovačkoj strani granice (samo 68% djece uzrasta od 15 do 19 godina), dok većina stanovnika ima srednjoškolsku diplomu na hrvatskoj strani granice.

Što se tiče visokog obrazovanja, postoji nizak nivo univerzitetskih zvanja i zvanja na višim školama u čitavoj programskoj oblasti. Pozitivan trend je povećanje broja regionalnih institucija za visoko obrazovanje (univerziteti, fakulteti i politehničke škole) i veća raznolikost dodiplomskih programa koje one nude. Trenutno postoje regionalni univerziteti, fakulteti i više škole u Bihaću, Banjaluci, Prijedoru, Laktašima, Doboju, Mostaru, Tuzli i Trebinju u BiH, i univerziteti u Splitu i Zadru, te fakulteti i ostale više škole u Slavanskom Brodu, Šibeniku, Dubrovniku, Sisku, Vukovaru, Gospiću, Petrinji, Kninu i Karlovcu.

Broj ljudi koji se obrazuju opao je u posljednjih 10 godina uglavnom zbog demografskog pada. Jedan od problema na koje se naišlo u pograničnom regionu povezan je sa infrastrukturom obrazovnih institucija. Stanje se pogoršalo kod institucija preduniverzitetskog obrazovanja u smislu sigurnosti zgrada, osnovnih instalacija i opreme. Ruralna oblast je više pogođena zbog otežanog pristupa.

Veze između obrazovnih institucija i poslovnog sektora su slabe, a rezultat toga je nedostatak inovacija i nerazvijen sektor istraživanja i razvoja. Institucije za istraživanje i razvoj u programskoj oblasti na hrvatskoj strani su Institut za okeanografiju i ribarstvo, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Mediteranski institut za istraživanje života u Splitu i Tehnološki centar Split i Razvojno-istraživački centar za marikulturu u Stonu.

2.4.2 Tržište radne snage

Tabela 03: stopa zaposlenosti i nezaposlenosti

	Stopa nezaposlenosti 2005. (HR) i 2006. (BiH)	Stopa zaposlenosti 2005. (HR) i 2006. (BiH)
Programska oblast u BiH	36,57 %	36,06%
BiH	41 %	49,06 %
Programska oblast u Hrvatskoj	21,5%	50,5%
Hrvatska – ukupno	16,6%	54,9%
EU 25	9,0%	62,8%

Izvor: Hrvatski državni zavod za statistiku, 2005. i Biro za zapošljavanje BiH, 2006.

Kao što je prikazano u gornjoj tabeli, hrvatska strana programske oblasti (osim Dubrovačko-neretvanske županije) ima puno veću stopu nezaposlenosti od državnog prosjeka. Stope zaposlenosti u svim županijama su također ispod državnog prosjeka. Te cifre odražavaju privrednu zaostalost, zavisnost od zapošljavanja u državnom sektoru i nedostatak preduzetničkih inicijativa. Struktura nezaposlenosti na regionalnom nivou je vrlo neujednačena, gdje su najviše stope nezaposlenosti u ruralnim mikroregionima gdje one često uzrokuju ozbiljne društvene probleme.

Nezaposlenost je najveća kod nekvalificiranih radnika, starijih osoba, mladih ljudi i žena. U nekim županijama (Sisačko-moslavačka i Splitsko-dalmatinska) postoji veliki broj nezaposlenih ljudi koji imaju univerzitetsku diplomu.

Struktura nezaposlenosti u BiH se umnogome promijenila zbog strukturnih reformi koje dovode do propasti velikih tradicionalnih poslodavaca. Još jedan važan faktor je perifernost i ruralnost većine regiona. Udaljenost pograničnog regiona od centra i većih gradova čini ga relativno neprivačnim za strane direktne investicije. Stopa zaposlenosti u uslužnom sektoru je vrlo niska, a skoro pola zaposlenih radi u državnom sektoru. Najviša stopa nezaposlenosti zabilježena je kod ljudi od 31 do 50 godina starosti, koji predstavljaju 45,13% ukupnog broja nezaposlenih 2006. godine. Procent za starosnu grupu od 18 do 30 godina je 41,36% za istu godinu. Ovo je jedan od najvažnijih razloga odlaska mnogih mladih ljudi sa ovog prostora.

2.5 Okoliš

Programska oblast Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine je prilično ujednačena u prirodnom i geografskom smislu, te u pogledu okoliša. Na obje strane granice postoje slični izazovi da se osigura uravnotežen put ka društveno-ekonomskom razvoju, dok se istovremeno radi na očuvanju prirodnog i kulturnog naslijeđa i na ispunjavanju uvjeta EU za zaštitu okoliša.

Nema integriranih i koordiniranih intervencija ni sa jedne strane granice koje bi zaštitile okoliš i stimulirale održiv razvoj uprkos brojnim prilikama za to, naprimjer, kroz razvoj i unapređenje posebnih zaštićenih područja, posebnih područja očuvanja, sistema informiranja za posjetioce, programe razmjene, razvoj informacionih sistema i realizaciju partnerstava između državnih i privatnih subjekata za zaštitu prirode.

Na hrvatskoj strani granice ima preko 200 zaštićenih oblasti od kojih su 6 nacionalni parkovi. U programskoj oblasti na strani BiH, također, ima potencijala u tom smislu (Nacionalni park Kozara, Bardača-močvami kompleks (prema Konvenciji potpisanoj u Ramsaru, Iran, 1971. godine), Hutovo blato, Blidinje itd). Nadalje, postoji prirodna i očigledna potreba za saradnjom na zaštiti porječja Save, Une, Krke, Neretve i drugih rijeka u programskoj oblasti.

Nerazvijeni sistemi postupanja sa otpadnim vodama identificirani su kao jedan od glavnih faktora rizika za rijeke i podzemne vode.

Kao zaostavština iz rata, još uvijek postoje područja za koja se sumnja da su pod minama u programskoj oblasti. Ukupna površina područja za koja se sumnja da su pod minama je 1.844 km² sa približno 305.000 mina, od kojih se većina nalazi u programskoj oblasti.

2.6 Kultura

Kulturna saradnja je bila i još uvijek jeste vrlo važna spona između zajednica sa obje strane granice. Programska oblast ima vrlo sličnu tradiciju, običaje, jezike i kulturno naslijeđe. Postoje nebrojena kulturna udruženja, udruženja etničkih manjina i klubova čiji je cilj da sačuvaju lokalnu tradiciju i specifičnosti.

Pored saradnje malih kulturnih udruženja, postoji netaknut potencijal za njegovanje kulturnog naslijeđa u programskoj oblasti, te njegovo povezivanje sa turističkom ponudom.

2.7 SWOT analiza

Analiza prednosti, nedostataka, mogućnosti i prijetnji (SWOT analiza) zasnovana je na situacijskoj analizi programske oblasti, kao i zaključcima sa radionica kojima su prisustvovali predstavnici državnog i regionalnog/lokalnog nivoa, održanih u obje zemlje tokom procesa izrade programa.

Ovo je rezime SWOT analize koji predstavlja glavne zajedničke potencijale i probleme prekograničnog regiona, što će biti osnova za razvoj strategije u okviru ovog Programa.

GEOGRAFIJA, INFRASTRUKTURA	
Prednosti	Dobar geografski položaj – blizina važnih saobraćajnica i željezničkih veza Riječne luke na Savi i Dunavu Pomorske luke u Dubrovniku, Pločama, Splitu i Zadru Aerodromi u Dubrovniku, Splitu, Zadru, Mostaru, Banjaluci, Tuzli, (te Osijeku i Zagrebu) Dobra željeznička infrastruktura u južnom dijelu programske oblasti
Mogućnosti	Razvoj lokalnih saobraćajnih veza (lokalnih puteva, željezničkih terminala) Razvoj riječnog saobraćaja Izgradnja autoputa Budimpešta– Osijek – Sarajevo – Ploče (i veza sa autoputem kroz Dubrovnik), i autoputa Banja Luka - Gradiška
Prednosti	Nedostaci
Mogućnosti	Prijetnje
OKOLIS	
Prednosti	Nedostaci
Mogućnosti	Prijetnje
DEMOGRAFIJA, Ljudski resursi, obrazovanje i tržište rada	
Prednosti	Nedostaci

Lokalna i regionalna saobraćajna infrastruktura (lokalni putevi, željeznica) nedovoljno je razvijena i održavana.
Uništena i neadekvatna osnovna infrastruktura
Sistemi vodosnabdijevanja i otpadnih voda nedovoljno razvijeni.

Moguće smanjenje graničnih prijelaza u bliskoj budućnosti zbog nedovoljnog ulaganja u infrastrukturu i sredstva
Nedovoljni finansijski instrumenti za izgradnju velikih infrastrukturnih projekata
Nedovoljno ulaganje u sisteme vodosnabdijevanja, otpadnih voda i postupanja sa otpadom zbog malih budžeta općina i okruga

Neadekvatno upravljanje vodama
Nedostatak sistema za zaštitu od poplava (u kontinentalnom dijelu – rijeka Sava)
Velike površine još uvijek pokrivene minskim poljima
Neadekvatni sistemi protivpožarne zaštite
Nedostatak sistema za nadgledanje zagađenja
Nastavak zagađenja
Spor proces deminiranja

Značajne migracije u pograničnom području 90-tih zbog rata u Hrvatskoj i BiH
Visok nivo nezaposlenosti, posebno u ruralnim područjima
Velike neusaglašenosti između ponude i potražnje na tržištu rada
Nedostatak mogućnosti za učenje tokom cijelog života
Odljev mozgova u urbane sredine i van regiona
Depopulacija u nekim oblastima
Visok broj starijeg stanovništva u pograničnom području (ne doprinose regionalnoj privredi)
Nedovoljan broj bolnica i ljekara

Mogućno sti	Unaprijeđen zajednički zdravstveni i obrazovni sistem Zajednički pristup problemima tržišta rada	Prijetnje	Nastavak odljeva mozгова Nastavak depopulacije u nekim oblastima (uglavnom ruralnim) Povećana stopa siromaštva Povećano socijalno isključivanje
Prednosti	<p>INDUSTRIJA Tradicija prehrambene, drvoprerađivačke i metaloprerađivačke industrije Širenje sektora malih i srednjih preduzeća Trend razvoja poslovne infrastrukture Rast u uslužnim djelatnostima</p> <p>POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ Tradicija u poljoprivrednom sektoru Značajnu površinu čini nezagađeno obrađeno zemljište</p> <p>TURIZAM Komparativne prednosti za razvoj turizma (prirodni, kulturni i antropološki resursi)</p>	Nedostaci	<p>PRIVREDA</p> <p>INDUSTRIJA Industrija sa nedovoljno razvijenim tehnologijama Nedovoljna komunikacija između osnovne i preradivačke industrije Nedostatak veza između industrije, nauke/obrazovanja i ustanova za istraživanje i razvoj Nedostatak partnerskih grupacija i mreža malih i srednjih preduzeća Uništena poslovna infrastruktura 90-tih (i spor oporavak)</p> <p>POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ Mala poljoprivredna dobra i zastarjelo upravljanje poljoprivrednim dobrima Nedostatak umrežavanja među poljoprivrednicima</p> <p>TURIZAM Neadekvatno marketinško promoviranje turističkih odredišta u programskoj oblasti (osim hrvatske obale) Turistička infrastruktura nedovoljno je razvijena Nedostatak finansijskih instrumenata za razvoj turizma u kontinentalnom dijelu programske oblasti</p>

	<p>INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Težište na razvoju privrednih veza između Hrvatske i BiH ➤ Potencijali za direktna strana ulaganja ➤ Step en obrade proizvoda ➤ Registracija, zaštita i promocija autohtonih domaćih proizvoda ➤ Razvoj novih finansijskih mehanizama ➤ Razvoj prekograničnog informiranja i pružanja savjetodavnih usluga poduzećima <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uspostavljanje saradnje između proizvođača, preduvaca i distributera ➤ Potencijal razvoja organske poljoprivredne proizvodnje zbog prirodnih resursa <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Razvoj zajedničke turističke ponude i proizvoda ➤ Vrednovanje kulturnog naslijeđa ➤ Saradnja između turističkog i poljoprivrednog sektora i ruralni razvoj 	<p>Prijetnje</p>	<p>INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nedostatak povoljnih uvjeta za direktna strana ulaganja ➤ Daljnje postojanje crnog i sivog tržišta ➤ Rastući utjecaj globalnih tržišnih ekonomija i jedinstvenog tržišta - jeftiniji proizvodi ➤ Jačanje položaja i imidža destinacije sa niskom dodanom vrijednošću <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nastavak postojanja malih poljoprivrednih dobara koja ne mogu konkurirati na tržištu ➤ Nedovoljno iskorištavanje kapaciteta u poljoprivredi ➤ Pridruživanje EU zahtijeva više standarde <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Konkurentna ponuda već razvijenih stranih turističkih područja ➤ Nedostatak ulaganja u infrastrukturu i dalje je prepreka turističkom razvoju
<p>Prednosti</p>	<p>KULTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zajedničko bogato kulturno i historijsko naslijeđe, te raznolikost kulturnih praksi ➤ Jedinstvena tradicija, običaji i zanati, zajedničko slovensko porijeklo jezika i duga tradicija bliskih veza i međusobne komunikacije 	<p>Nedostaci</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nedovoljna zaštita i neodgovarajuće korištenje kulturnog naslijeđa
<p>Mogućnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Očuvanje i oživljavanje zajedničkog kulturnog naslijeđa ➤ Održiva zaštita postojeće kulturne i teritorijalne raznolikosti 	<p>Prijetnje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Marginalizacija nacionalnih manjina može umanjiti kulturnu raznolikost
<p>Prednosti</p>	<p>SIGURNOST I KAPACITETI SARADNJE</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tradicionalni odnosi u svim sektorima ➤ Poznavanje jezika i mentaliteta 	<p>Nedostaci</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nedovoljno iskustvo u radu na projektima (posebno projektima CBC-a) ➤ Nedovoljni institucionalni kapaciteti radi pružanja podrške mogućim korisnicima projekata

Mogućnosti	<p>▲ Saradnja službi za zaštitu i spašavanje sa obje strane granice</p> <p>▲ Povećanje finansijskih instrumenata za saradnju - CBC IPA</p> <p>▲ Obrazovanje o CBC-u i regionalnom razvoju</p>	Prijetnje	<p>▲ Moguća politička nestabilnost u regionu</p>
------------	---	-----------	--

ODJELJAK III. STRATEGIJA PROGRAMA

3.1 Opći cilj

Dužina granice između Hrvatske i Bosne (992 km) i heterogenost programske oblasti otežavaju izdvajanje pitanja koja su zajednička svim predmetnim teritorijama. Međutim, nivo privrednog razvoja je sličan u cijeloj programskoj oblasti kao što je prikazano u Situacijskoj analizi. Sa obje strane granice, stanovništvo, čiji se broj smanjuje, i dalje se bori sa negativnim posljedicama rata i nestanka nekadašnjih djelatnosti i tržišta, koji je uslijedio nakon raspada bivše Jugoslavije. Čak se i hrvatske županije koje su smještene na obali i koje imaju značajnu korist od razvoja turizma suočavaju sa velikim poteškoćama u svojoj unutrašnjosti, u kojoj su se često nalazile nekadašnje ratne zone i koja nije privredno povezana sa primorjem. Cilj Prekograničnog programa između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine je da se pozabavi ovim nedostacima usmjeravajući pomoć u one oblasti za koje se analizom utvrdi da imaju konkretan potencijal. Programska oblast posjeduje neosporna prirodna i kulturna bogatstva koja nisu dovoljno iskorištena za razvoj domaće privrede. Perifernost programske oblasti pojačana je opadanjem prekograničnih aktivnosti nakon rata. S obzirom na ograničene resurse koji su na raspolaganju u sklopu IPA 2007-2013. i veličinu programske oblasti, ambicija ovog programa je da prije svega doprinese oživljavanju pograničnih veza i aktivnosti u programskoj oblasti podsticanjem saradnje na lokalnom nivou u pogledu zajedničkih društveno-ekonomskih i problema okoliša.

- Opći cilj programa je da podstakne stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava, te razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti radi oživljavanja privrede, zaštite prirode i okoliša, te povećanja socijalne kohezije programske oblasti.

Glavni pokazatelj uspjeha programa bit će broj i kvalitet mreža, veza i projekata, čijem će uspostavljanju Program pomoći. Oni su lako mjerljivi i ne zahtijevaju sofisticirane podatke.

Dodatni cilj programa je jačanje kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija u upravljanju programima EU i da ih pripremi za upravljanje budućim prekograničnim programima u skladu sa ciljem 3 Strukturnih fondova EU.

Gore navedeni ciljevi ostvarit će se pomoću 3 prioriteta:

- Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora
- Prioritet 2: Bolji kvalitet života i socijalna kohezija
- Prioritet 3: Tehnička pomoć

Ovi prioriteti će se realizirati putem 6 zasebnih mjera; strategija programa prikazana je u nastavku u Tabeli 04.

Tabela 04: Strategija programa

Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3
Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora	Bolji kvalitet života i socijalna kohezija	Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Zajednička izrada turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Podrška administraciji i realizaciji programa
Mjera 1.2: Promocija preduzetništva	Mjera 2.2: Unapređenje dostupnosti usluga koje pružaju lokalne zajednice u pograničnim oblastima	Mjera 3.2: Podrška širenju informacija, publicitetu i ocjenjivanju programa
Horizontalna tema: Jačanje kapaciteta za prekograničnu saradnju		

Jačanje kapaciteta za prekograničnu saradnju bit će horizontalna tema koja će činiti osnovu Prioriteta 1 i 2 i ona će, u najvećoj mogućoj mjeri, biti integrirana u sve mjere u ovim prioritetima. Kapaciteti za prekograničnu saradnju jačat će se davanjem prednosti projektima koji:

(a) Unapređuju saradnju i razmjenu iskustava između interesnih strana na lokalnom i regionalnom nivou kako bi se povećala prekogranična saradnja;

(b) Jačaju i konsolidiraju prekogranični dijalog i uspostavljaju institucionalne veze između lokalnih uprava i drugih relevantnih interesnih strana na lokalnom i regionalnom nivou.

(c) Lokalnim i regionalnim vlastima koje učestvuju u projektu osiguravaju informacije i razvijaju vještine koje su im potrebne radi izrade, realizacije i upravljanja prekograničnim projektima.

Ostvarivanje ciljeva jačanja kapaciteta za prekograničnu saradnju mjerit će se pomoću sljedećih pokazatelja programa:

- Broj organizacija koje uspostave sporazume o prekograničnoj saradnji;
- Broj uspostavljenih prekograničnih mreža čiji je cilj: unapređenje javnih službi, i/ili realizacija zajedničkih aktivnosti, i/ili razvoj zajedničkih sistema;
- Broj projekata koji se zajednički realiziraju i/ili imaju zajedničko osoblje.

Važno je napomenuti da je obim Programa za period 2007-2013. ograničen raspoloživošću sredstava. Ovo znači da se ovaj program ne može pozabaviti nekim od pitanja za koja je situacijskom i SWOT analizom utvrđeno da su od značaja za razvoj pograničnog područja. Među ovim pitanjima značajna su: poljoprivredna obnova; deminiranje, modernizacija graničnih prijelaza i osiguravanje osnovne infrastrukture.

3.2 Usaglašenost sa programima EU i državnim programima

Uredba Vijeća (EC) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za prepristupnu pomoć– Uredba IPA-e koja daje pravnu osnovu ovom programu i Uredba Komisije (EC) br. 718/2007 čine Uredbu o realizaciji IPA-e.

Ostali propisi ili dokumenti EU koji su uzeti u obzir prilikom razrade prioriteta i mjera ovog programa su: Uredba Vijeća (EC) br. 1083/2003 od 11. jula 2006. godine kojom su date opće odredbe o Evropskom fondu za regionalni razvoj, Evropskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu, te stavljena van snage Uredba (EC) br. 1260/1999; Uredba Vijeća i Evropskog parlamenta (EC) br. 1080/2006 od 5. jula 2006. godine o Evropskom fondu za regionalni razvoj kojom se stavlja van snage Uredba (EC) br. 1783/1999; Odluka Vijeća br. 11807/06 od 18. augusta o Strateškim smjernicama Zajednice o koheziji; Uredba Vijeća i Evropskog parlamenta (EC) br. 1082/2006 od 5. jula 2006. o Evropskom grupiranju teritorijalne saradnje (European grouping of territorial cooperation - EGTC);

U višegodišnjem indikativnom planu za Hrvatsku za period 2009-2011 navodi se da će se prekograničnom saradnjom, kojom se upravlja putem komponente II, pružiti podrška Hrvatskoj u prekograničnoj, te međudržavnoj i međuregionalnoj saradnji sa EU i zemljama koje nisu članice EU. Ona će biti koncentrirana na povećanje turističkih potencijala, stvarajući tješnje veze između pograničnih područja i pružajući podršku zajedničkim aktivnostima na zaštiti okoliša.

Višegodišnjim indikativnim planom za Bosnu i Hercegovinu za isti period pružit će se podrška aktivnostima čiji je cilj promocija i unapređenje prekogranične saradnje i društveno-ekonomske integracije pograničnih područja. Ovo će se uraditi putem jačanja privrednih, društvenih, kulturnih i veza u pogledu okoliša između zemalja učesnica, uključujući i aktivnosti koje se provode putem ličnog kontakta.

3.2.1 Državni programi – Hrvatska

Ovaj Program je u skladu sa osnovnim ciljevima i oblastima intervencije sljedećih državnih programa:

- **Strateški okvir za razvoj**, čiji je osnovni strateški cilj promovirati „rast i zapošljavanje u konkurentnoj tržišnoj ekonomiji djelujući u okviru evropske socijalne države 21. vijeka“. Ovaj strateški cilj treba se ostvariti istovremenim i usaglašenim djelovanjem u sljedećih deset strateških oblasti: ljudi, znanje i obrazovanje, saobraćajna i energetska infrastruktura; nauka i informaciona tehnologija; socijalna kohezija i pravda; makroekonomska stabilnost i otvorenost; integrirane finansijske usluge, zaštita okoliša i ravnomjeran regionalni razvoj; poduzetnička klima, privatizacija i restrukturiranje i nova uloga države;
- **Zajednički memorandum o uključivanju**, koji utvrđuje prioritete i mjere politike koje se odnose na socijalno uključivanje i borbu protiv siromaštva.
- **IPA Operativni program za regionalnu konkurentnost (Regional Competitiveness Operational Programme – RCOP)** koji ima dva cilja: 1/ ostvariti veću konkurentnost i uravnotežen regionalni razvoj pružanjem podrške

konkurentnosti malih i srednjih preduzeća i poboljšanjem ekonomskih uvjeta u zaostalim oblastima Hrvatske i 2/ razviti sposobnost hrvatskih institucija u programiranju i realizaciji aktivnosti kojima nakon pristupa podršku pruža ERDF. Prioriteti ovog programa u skladu su sa dva osnovna prioriteta RCOP-a, a to su 1/ unaprijediti razvojni potencijal zaostalih oblasti i 2/ povećati konkurentnost hrvatske privrede. Ovaj program u skladu je sa Prioritetom 2 RCOP-a

- **Operativni program za razvoj ljudskih resursa IPA-e (Human Resources Development Operational Program-HRDOP)** kojim se predlažu tri ose prioriteta: 1/ *Povećanje pristupa zaposlenju i održivo uključivanje u tržište rada*; 2/ *Jačanje socijalnog uključivanja i integracije ljudi u nepovoljnom položaju*; 3/ *Širenje i jačanje ulaganja u ljudski kapital*. Putem ovog programa posebna pažnja će se dati projektima koji doprinose povećanju zapošljavanja lokalnog stanovništva, te poboljšanju pristupa socijalnim službama.

Nadalje, ovaj program je u skladu sa glavnim državnim strategijama Hrvatske, odnosno, Državnim akcionim planom zapošljavanja za period od 2005. do 2008., Planom razvoja sistema odgoja i obrazovanja 2005-2010, Strategijom i akcionim planom obrazovanja odraslih; Strateškim ciljevima razvoja hrvatskog turizma do 2010.; Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske; nacrtom Nacionalne strategije regionalnog razvoja, Pretpristupnim ekonomskim programom 2006-2008 itd., te Vladinim programom za 2003-2007. u kojem se navodi da je razvoj pograničnih područja jedan od najvećih državnih prioriteta s obzirom da 18 od 21 županije ima vanjske granice.

Može se zaključiti da je ovaj program u skladu sa ostalim postojećim programima i da se ne preklapa sa njima jer je koncentriran prvenstveno na jačanje onih aktivnosti koje su kao značajne prepoznale obje partnerske zemlje.

3.2.2 Državni programi – Bosna i Hercegovina

Ovaj program je u skladu sa osnovnim ciljevima i oblastima intervencije sljedećih državnih programa BiH:

- **Strategija integriranja BiH u EU** koja predstavlja osnovni dokument na kome će se zasnivati cijeli proces pridruživanja EU. U njemu su navedeni osnovni ciljevi i načini djelovanja te obuhvaćen set općih smjernica za rad državnih i entitetskih institucija i ostalih interesnih strana koje učestvuju u procesu integracije.
- **Višegodišnji indikativni plan IPA-e (Multi-annual Indicative Planning Document-MIPD)** predstavlja ključni strateški dokument za pružanje pomoći EU u BiH u skladu sa IPA, čiji je osnovni strateški cilj pružanje podrške zemlji u tranziciji od potencijalnog kandidata, zemlje kandidata, do članstva u EU.
- **Strategija uspostavljanja decentraliziranog sistema realizacije u BiH** – Cilj postojećeg dokumenta jeste da pruži pomoć Odjelu za koordiniranje pomoći DEI i Ministarstvu finansija i trezora u izradi Mape puta za provođenje Decentraliziranog sistema realizacije (Decentralised Implementation System-DIS) u BiH.

- **Srednjoročna strategija razvoja (Medium-term Development Strategy-MTDS)** (koja se ranije nazivala Strategijom za smanjenje siromaštva - Poverty Reduction Strategy Paper - PRSP) za Bosnu i Hercegovinu je srednjoročni dokument koji obuhvaća period od 2004. do 2007. godine. Ova strategija se zasniva na postizanju tri krajnja strateška cilja: stvaranje uvjeta za održivi razvoj, smanjenje siromaštva i ubrzanje procesa evropskih integracija u Bosni. Ova Strategija također sadrži niz prioriteta po sektorima i odgovarajućih mjera. MTDS će biti zamijenjen Državnim planom razvoja (National Development Plan – NDP), koji se očekuje početkom 2008.
- **Državni akcioni plan za zaštitu okoliša (National Environmental Action Plan-NEAP)**, koji je pripremljen uz pomoć Svjetske banke paralelno u oba entiteta, predstavlja strateški dokument za planiranje održivog razvoja. Plan uključuje listu prioriteta projekata u oblasti okoliša. Pored toga, već postoje mnogi lokalni akcioni planovi za zaštitu okoliša.

3.3 Usaglašenost sa drugim politikama Zajednice

Prema svojoj prirodi i težištu koje ima, Program će obuhvaćati osnovne politike EU: regionalnu politiku, zaštitu okoliša, pružanje jednakih mogućnosti i informaciono društvo. Program je u skladu sa osnovnim ciljevima EU do 2010. koji su utvrđeni u Lisabonskoj strategiji, a koji se trebaju realizirati povećanjem privredne konkurentnosti pogranične oblasti i boljom zaposlenošću putem ulaganja u saradnju i umrežavanje u turističkom sektoru (koji je ključni pokretač regionalnih privreda), zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, kao i okoliša. Jačanje konkurentnosti, te privredne i društvene integracije pogranične oblasti u skladu je sa Strateškim smjernicama Zajednice za politiku kohezije u periodu 2007-2013. (COM (2005)0299) o prekograničnoj saradnji. Pored ovoga, Programom će se pružiti podrška Geteburškim ciljevima promoviranjem održive zaštite okoliša putem uspostavljanja saradnje među institucijama i provođenjem zajedničkih aktivnosti koje su usmjerene na zaštitu prirode i okoliša.

Programom će se također pružiti podrška uključivanju spolne ravnopravnosti i politikama pružanja jednakih mogućnosti kroz realizaciju projekata koji će jasno pokazati svoja nastojanja da stvore jednake mogućnosti za pripadnike oba spola, ljude različite nacionalne pripadnosti i osobe s invaliditetom u skladu sa principima Evropske unije. Općenito govoreći, provođenje horizontalnih principa bit će zagarantirano definiranjem ciljnih grupa, kvalificiranim aktivnostima u sklopu definiranih mjera, procedurama vrednovanja i pokazateljima na nivou prioriteta i mjera.

3.4 Opis prioriteta i mjera

3.4.1 Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora

3.4.1.1 Uvod i opravdanost

Ovaj prioritet predstavlja odgovor na tešku ekonomsku situaciju sa obje strane granice, koju karakterizira smanjenje broja stanovnika, visok stepen zavisnosti od nedovoljno razvijenog poljoprivrednog sektora i sektora malih i srednjih preduzeća koji se suočavaju sa problemima kao što su nedostatak pristupa kreditima, nedostatak stručnosti i preduzetništva. Turistički sektor je dobro razvijen u zapadnom dijelu programske oblasti – blizu jadranske obale – ali je prilično nerazvijen u centralnim i istočnim krajevima. Neke od glavnih prepreka razvoju turističkog sektora su loša turistička infrastruktura (uglavnom u zaleđu), nizak stepen marketinškog promoviranja, kao i nedostatak razmjene informacija među turoperatorima i drugim privrednim sektorima (posebno poljoprivrednom).

Analiza programske oblasti pokazala je da značajan potencijal rasta leži u sektoru malih i srednjih preduzeća i da istraživanje i razvoj predstavljaju izvor dodatne vrijednosti za privredu. Međutim, ostaje da se ovaj potencijal u potpunosti ostvari, jer trenutno postoje mnogi nedostaci koji ometaju kako stvaranje tako i rast malih i srednjih preduzeća, posebno onih kojima je znanje glavni resurs, koja najviše doprinose regionalnoj konkurentnosti. Promocija preduzetništva i podrška malim i srednjim poduzećima od suštinske je važnosti za unapređenje ekonomskih mogućnosti pograničnih oblasti. Češći kontakti između malih i srednjih preduzeća stvorit će nove mogućnosti za saradnju. Zajednička podrška malim i srednjim poduzećima pomoći će unapređenju konkurentnosti postojećih malih i srednjih preduzeća i podstaknuti otvaranje novih preduzeća.

3.4.1.2 Opći i uži ciljevi

Opći cilj

- ☛ Dati doprinos integriranju privrede u pograničnim područjima putem podsticanja saradnje u domenu turizma, podrške malim i srednjim poduzećima i promoviranja preduzetništva.

Uži ciljevi

- ☛ Izraditi prepoznatljivije zajedničke turističke ponude na osnovu zajedničkog prirodnog i kulturnog naslijeđa i unapređenje konkurentnosti lokalne turističke privrede.
- ☛ Pomagati razvoj regionalne privrede putem jačanja sektora malih i srednjih preduzeća, te institucija i službi za podršku poslovanju.

Prateći uže ciljeve, Prioritet 1 će se provesti putem dvije mjere:

Mjera 1.1: Izrada zajedničke turističke ponude

Mjera 1.2: Promocija preduzetništva

Direktni korisnici

Direktni korisnici ovog prioriteta su neprofitne pravne osobe uspostavljene javnim ili privatnim pravom radi javnog interesa ili sa konkretnim ciljem koji se odnosi na ispunjavanje potreba od općeg interesa, a koji spadaju, između ostalog, u jednu od sljedećih grupa:

- Regionalni i lokalni javni organi;

- Javna tijela (fondovi, institucije, agencije) koje je uspostavila država ili regionalna/lokalna samouprava kao što su: ustanove za istraživanje i razvoj, ustanove za obrazovanje i obuku, zdravstvene ustanove, ustanove za zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, lokalne i regionalne razvojne agencije, turističke agencije i udruženja itd;
- Privatni instituti koje uspostavljaju subjekti privatnog prava radi ispunjavanja potreba od općeg interesa (kao što su instituti za obrazovanje ili istraživanje) dok god rade kao neprofitne organizacije;
- Nevladine organizacije kao što su udruženja i fondacije;
- Privredne komore, poljoprivredne, zanatske i industrijske partnerske grupacije registrirane kao neprofitne pravne osobe;
- Poljoprivredna udruženja i zadruga.

Kriteriji za odabir projekata i mehanizam realizacije:

Detaljniji kriteriji odabira projekata definirat će se kasnije u sklopu važećih Smjernica za podnosiocce prijedloga projekata i/ili poziva za podnošenje prijedloga projekata.

Mjere će se u najvećoj mjeri provoditi putem programa dodjele bespovratnih sredstava. Međutim, postoji mogućnost da JMC prepozna potrebu finansiranja ključnih zajedničkih aktivnosti izvan poziva za podnošenje prijedloga projekata. U tim slučajevima, mehanizam realizacije bit će nabavka usluga, radova i potrepština.

3.4.1.3 Mjere

Što se tiče Hrvatske, vodit će se računa kako bi se osiguralo da nema operativnih ili finansijskih preklapanja, uključujući na nivou učesnika, sa bilo kojom od mjera inkorporiranih u Operativne programe za Hrvatsku u okviru IPA komponenti III, IV i V (Regionalni razvoj, ljudski resursi i ruralni razvoj).

Mjera 1.1. Izrada zajedničkih turističkih ponuda

Ovom mjerom će se pružiti podrška zajedničkom razvoju i unapređenju turističkih ponuda. Njome će se podsticati izrada, unapređenje i raznolikost turističkih proizvoda i usluga, integracija kulturnog naslijeđa i okoliša u turističke proizvode i zajedničke marketinške aktivnosti na promoviranju ovih proizvoda. Ovim će se pokrenuti proizvodni, kulturni i potencijali okoliša u predmetnim oblastima i doprinijeti njihovom održivom razvoju.

Cilj mjere će također biti unapređenje znanja ljudi koji rade u turizmu, kulturi i poljoprivredi. Mjerom će se naročito podstaknuti korištenje ICT instrumenata radi razvoja i marketinškog promoviranja proizvoda, te obuke ljudi.

Vrste aktivnosti koje se mogu kvalificirati za ovu mjeru su, između ostalog:

- Izrada novih turističkih proizvoda/usluga sa jasnim prekograničnim identitetom (izrada tematskih ruta, iskorištavanje lokacija itd.);
- Razvoj turističke infrastrukture malog obima koja se odnosi na mjesta predviđena za rekreaciju kao što su staze za pješaćenje i rekreaciju, pješaćenje, staze za

jahanje i biciklističke staze, mjesta za izlete, postavljanje znakova, centri za posjetioce, sportski i objekti za rekreaciju, uljepšavanje prirodne sredine, rasvjeta, renoviranje objekata kulturnog/historijskog naslijeđa od prekograničnog značaja;

- Komplementarna obuka osoblja koja je neophodna za rad mjesta predviđenih za rekreaciju i objekata kojima se pruža podrška;
- Certifikaciju domaćih proizvoda i usluga
- Zajedničke marketinške i inicijative na promoviranju turizma, uključujući posebno inicijative na promoviranju prekograničnog regionalnog identiteta kao turističke oblasti: aktivnosti na promoviranju kao što su priprema i distribucija informacija i promotivnog materijala o pograničnoj oblasti i njenim proizvodima, učešće i organiziranje zajedničkih sajmova turizma, posjete turističkih radnika, turoperatora i putopisaca, aktivnosti s ciljem podizanja svijesti građana i službe za pružanje informacija domaćim poduzećima i zajednicama, informativne kampanje s ciljem podizanja svijesti o prirodnom i kulturnom naslijeđu i doprinosu turizma razvoju itd;
- Uspostavljanje i unapređenje zajedničkog marketinga i promoviranja turističkih i poljoprivrednih proizvoda i usluga;
- Integracija kulturnog naslijeđa u turističke proizvode oživljavanjem i očuvanjem kulturnog naslijeđa i stimuliranjem kulturne razmjene i manifestacija;
- Primjena modernih tehnoloških i informacijskih sistema s ciljem poboljšanja usluga pružanja informacija posjetiocima, marketinga i planiranja turističkih odredišta, kao što su osnivanje, obnova i opremanje turističkih informativnih centara, njihovo uključivanje u regionalne ili šire mreže i informacione sisteme, regionalni informativni i distributivni sistemi na internet stranicama (elektronski marketing), računarske baze podataka itd;
- Izrada i provođenje zajedničkih strategija razvoja turizma i razrada analiza, izvještaja, studija, programa i konferencija koje su usmjerene na zaštitu i promociju prirodnog i kulturnog naslijeđa.

Rezultati ove mjere mjerit će se na osnovu sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj projekata kojima se razvija zajednička prekogranična turistička/kulturna infrastruktura malog obima,
- Broj zajedničkih projekata koji su realizirani u cilju promoviranja turističkog identiteta i imidža područja (certifikaciju novih proizvoda, zajedničke promotivne kampanje),
- Broj zajedničkih projekata realiziranih na razvoju turističkog sektora,
- Broj rekonstruiranih/restauriranih lokacija sa baštinom.

Pokazatelji rezultata:

- Veći broj prekograničnih turista u pograničnom regionu koji posjećuju objekte gdje je došlo do unapređenja kapaciteta ili za koje je izrađen novi proizvod ili realizirane promotivne aktivnosti.

Program, te izvještaji i statistički podaci projekata, poslužit će kao izvor informacija.

Indikativna minimalna i maksimalna bespovratna sredstva EU (€)	50.000 – 300.000
Maksimalna sredstva EU u odnosu na ukupne dozvoljene troškove (%)	85%

Mjera 1.2 Promocija preduzetništva

Mjerom 1.2 osnažit će se veze između hrvatskih i bh. preduzeća, te učešće regionalnih razvojnih agencija i organizacija za podršku poslovanju u sklopu aktivnosti razvoja malih i srednjih preduzeća. Njome će se pomoći međusobno razumijevanje prekograničnih regionalnih privrednih mogućnosti.

Cilj mjere će također biti promoviranje preduzetništva u pograničnim područjima i podrška inicijativama kojima se promovira moderna tehnologija, izvozna orijentiranost, inovativnost i partnerstvo između malih i srednjih preduzeća i organizacija za istraživanje i razvoj radi komercijalizacije naučne inovacije.

Njome će se stimulirati redovna komunikacija između preduzeća koja se nalaze sa obje strane granice putem: mreža i partnerskih grupacija između poduzeća; razvoja službi za podršku malim i srednjim poduzećima i zajedničkog pristupa tim službama; zajedničkog marketinga i promoviranja na domaćem tržištu i tržištima EU; razmjene stručnih znanja; odabranih ulaganja u poslovnu infrastrukturu malog obima.

Vrste aktivnosti koje se mogu kvalificirati za ovu mjeru su, između ostalog:

- Izrada i provođenje obrazovnih i aktivnosti na obuci za mala i srednja poduzeća;
- Podrška shemama kojima se promovira razvoj inovacija i istraživanja, te razvoj i to posebno onaj koji uključuje partnerstva između malih i srednjih poduzeća, univerziteta, institucija za istraživanje i razvoj;
- Umrežavanje malih i srednjih poduzeća i uspostavljanje prekograničnih partnerskih grupacija;
- Planiranje i razvoj prekogranične poslovne infrastrukture (industrijska područja i poslovne zone);
- Razvoj zajedničkih institucija za podršku poslovanju (poslovni centri, poslovni inkubatori, centri za prijenos tehnologija, centri za osnivanje poduzeća);
- Razvoj službi za pružanje pomoći malim i srednjim poduzećima u razvoju odgovarajućih poslovnih djelatnosti (opći savjeti i obuka, zajednički marketing malih i srednjih poduzeća, podizanje svijesti u pogledu uvjeta na tržištu itd).

Rezultati ove mjere mjerit će se na osnovu sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj osnovanih centara za podršku poslovanju
- Broj podržanih projekata prijenosa znanja
- Broj projekata kojima se podstiče razvoj prekogranične poslovne saradnje, mreža i partnerskih grupacija
- Broj projekata usmjerenih na razvoj vještina i znanja provedenih kroz zajedničku saradnju
- Broj uspostavljenih mreža malih i srednjih poduzeća/naučnih mreža/mreža za istraživanje i razvoj

- Broj promotivnih događaja i sajмова trgovine u pogledu lokalnih/regionalnih proizvoda
- Broj malih i srednjih poduzeća koja učestvuju/imaju korist od prekograničnih projekata

Pokazatelji rezultata:

- Povećanje broja malih i srednjih poduzeća smještenih u programskoj oblasti
- Povećanje broja novih radnih mjesta
- Povećanje broja stalnih poslovnih kontakata
- Povećanje broja zajedničkih strategija i planova
- Povećan nivo poslovnih inovacija kroz prijenos tehnologija putem univerziteta i institucija za istraživanje i razvoj malim i srednjim poduzećima

Program, te izvještaji i statistički podaci projekata, poslužit će kao izvor informacija.

Indikativna minimalna i maksimalna bespovratna sredstva EU (€)	50.000 – 300.000 Euro
Maksimalna sredstva EU u odnosu na ukupne dozvoljene troškove (%)	85%

3.4.2 Prioritet 2: Bolji kvalitet života i socijalna kohezija

3.4.2.1 Uvod i opravdanost

Prioritet 2 predstavlja odgovor na društvene i probleme okoliša u pograničnoj oblasti. Ovaj prioritet će se koncentrirati na faktore koji doprinose blagostanju, kvalitetu života i socijalnoj koheziji lokalnih zajednica, uključujući i unapređenje prekograničnih odnosa.

Nivo nezaposlenosti je visok, posebno u ruralnim područjima, i postoji nedostatak aktivnih mjera zapošljavanja na rješavanju ove situacije. Situacijskom analizom utvrđeno je da je socijalno isključivanje glavna prijetnja u programskoj oblasti. Istovremeno, analizom su kao glavne mogućnosti prekogranične saradnje istaknuti obrazovanje, zdravstvo i rad.

U sektoru okoliša, Hrvatska i Bosna i Hercegovina suočavaju se sa istim izazovima i imaju iste mogućnosti. Sa obje strane granice postoje značajne prirodne pogodnosti – prirodni parkovi, netaknute šume i rijeke. Oblasti imaju visok nivo bioraznolikosti (uključujući i mnoge rijetke vrste) koja je povezana sa plavnim ravnicama rijeka Save, Une i Neretve. Međutim, ne postoji koordinacija u smislu načina zaštite okoliša, npr. putem postupanja sa otpadnim vodama, niti postoje koordinirana nastojanja u pogledu toga kako postupati u slučaju prirodnih katastrofa, kao što je borba sa poplavama ili požarima. Još jedan zajednički problem je neregulirano odlaganje otpada i ispuštanje industrijskog otpada koji imaju negativan utjecaj na kvalitet života stanovnika i na cjelokupan imidž područja. Drugi prioritet također će se baviti potrebom očuvanja prirodnih bogatstava programske oblasti da bi se održavao njen potencijal za razvoj turizma i poboljšao cjelokupan kvalitet života u pograničnoj oblasti.

3.4.2.2 Opći i uži ciljevi

Opći cilj

- ☛ Povećati kvalitet života u pograničnim područjima putem smanjenja štete/rizika po okoliš i jačanjem socijalne kohezije lokalnih zajednica.

Uži ciljevi

- ☛ Zaštititi i očuvati okoliš i podsticati održivo korištenje prirodnih resursa u pograničnim područjima putem zajedničkih aktivnosti i kampanja na podizanju svijesti
- ☛ Omogućiti pristup službama u zajednici koje utječu na dobrobit i socijalnu koheziju mještana i zajednica.

Direktni korisnici

Direktni korisnici ovog prioriteta su neprofitne pravne osobe uspostavljene javnim ili privatnim pravom radi javnog interesa ili s konkretnim ciljem koji se odnosi na ispunjavanje potreba od općeg interesa, koji spadaju između ostalog u jednu od sljedećih grupa:

- Regionalni i lokalni javni organi;
- Javna tijela (fondovi, institucije, agencije) koja je uspostavila država ili regionalna/lokalna samouprava kao što su: ustanove za istraživanje i razvoj, ustanove za obrazovanje i obuku, zdravstvene ustanove, ustanove za zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, lokalne i regionalne razvojne agencije, turistička udruženja itd;
- Privatni instituti koje uspostavljaju subjekti privatnog prava radi ispunjavanja potreba od općeg interesa (kao što su instituti za obrazovanje i istraživanje) dok god rade kao neprofitne organizacije;
- Nevladine organizacije kao što su udruženja i fondacije;
- Privredne komore, poljoprivredne, zanatske i industrijske partnerske grupacije registrirane kao neprofitne pravne osobe;
- Poljoprivredna udruženja i zadruge;
- Nacionalni i regionalni parkovi, parkovi prirodnih ljepota.

Kriteriji za odabir projekata i mehanizam realizacije:

Mjere će se u najvećoj mjeri provoditi putem programa dodjele bespovratnih sredstava. Međutim, postoji mogućnost da JMC prepozna potrebu finansiranja ključnih zajedničkih aktivnosti izvan poziva za podnošenje prijedloga projekata. U tim slučajevima, mehanizam realizacije bit će nabavka usluga, radova i potrepština.

Detaljniji kriteriji odabira projekata definirat će se kasnije u sklopu važećih Smjernica za podnosiocima prijedloga projekata i/ili poziva za podnošenje prijedloga projekata.

3.4.2.3 Mjere

Što se tiče Hrvatske, vodit će se računa kako bi se osiguralo da nema operativnih ili finansijskih preklapanja, uključujući na nivou učesnika, sa bilo kojom od mjera uključenih u Operativne programe za Hrvatsku u okviru IPA komponente III, IV i V (Regionalni razvoj, Ljudski resursi i Ruralni razvoj).

Mjera 2.1 Zaštita okoliša

Mjerom se podržavaju zajedničke inicijative koje doprinose očuvanju i zaštiti okoliša i prirodnih bioloških raznolikosti. Mjerom se također podstiče održivo korištenje prirodnih resursa i promocija korištenja obnovljivih energija. Isto tako, podržavaju se zajedničke aktivnosti čiji je cilj sprečavanje ili otklanjanje ekološke degradacije nastale uslijed privređivanja.

Vrste aktivnosti koje se mogu kvalificirati za ovu mjeru su sljedeće, između ostalog:

- Planska dokumentacija za vodosnabdijevanje i kanalizacijske sisteme sa prekograničnim utjecajem;
- Zajedničko programiranje i inicijative koje se tiču okoliša: upravljanje vodozahvatima, zagađenje zraka, eksploatacija termalnih voda, kampanje na prosvjeđivanju sa privredom i građanima kao ciljnom populacijom;
- Sprečavanje prirodnih rizika – intervencije (u slučaju poplave i požara)
- Studije i direktno djelovanje u pogledu primjenjivosti obnovljivih izvora energije
- Studije o utjecaju okoliša na ljudske aktivnosti
- Zaštita i/ili priprema dokumentacije za zaštićena prirodna područja
- Aktivnosti na podizanju svijesti o saniranju i zaštiti okoliša
- Obrazovanje i prijenos znanja iz zaštite okoliša
- Akcije čišćenja u pograničnom području
- Promocija obnovljivih izvora energije

Rezultati ove mjere mjerit će se na osnovu sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj zajedničkih projekata kojima se podstiče i unapređuje zaštita prirodnih vrijednosti područja;
- Broj realiziranih zajedničkih projekata kojima se razvijaju sistemi upravljanja u cilju zaštite okoliša;
- Broj sporazuma o saradnji / mreža između ustanova / agencija u području zaštite okoliša;
- Broj manifestacija usmjerenih ka podizanju svijesti;
- Broj izrađenih zajedničkih planova za postupanje sa otpadom;
- Broj studija izvodljivosti za postrojenja za tretman otpadnih voda;
- Broj projekata kojima se promovira korištenje obnovljivih izvora energije;
- Broj osnovanih prekograničnih timova za hitne situacije;

Pokazatelji rezultata:

- % smanjenja fizičke i ekološke štete nastale iz vanrednih događaja
- % smanjenja broja slučajeva prekograničnog zagađenja
- Opsežniji kapaciteti za planiranje i upravljanje u odnosu na vanredne situacije

- % povećanja broja zaštićenih ekološki osjetljivih lokacija
- Veća svijest javnosti o prekograničnoj saradnji na pitanjima zaštite okoliša

Izvor informacija bit će Program, projektni izvještaji i statistički podaci.

Indikativna minimalna i maksimalna bespovratna sredstva EU (€)	50.000 – 300.000 eura
Maksimalna sredstva EU za finansiranje ukupnih dopuštenih troškova (%)	85%

Mjera 2.2 Bolji pristup službama u zajednici

Ovom mjerom se podržava razvoj aktivnosti na ostvarivanju ličnih kontakata s obje strane granice, gdje se zadovoljavaju potrebe lokalnih zajednica u polju obrazovanja i rada, socijalne i zdravstvene zaštite, kulture i sporta. Aktivnosti koje proizlaze iz ove mjere posebno su usmjerene ka osiguravanju veće dostupnosti osnovnih službi u zajednici za sve građane i grupe u pograničnom području.

Mjerom se podstiče uspostavljanje i jačanje prekograničnih partnerstava i mreža u pogledu aktivnosti na socijalnoj koheziji i angažiranju lokalnih vlasti, civilnog društva i socijalnih partnera. Inicijative koje se promoviraju ovom mjerom također treba da doprinesu unapređenju prekograničnih odnosa.

Vrste aktivnosti koje se mogu kvalificirati za ovu mjeru, između ostalog:

- Zajedničke omladinske inicijative i mreže
- Pomoć marginaliziranim grupama
- Veća dostupnost zdravstvenih usluga
- Lakša dostupnost obrazovanja
- Izrada zajedničkih lokalnih razvojnih planova i strategija u području lokalne uprave, socijalnog razvoja, obrazovanja, sporta i kulture

Rezultati ove mjere mjerit će se na osnovu sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj zajedničkih programa zajednice koji obuhvaćaju saradnju između civilnog društva, lokalnih vlasti i društvenih partnera;
- Broj projekata kojima se unapređuje dostupnost obrazovanja;
- Broj projekata kojima se unapređuje dostupnost usluga socijalne i zdravstvene zaštite;
- Broj manifestacija usmjerenih ka podizanju svijesti o socijalnoj isključenosti;
- Broj prekograničnih omladinskih i kulturnih partnerstava;
- Broj organiziranih manifestacija kulturne i sportske razmjene;
- Broj projekata koji aktivno uključuju žene i osobe iz marginaliziranih grupa.

Pokazatelji rezultata:

- Bolja dostupnost službi u zajednici za osjetljive grupe / lokalno stanovništvo;
- Smanjenje broja incidenata vođenih etničkim motivima;
- Veća svijest javnosti o organizacionoj / institucionalnoj strukturi susjedne zemlje;
- Bolje poznavanje kulture / historije susjeda.

Izvor informacija bit će Program, projektni izvještaji i statistički podaci.

Indikativna minimalna i maksimalna bespovratna sredstva EU (€)	20.000 – 50.000 eura
Maksimalan iznos sredstava EU za finansiranje dozvoljenih troškova (%)	85%

3.4.3 Prioritet 3: tehnička pomoć

3.4.3.1 Uvod i opravdanost

Tehnička pomoć (TA) koristit će se za finansiranje troškova koji nastanu u vezi sa pripremom, administracijom i upravljanjem, informacijama, objavljivanjem i obukom, razvojem i funkcioniranjem kompjuteriziranih sistema razmjene podataka, nabavke potrebne opreme, praćenja, vrednovanja i kontrole programa.

Tehnička pomoć koristit će se kao podrška radu 2 državne operativne strukture i Zajedničkog nadzornog odbora (JMS), čime će se osigurati efikasna i efektivna realizacija, praćenje, kontrola i ocjena programa. U osnovi, ovo će se postići putem uspostavljanja i rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata (JTS) i dvije ispostave JTS-a. JTS će biti zadužen za svakodnevno upravljanje programom i odgovarat će operativnim strukturama i JMC-u. Tehnička pomoć podržat će aktivnosti kojima se osigurava priprema i odabir visokokvalitetnih programskih aktivnosti i širenje informacija o programskim aktivnostima i dostignućima. Prema uputstvima JMC-a, budžet za tehničku pomoć koristit će se za eksterno ocjenjivanje programa (ad-hoc, srednjoročno i *ex-post*).

Uzimajući u obzir da odgovarajuća državna tijela (operativne strukture u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini) de facto uživaju status monopola (u smislu člana 168. stav 1. tačka c Pravila za primjenu Finansijske uredbe) u pogledu realizacije prekograničnog programa, odgovarajuća ugovaračka tijela u obje zemlje (Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini) uspostaviti će individualno ugovaranje o direktnim grantovima bez poziva za podnošenje prijedloga sa operativnim strukturama za sredstva koja su osigurana na osnovu prioriteta 2 tehničke pomoći u svakoj zemlji. Dozvoljeno je podugovaranje aktivnosti koje su obuhvaćene direktnim ugovorom od strane operativnih struktura (npr. tehnička pomoć, ocjena, objavljivanje itd.).

3.4.3.2 Opći i užii ciljevi:

Opći cilj ove ose prioriteta je osigurati efektivnu i efikasnu administraciju i realizaciju CBC programa.

Uži ciljevi

- ☛ Unaprijediti kvalitet i koherentnost aktivnosti programa;
- ☛ Unaprijediti kapacitet državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima;
- ☛ Osigurati informacije o programu i širiti ih prema državnim tijelima, javnosti i korisnicima programa i voditi računa da se pomoć objelodanjuje na način kojim se podiže svijest i pomaže razvoj Programa;
- ☛ Unaprijediti kapacitet potencijalnih korisnika, naročito u okviru programskog područja, kako bi se pripremile, a zatim i realizirale visokokvalitetne programske aktivnosti;
- ☛ Osigurati tehničku stručnost za eksternu ocjenu programa.

Direktni korisnici:

Glavni korisnici ovog prioriteta su:

- Operativne strukture
- Zajednički nadzorni odbor
- Zajednički tehnički sekretarijat (sjedište i ispostave)
- Sve ostale strukture / tijela u vezi sa razvojem i realizacijom CBC programa (npr. upravni odbor / odbor za selekciju)
- Korisnici programa

Ovaj prioritet će se realizirati kroz dvije mjere, u skladu sa njegovim obimom.

3.4.3.3 Mjere

Mjera 3.1: Podrška administraciji i realizaciji Programa

Ovom mjerom se pruža podrška radu državnih operativnih struktura, Zajedničkog nadzornog odbora, Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegovim ispostavama, kao i svim drugim strukturama (npr. Upravnom odboru) koje su uključene u rukovođenje i realizaciju programa. Štaviše, ova mjera obuhvaća administrativne i operativne troškove realizacije programa, uključujući troškove pripreme i praćenja programa, procjene i odabira aktivnosti, organiziranja sastanaka Nadzornog odbora itd. Treba spomenuti da se sredstvima za tehničku pomoć mogu pokriti troškovi osoblja JTS-a, osim plata državnih službenika. Isto tako, ovom mjerom se osigurava savjetodavna pomoć i podrška konačnim korisnicima u izradi i realizaciji projekata.

Vrste kvalificiranih aktivnosti:

- Popunjavanje osobljem i aktivnosti JTS-a i njegovih ispostava
- Osiguravanje podrške državnim operativnim strukturama u rukovođenju programom
- Osiguravanje podrške JMC-u u izvršavanju zadataka na izboru projekata i praćenju programa
- Osiguravanje logističke i tehničke podrške za sastanke JMC-a
- Podizanje svijesti o programu i obuka potencijalnih konačnih korisnika
- Osiguravanje pomoći potencijalnim konačnim korisnicima u pripremi projekata

- Osiguravanje odgovarajuće tehničke stručnosti u ocjeni projektnih prijedloga;
- Osiguravanje podrške konačnim korisnicima u realizaciji projekta
- Uspostavljanje i podrška sistemima praćenja i kontrole projekta, uključujući kontrole prvog nivoa
- Terenski obilasci programskih aktivnosti
- Izrada nacrtu izvještaja o praćenju programa i izvještaja o realizaciji programa
- Nabavka, ugradnja i integriranje informatičke opreme, praćenje, ocjena i koordinacija programa

Rezultati ove mjere mjerit će se na osnovu sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj angažiranog osoblja JTS-a;
- Broj sastanaka JTS-a;
- Broj obučenog osoblja operativnih struktura;
- Broj kurseva za potencijalne konačne korisnike;
- Broj ocijenjenih prijedloga projekata;
- Broj obavljenih terenskih obilazaka;
- Broj nacrtu izvještaja o praćenju;
- Broj obavljenih odgovarajućih studija / istraživanja;
- Broj i kvalitet informatičke / kancelarijske opreme;

Pokazatelji rezultata:

- Veća sposobnost osoblja operativnih struktura
- Bolji kvalitet prijedloga projekata
- % apsorbiranih IPA sredstava
- Smanjen procenat nedozvoljenih troškova koje potražuju konačni korisnici

Izvor informacije bit će Godišnji izvještaj o realizaciji, izvještaji o ocjeni i izvještaji o praćenju.

Mjera 3.2: Podrška informiranju, objavljivanju i ocjeni programa

Druga mjera tehničke pomoći bit će podrška informiranju o programu, objavljivanju i ocjeni putem aktivnosti kao što su priprema, prevođenje i upoznavanje sa programom u pogledu informacija i informativnog materijala, uključujući internet stranicu programa. Na taj način, osigurat će se informiranje o programu subjekata odlučivanja na lokalnom, regionalnom i državnom nivou, tijela nadležnih za finansiranje, stanovnika područja u kojem se program provodi i javnosti Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Osim toga, mjerom će se podržati Osiguravanje stručnih znanja za JMC u planiranju i izvršavanju eksterne ocjene programa.

Vrste kvalificiranih aktivnosti:

- Priprema i distribucija promotivnih materijala (uključujući saopćenja za štampu)
- Izrada, održavanje i promocija internet stranice Programa
- Organiziranje promotivnih manifestacija (sastanci, seminari, radni seminari, konferencije, medijski programi, informativni dani, forumi, putujuće promocije, umrežavanje)
- Redovno objavljivanje i distribucija biltena

- Redovno ocjenjivanje programa

Rezultati ove mjere mjerit će se na osnovu sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj distribuiranih promotivnih materijala
- Broj organiziranih manifestacija na promoviranju i informiranju o programu
- Broj učesnika manifestacija na promoviranju i informiranju o programu
- Broj posjeta internet stranici programa
- Broj izrađenih biltena
- Broj izvršenih ocjena

Pokazatelji rezultata:

- Veća svijest javnosti o programu
- Veća svijest potencijalnih korisnika o programu
- Bolja realizacija programa

Izvor informacija bit će Godišnji izvještaj o realizaciji, izvještaji o ocjeni i izvještaji o praćenju.

3.5 Pregled prioriteta i mjera

		Opći cilj	
<ul style="list-style-type: none"> Podstaknuti stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti sa ciljem revitaliziranja privrede, zaštite prirode i okoliša i povećanje socijalne kohezije u području u kojem se program realizira 			
<ul style="list-style-type: none"> Prioritet 1 Dati doprinos integriranju privrede u pograničnim područjima putem podsticanja saradnje u domenu turizma, podrške malim i srednjim poduzećima i promoviranja poduzetništva. Poseban cilj 1.1 <ul style="list-style-type: none"> Izrada prepoznatljive zajedničke turističke ponude na osnovu zajedničkog prirodnog i kulturnog naslijeđa i unapređenje konkurentnosti lokalne turističke privrede. Poseban cilj 1.2 <ul style="list-style-type: none"> Pomagati razvoj regionalne privrede putem jačanja sektora malih i srednjih poduzeća i institucija i službi za podršku poslovanju. 	<ul style="list-style-type: none"> Prioritet 2 Povećati kvalitet života u pograničnim područjima putem smanjenja štete / rizika po okoliš i jačanjem socijalne kohezije lokalnih zajednica. Poseban cilj 2.1 <ul style="list-style-type: none"> Zaštiti i očuvati okoliš i podsticati održivo korištenje prirodnih resursa u pograničnim područjima putem zajedničkih aktivnosti i kampanja na podizanju svijesti. Poseban cilj 2.2 <ul style="list-style-type: none"> Omogućiti pristup službama u zajednici koje utječu na dobrobit i socijalnu koheziju mještana i zajednica. 	<ul style="list-style-type: none"> Prioritet 3 Tehnička pomoć Poseban cilj 3.1 <ul style="list-style-type: none"> Unaprijediti kvalitet i koherentnost aktivnosti u okviru Programa; unaprijediti kapacitet državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima. Poseban cilj 3.2 <ul style="list-style-type: none"> Osigurati informacije o programu i širiti ih prema državnim tijelima, javnosti i korisnicima programa i voditi računa da se pomoć objelodanjuje na način kojim se podiže svijest i pomaže razvoj Programa 	
<ul style="list-style-type: none"> Mjera 1.1: Zajednička izrada turističke ponude 	<ul style="list-style-type: none"> Mjera 2.1: <ul style="list-style-type: none"> Zaštita prirode i okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> Mjera 2.2: <ul style="list-style-type: none"> Bolji pristup službama u zajednici u pograničnom području 	<ul style="list-style-type: none"> Mjera 3.1: Podrška administraciji i realizaciji Programa Mjera 3.2: Podrška informiranju, promoviranju i ocjeni programa

3.6 Pokazatelji

▪ Prioritet 1		
▪ Mjera 1.1:	▪ Pokazatelji	
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj projekata kojima se razvija zajednička prekogranična turistička/kulturna infrastruktura malog obima ▪ Broj zajedničkih projekata koji su realizirani u cilju promoviranja turističkog identiteta i imidža područja (certifikacija novih proizvoda, zajedničke promotivne kampanje), ▪ Broj zajedničkih projekata realiziranih na razvoju turističkog sektora ▪ Broj rekonstruiranih / restauriranih lokacija sa baštinom
	▪ Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veći broj prekograničnih turista u pograničnom regionu koji posjećuju objekte gdje je došlo do unapređenja kapaciteta ili za koje je izrađen novi proizvod ili realizirane promotivne aktivnosti
▪ Mjera 1.2:	▪ Pokazatelji	
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj osnovanih centara za podršku poslovanju ▪ Broj podržanih projekata prijenosa znanja ▪ Broj projekata kojima se podstiče razvoj prekogranične poslovne saradnje, mreža i partnerskih grupacija/klastera ▪ Broj projekata usmjerenih na razvoj vještina i znanja provedenih kroz zajedničku saradnju ▪ Broj uspostavljenih mreža malih i srednjih poduzeća/naučnih mreža/mreža za istraživanje i razvoj ▪ Broj promotivnih događaja i sajmova trgovine u pogledu lokalnih/regionalnih proizvoda ▪ Broj malih i srednjih poduzeća koja učestvuju/imaju korist od prekograničnih projekata
	▪ Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećanje broja malih i srednjih poduzeća smještenih u programskoj oblasti ▪ Povećanje broja novih radnih mjesta ▪ Povećanje broja stalnih poslovnih kontakata ▪ Povećanje broja zajedničkih strategija i planova ▪ Povećan nivo poslovnih inovacija kroz prijenos tehnologija putem univerziteta i institucija za istraživanje i razvoj malim i srednjim poduzećima

• Prioritet 2		
• Mjera 2.1:	• Pokazatelji	
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zajedničkih projekata kojima se podstiče i unapređuje zaštita prirodnih vrijednosti područja; • Broj realiziranih zajedničkih projekata kojima se razvijaju sistemi upravljanja u cilju zaštite okoliša; • Broj sporazuma o saradnji / mreža između ustanova / agencija u području zaštite okoliša; • Broj manifestacija usmjerenih ka podizanju svijesti; • Broj izrađenih zajedničkih planova postupanja sa otpadom; • Broj studija izvodljivosti za postrojenja za tretman otpadnih voda; • Broj projekata kojima se promovira korištenje obnovljivih izvora energije; • Broj osnovanih prekograničnih timova za hitne situacije;
	• Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> • % smanjenja fizičke i ekološke štete nastale iz vanrednih događaja • % smanjenja broja prekograničnih slučajeva zagađenja • Obimniji kapaciteti za planiranje i upravljanje u odnosu na vanredne situacije • % povećanja broja zaštićenih ekološki osjetljivih lokacija • Veća svijest javnosti o prekograničnoj saradnji na pitanjima zaštite okoliša
• Mjera 2.2:	• Pokazatelji	
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zajedničkih programa zajednice koji obuhvaćaju saradnju između civilnog društva, lokalnih vlasti i društvenih partnera; • Broj projekata kojima se unapređuje dostupnost obrazovanja; • Broj projekata kojima se unapređuje dostupnost usluga socijalne i zdravstvene zaštite; • Broj manifestacija usmjerenih ka podizanju svijesti o socijalnoj isključenosti; • Broj prekograničnih omladinskih i kulturnih partnerstava;

		<ul style="list-style-type: none"> • Broj organiziranih manifestacija kulturne i sportske razmjene; • Broj projekata koji aktivno uključuju žene i osobe iz marginaliziranih grupa.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokazatelji rezultata: 	<ul style="list-style-type: none"> • Bolja dostupnost službi u zajednici za osjetljive grupe / lokalno stanovništvo; • Smanjenje broja incidenata vođenih etničkim motivima; • Veća svijest javnosti o organizacionoj / institucionalnoj strukturi susjedne zemlje; • Bolje poznavanje kulture / historije susjeda.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prioritet 3 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjera 3.1: 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokazatelji 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izlazni pokazatelji: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj angažiranog osoblja JTS-a; ▪ Broj sastanaka JTS-a; ▪ Broj obučenog osoblja operativnih struktura; ▪ Broj kurseva za potencijalne konačne korisnike; ▪ Broj ocijenjenih prijedloga projekata; ▪ Broj obavljenih terenskih obilazaka; ▪ Broj nacrti izvještaja o praćenju; ▪ Broj obavljenih odgovarajućih studija / istraživanja; ▪ Broj i kvalitet informatičke / uredske opreme;
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokazatelji rezultata: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veća sposobnost osoblja operativnih struktura ▪ Bolji kvalitet prijedloga projekata ▪ % apsorbiranih IPA sredstava ▪ Smanjen procenat nedozvoljenih troškova koje potražuju konačni korisnici
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjera 3.2: 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokazatelji 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izlazni pokazatelji: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj distribuiranih promotivnih materijala ▪ Broj organiziranih manifestacija na promoviranju i informiranju o programu ▪ Broj učesnika manifestacija na promoviranju i informiranju o programu ▪ Broj posjeta internet stranici programa ▪ Broj izrađenih biltena ▪ Broj izvršenih ocjena
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokazatelji rezultata: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veća svijest javnosti o programu ▪ Veća svijest potencijalnih korisnika o programu

		▪ Bolja realizacija programa
--	--	-------------------------------------

3.7 Finansijski plan

Na osnovu danih sredstava u MIFF-u i predviđenih prioriteta, u Prekograničnom programu na osnovu instrumenta za pretprijetnu pomoć između Hrvatske i Bosne i Hercegovine u narednim tabelama prikazano je učešće država i EU. Pored toga, u Aneksu III dati su provizorni vremenski okvir i sredstva poziva za podnošenje prijedloga u 2007. godini.

Učešće Zajednice je izračunato u odnosu na dozvoljene troškove, koji se, u slučaju prekograničnog programa između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, baziraju na ukupnim rashodima, kako je dogovoreno između zemalja učesnica i utvrđeno u prekograničnom programu.

Učešće Zajednice na nivou ose prioriteta iznosit će najviše 85% dozvoljenih rashoda.

Učešće Zajednice za svaku osu prioriteta neće biti manje od 20% dozvoljenih rashoda.

Primjenjivat će se odredbe člana 90 Uredbe (EC) No 718/2007 (Uredba o realizaciji IPA-e – OJ L 170 od 29. juna 2007. godine, st. 1).

	IPA CBC Hrvatska	Sufinansiranje države Hrvatske	Ukupno Hrvatska	IPA Stopa Sufinansiranja Hrvatska	IPA CBC BiH	Sufinansiranje države BiH	Ukupno BiH	IPA sufinansiranje BiH	Ukupno IPA	Ukupno
Prioritet 1										
Sivaranje zajedničkog ekonomskog prostora	2,250,000	397,058.80	2,647,058.80	85%	2,250,000	397,058.80	2,647,058.80	85%	4,500,000	5,294,117.60
2007	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
2008	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
2009	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
2010	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
2011	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
Prioritet 2										
Bolji kvalitet života i socijalne kohezije	2,250,000	397,058.80	2,647,058.80	85%	2,250,000	397,058.80	2,647,058.80	85%	4,500,000	5,294,117.60
2007	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
2008	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
2009	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
2010	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
2011	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	450,000	79,411.76	529,411.76	85%	900,000	1,058,823.52
Prioritet 3										
Tehnička pomoć	500,000	88,235.30	588,235.30	85%	500,000	88,235.30	588,235.30	85% ²¹	1,000,000	1,176,470.60
2007	100,000	17,647.06	117,647.06	85%	100,000	17,647.06	117,647.06	85%	200,000	235,294.12
2008	100,000	17,647.06	117,647.06	85%	100,000	17,647.06	117,647.06	85%	200,000	235,294.12
2009	100,000	17,647.06	117,647.06	85%	100,000	17,647.06	117,647.06	85%	200,000	235,294.12
2010	100,000	17,647.06	117,647.06	85%	100,000	17,647.06	117,647.06	85%	200,000	235,294.12

2011	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
UKUPNO	5.000.000	882.352,90	5.882.352,90	85%	5.000.000	882.352,90	5.882.352,90	85%	10.000.000	11.764.705,80

3.8 Dozvoljeni rashodi

Kako je navedeno u članu 89. Uredbe o realizaciji IPA-e, sljedeći rashodi smatraju se dozvoljenim:

- (1) Rashodi koji nastanu nakon potpisivanja finansijskog sporazuma.
- (2) Putem derogiranja iz člana 34(3) Uredbe o realizaciji IPA-e, rashodi u pogledu:
 - (a) poreza na dodanu vrijednost, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (i) da se ni u kom slučaju ne može izvršiti njihov povrat;
 - (ii) da je utvrđeno da će ih snositi konačni korisnik, i
 - (iii) da su jasno utvrđeni u prijedlogu projekta.
 - (b) naknada za međunarodne finansijske transfere;
 - (c) u slučaju da je za provođenje aktivnosti potrebno otvoriti poseban račun ili više računa, bankarske provizije za otvaranje i vođenje računa;
 - (d) honorari pravnih savjetnika, notarski honorari, troškovi tehničkih ili finansijskih stručnjaka, računovodstveni ili revizorski troškovi, pod uvjetom da su direktno povezani sa sufinansiranom aktivnošću i da su neophodni za njenu pripremu ili provođenje;
 - (e) troškovi garancija koje daje banka ili neka druga finansijska institucija, u mjeri u kojoj domaći propisi ili propisi Zajednice zahtijevaju takve garancije;
 - (f) režijski troškovi, pod uvjetom da se baziraju na stvarnim troškovima koji se mogu pripisati provođenju date aktivnosti. Paušali na osnovu prosječnih troškova ne mogu preći 25% onih direktnih troškova aktivnosti koji mogu utjecati na visinu režijskih troškova. Obračun mora biti adekvatno dokumentiran i periodično revidiran;
- (3) Pored tehničke pomoći za prekogranični program iz člana 94. Uredbe o realizaciji IPA-e, priznat će se i sljedeći rashodi javnih organa koji nastanu u pripremi ili realizaciji aktivnosti:
 - (a) troškovi stručnih usluga koje pruža javna institucija, koja nije konačni korisnik, u pripremi ili realizaciji aktivnosti;
 - (b) troškovi pružanja usluga u vezi sa pripremom i realizacijom aktivnosti, koje pruža javni organ koji je i sam konačni korisnik, a koji provodi aktivnost za svoj račun bez angažiranja drugih vanjskih davalaca usluga, pod uvjetom da predstavljaju dodatne troškove i da se odnose na rashode koji su stvarno i direktno ostvareni u sufinansiranju aktivnosti.

Dotični javni organ će ili fakturirati troškove iz tačke (a) ovog stava konačnom korisniku, ili potvrditi te troškove na osnovu dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarno plaćenih troškova od strane tog tijela tokom date aktivnosti.

Troškovi iz tačke (b) ovog stava moraju se potvrditi na osnovu dokumenata koji omogućavaju utvrđivanje stvarno plaćenih troškova od strane tog tijela tokom date aktivnosti.

ODJELJAK IV. ODREDBE O REALIZACIJI

Odredbe o realizaciji u okviru ovog dokumenta zasnovane su na odredbama Uredbe Komisije (EC) br. 718/2007 (u daljnjem tekstu: Uredba o realizaciji IPA-e), naročito za komponentu prekogranične saradnje (Dio II, segment II, poglavlje III, odjeljak 1 i 3), te odredbama Finansijske uredbe (EC, Euratom) br. 1605/2002, koja je dopunjena Uredbom Vijeća br. 1995/2006, konkretno njenim članovima 53, 53a, 53c, 54 i 57, koji sadrže odredbe o centraliziranom i decentraliziranom upravljanju fondovima Evropske komisije.

Dok Hrvatska programom upravlja prema modelu decentraliziranog upravljanja, Bosna i Hercegovina će upravljati programom prema modelu centraliziranog upravljanja.

4.1 Strukture i tijela programa

Upravljačke strukture programa su:

- Državni koordinatori za IPA komponentu II
- Šefovi operativnih struktura
- Operativne strukture (OS)
- Zajednički nadzorni odbor (JMC)
- Zajednički tehnički sekretarijat (JTS)

Obje zemlje obuhvaćene programom uspostavile su operativne strukture (OS) za dio programa za koji su nadležne. Zemlje korisnice uspostavile su, također, Zajednički nadzorni odbor koji će osigurati postizanje djelotvornosti i kvaliteta realizacije programa.

U skladu sa Uredbom o realizaciji IPA-e (član 139), operativne strukture su uspostavile Zajednički tehnički sekretarijat u cilju pružanja podrške operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru prilikom obavljanja dužnosti iz njihove nadležnosti.

4.1.1 Operativne strukture (OS) u zemljama korisnicama

Hrvatska	Bosna i Hercegovina
<ul style="list-style-type: none">• Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva (MRRŠVG) – resorno ministarstvo nadležno za upravljanje i realizaciju komponente II IPA-e• Agencija za regionalni razvoj (ARR)¹ kao Agencija za implementaciju	<ul style="list-style-type: none">• Direkcija za evropske integracije – institucija nadležna za koordiniranje komponente II IPA-e• Delegacija EU - Agencija za implementaciju

OS obje zemlje tijesno saraduju u pripremi i realizaciji prekograničnog programa, tom prilikom uspostavljajući zajedničke mehanizme koordinacije. OS su nadležne za realizaciju programa u svojim zemljama.

4.1.1.1 Hrvatska

¹ Prijelazni aranžmani primjenjuju se do dodjele ovlasti za upravljanje Agenciji za regionalni razvoj: vidi stav 4.1.1.1.

Državni IPA koordinator (NIPAC) (u smislu čl. 22 Uredbe o realizaciji IPA) je državni sekretar u Centralnom državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju EU fondova (CODEF). NIPAC je zadužen za sveukupnu koordinaciju pomoći IPA-e.

Operativne strukture u Hrvatskoj sastoje se od resornog ministarstva nadležnog za upravljanje i realizaciju komponente II IPA-e: MRRŠVG zajedno sa Agencijom za implementaciju: ARD (PAO je direktor Agencije za regionalni razvoj Hrvatske²). Operativna struktura bit će akreditirana od strane Komisije u novembru 2008.³ godine u skladu sa Uredbom o realizaciji IPA-e. ARD je akreditiran od strane NAO-a u novembru 2009., u skladu sa IPA IR član 13. i 139. Prenošenje upravljačkih ovlaštenja od strane Komisije na ARD se očekuje tokom 2010. Do tada, ugovore i isplate priprema CFCA pod upravom šefa Operativne strukture i potpisuje šef Operativne strukture, sa izuzetkom TA sredstava, za koja CFCA privremeno ima ulogu ugovornog organa.

Šef operativne strukture (HOS)⁴ je državni sekretar za MRRŠVG-a i odgovoran je te se na njega računa u pogledu aktivnosti hrvatske Operativne strukture.

4.1.1.2 Bosna i Hercegovina

Operativna struktura u Bosni i Hercegovini je Direkcija za evropske integracije (DEI). NIPAC je zadužen za sveukupnu koordinaciju pomoći IPA-e.

Šef operativne strukture u skladu sa čl. 32.1 Uredbe o realizaciji IPA) je direktor DEI-a. DEI je glavno koordinaciono tijelo za pitanja evropskih integracija, uključujući koordinaciju EU programa za finansijsku pomoć. Sektor za koordinaciju pomoći EU programa uključuje Odjeljenje za programe prekogranične saradnje koje je odgovorno za upravljanje i implementaciju IPA komponente II u BiH.

4.1.1.3 Odgovornosti operativnih struktura

Operativne strukture su nadležne za, između ostalog:

- zajedničko pripremanje programa prekogranične saradnje u skladu sa članom 91. Uredbe o realizaciji IPA-e;
- zajedničko pripremanje amandmana programa koji će se razmatrati na Zajedničkom nadzornom odboru;
- uspostavljanje Zajedničkog tehničkog sekretarijata (JTS);
- učestvovanje u radu Zajedničkog nadzornog odbora i usmjeravanje rada JMC-a prilikom praćenja programa;
- predlaganje predstavnika Zajedničkog upravnog odbora koje imenuje Zajednički nadzorni odbor;

² Odluka o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje Instrumentom pretprijetne pomoći (IPA) (NN 18/2007), Izmjene i dopune Odluke o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje IPA (NN 82/2007, 34/2008; 6/2009, 83/2009).

³ IPA Decentralizirani menadžment - Odluka za prijenos upravljačkih ovlasti na Republiku Hrvatsku za Komponentu II.

⁴ Operativni Sporazum između HOS i direktora ARR-a potpisan 2. septembra 2009.

- pripremanje i realizacija strateških odluka Zajedničkog nadzornog odbora;
- podnošenje izvještaja NIPAC-u/koordinatoru komponente II IPA-e o svim aspektima koji se tiču realizacije programa;
- uz podršku Zajedničkog tehničkog sekretarijata, uspostavljanje sistema za sakupljanje pouzdanih informacija o realizaciji programa i dostavljanje relevantnih informacija Zajedničkom nadzornom odboru, NIPAC-u/koordinatoru komponente II IPA-e ili Evropskoj komisiji;
- vođenje računa, u saradnji sa Zajedničkim nadzornim odborom, o kvalitetu realizacije programa prekogranične saradnje;
- podnošenje godišnjih i konačnih izvještaja o realizaciji prekograničnog programa Komisiji i NIPAC-u, nakon uvida i odobrenja od strane Zajedničkog nadzornog odbora; (IPA IR član 144)⁵.
- izvještavanje o nepravilnostima;
- usmjeravanje rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata;
- promocija aktivnosti informiranja i publiciteta;

U Hrvatskoj, gdje se program realizira po modelu decentraliziranog upravljanja, Agencija za implementaciju je nadležna za:

- sklapanje ugovora za projekte koje odabere Zajednički nadzorni odbor;
- aspekte računovodstvenih poslova i finansijskog izvještavanja za nabavke usluga, materijala, radova, te programe bespovratne pomoći za hrvatski dio prekograničnog programa;
- osiguravanje da se aktivnosti realiziraju u skladu sa važećim odredbama o javnim nabavkama;
- osiguravanje da konačni korisnici i ostala tijela uključena u realizaciju aktivnosti imaju poseban sistem vođenja računa ili adekvatnu računovodstvenu šifru za sve transakcije koje se odnose na aktivnosti, uz pridržavanje nacionalnih pravila računovodstva;
- osiguravanje čuvanja svih neophodnih dokumenata u svrhu omogućavanja adekvatnog revizorskog praćenja;
- osiguravanje da se državnom fondu i državnom koordinatoru za ovjeravanje programa (NAO) ustupe sve neophodne informacije o odobrenim troškovima i primijenjenim procedurama;
- provođenje provjera u cilju osiguravanja da su evidentirani troškovi zapravo ostvareni u skladu sa važećim propisima, da su proizvodi ili usluge osigurani u skladu sa odobrenom odlukom, te da su zahtjevi krajnjeg korisnika za vršenje isplata ispravni.

4.1.2 Zajednički nadzorni odbor (JMC)

⁵ U slučaju decentraliziranog menadžmenta, izvještaji se šalju u NAO.

Zemlje korisnice obuhvaćene programom uspostavljaju Zajednički nadzorni odbor u roku 3 mjeseca od stupanja na snagu prvog sporazuma o finansiranju koji se odnosi na program.

Zajednički nadzorni odbor sastoji se od predstavnika dvije operativne strukture i državnih, regionalnih i lokalnih tijela, te predstavnika društveno-ekonomskog partnerstva obje zemlje obuhvaćene programom, jednako zastupljenih. Delegacija EU u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini će učestvovati u radu Zajedničkog nadzornog odbora u svojstvu savjetodavnog tijela.

JMC sastavlja svoj poslovnik o radu, u skladu sa mandatom zajedničkog odbora za praćenje koji je uspostavila Komisija, u cilju ostvarivanja svoje misije u skladu sa Uredbom o realizaciji IPA. To će biti usvojeno na njihovom prvom sastanku.

Zajednički nadzorni odbor zasjeda bar dva puta godišnje, na inicijativu zemlje obuhvaćene programom ili Komisije, a njegovo predsjedavanje obavlja predstavnik jedne od zemalja po principu rotiranja.

Zajednički nadzorni odbor osigurava ostvarenje djelotvornosti i kvaliteta realizacije prekograničnog programa, u skladu sa sljedećim odredbama (u skladu sa članom 142. Uredbe o realizaciji IPA-e):

- o razmatra i odobrava kriterije odabira aktivnosti čije će finansiranje biti obuhvaćeno programom prekogranične saradnje, te odobrava sve revizije ovih kriterija u skladu sa programskim potrebama;
- o obavlja periodični pregled napretka usmjerenog prema ispunjavanju specifičnih ciljeva programa prekogranične saradnje na osnovu dokumentacije koju podnesu operativne strukture ili zemlje korisnice obuhvaćene programom;
- o analizira rezultate realizacije, naročito u pogledu postizanja ciljeva koji su postavljeni za svaki prioritet i ocjene navedene u članu 57(4) i članu 141. Uredbe o realizaciji IPA-e;
- o analizira godišnje i konačne izvještaje o realizaciji utvrđene članom 144. Uredbe o realizaciji IPA-e;
- o prije njihovog prijenosa na NIPAC-a, NAO (samo u slučaju decentraliziranog upravljanja), i Komisija od strane OS bit će obaviješteni, ukoliko je moguće, o godišnjem revizorskom izvještaju o aktivnostima iz člana 29 (2) (b) prva alineja IPA Uredbe za realizaciju, kao i relevantnim komentarima koje Komisija bude imala nakon razmatranja tog izvještaja;
- o nadležan je za odabir aktivnosti. JMC može prenijeti nadležnost za obavljanje funkcije procjene prijedloga projekata na Zajednički upravni odbor koji imenuje JMC;
- o može predložiti reviziju ili analiziranje prekograničnog programa koji bi vjerovatno omogućili postizanje ciljeva navedenih u članu 86(2) Uredbe o realizaciji IPA-e ili doveli do unapređenja njegovog upravljanja, uključujući finansijsko upravljanje;
- o razmatra i odobrava sve prijedloge koji se odnose na dopunu sadržaja programa prekogranične saradnje;
- o odobrava okvir poslova Zajedničkog tehničkog sekretarijata;
- o usvaja plan informiranja i promoviranja, čije sačinjavanje je u nadležnosti operativnih struktura.

4.1.3 Zajednički tehnički sekretarijat (JTS)

Operativne strukture su se složile da uspostave Zajednički tehnički sekretarijat (JTS) za pružanje podrške Zajedničkom nadzornom odboru i operativnim strukturama prilikom obavljanja dužnosti iz njihove nadležnosti. Prema tome, JTS je administrativno tijelo programa koje je zaduženo za svakodnevno upravljanje.

Zajednički tehnički sekretarijat je smješten u MRRŠVG-a u Zagrebu (Hrvatska) sa dvije ispostave na strani BiH: u Mostaru i Banjaluci.

Sačinjavaju ga predstavnici koje imenuju obje operativne strukture.

Zajednički tehnički sekretarijat i njegove ispostave obavljaju svoje poslove pod okriljem Operativne strukture u Hrvatskoj, u saradnji sa Operativnom strukturom u Sarajevu, BiH.

Zajedničkim tehničkim sekretarijatom zajednički upravljaju obje operativne strukture.

Troškovi Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegovih ispostava finansiraju se zajednički iz budžeta tehničke pomoći programa, pod uvjetom da se vezuju za zadatke, čije je zajedničko finansiranje predviđeno propisima EU.

Dio osoblja Zajedničkog tehničkog sekretarijata angažiranog u BiH treba biti smješten u prostorijama JTS u MRRŠVG-a u Zagrebu, a dio u ispostavama u Mostaru i Banjaluci.

Svi hrvatski predstavnici trebaju biti smješteni u prostorijama JTS-a u Zagrebu.

Zadaci koje obavlja Zajednički tehnički sekretarijat:

Zadaci JTS-a i njegovih ispostava uključuju, između ostalog:

- pružanje podrške operativnim strukturama prilikom realizacije programa;
- obavljanje funkcije sekretarijata za operativne strukture i Zajednički nadzorni odbor, uključujući pripremu i dostavljanje dokumentacije za sastanke i zapisnika sa sastanaka (po potrebi, na dva ili više jezika);
- uspostavljanje, redovno održavanje i ažuriranje sistema praćenja (unos podataka na nivou programa i projekta o obilascima terena);
- pružanje podrške operativnim strukturama i JMC-u u sačinjavanju svih izvještaja o praćenju realizacije programa;
- pripremu i stavljanje na raspolaganje svih dokumenata neophodnih za realizaciju projekta (opće informacije na nivou programa, opće informacije na nivou projekta, smjernice, kriteriji, prijave za pribavljanje projektnih ideja, paket dokumentacije za prijave – smjernice, kriteriji za odabir projekata, kriteriji podobnosti, obrasci za izvještavanje, ugovori);
- obavljanje uloge prvog kontakta za potencijalne podnosiocce prijedloga projekata;
- izvođenje informativnih kampanja, obuka, omogućavanje telefonskih linija za pružanje pomoći korisnicima, te usluge 'pitanja i odgovori' (Q&A) na internet stranici u cilju pružanja pomoći potencijalnim kandidatima u pripremi prijave prijedloga projekata;
- organiziranje odabira i procjene prijedloga projekata i provjera da li su dostavljene sve informacije potrebne za donošenje odluke o prijedlogu projekta;
- ustupanje sekretara Upravnom odboru, te organiziranje i upravljanje njegovim radom;
- osiguravanje da je sva relevantna dokumentacija neophodna za sklapanje ugovora na vrijeme stavljena na raspolaganje ugovornom tijelu;
- pružanje podrške ugovornim tijelima u procesu 'odobravanja budžeta' prije potpisivanja ugovora;
- pružanje podrške konačnim korisnicima u realizaciji projekta, uključujući pružanje savjeta o sekundarnim procedurama nabavke;
- organiziranje bilateralnih dešavanja uključujući forume za pronalaženje partnera;
- razvoj i održavanje mreže interesnih grupa;

- kreiranje i ažuriranje baze podataka potencijalnih podnosilaca prijedloga projekata i učesnika na radionicama i drugim dešavanjima;
- izvođenje informativnih i promotivnih aktivnosti pod vodstvom operativnih struktura, uključujući uspostavljanje i održavanje službene internet stranice programa;
- planiranje aktivnosti u skladu sa planom rada koji jednom godišnje odobrava JMC.

4.1.4 Uloga Komisije

U okviru decentraliziranog upravljanja u Hrvatskoj, Komisija ima pravo da vrši *ex-ante* kontrolu kao što je propisano odlukom Komisije o povjeravanju upravljanja u skladu sa članom 14(3) Uredbe o realizaciji IPA-e.

U okviru centraliziranog upravljanja u BiH, u skladu sa članom 140(1) Uredbe o realizaciji IPA-e, Evropska komisija zadržava potpunu odgovornost za davanje odobrenja nad procesom dodjele bespovratnih sredstava i, vršeći ulogu ugovornog tijela, za funkcije dodjele bespovratnih sredstava, objave tendera, sklapanje ugovora i plaćanja.

Osim ovih standardnih uloga, Komisija učestvuje u svojstvu savjetodavnog tijela u radu Zajedničkog nadzornog odbora.

4.2 Procedure izrade programa, odabira i dodjele sredstava

4.2.1 Zajednički strateški projekti

Prednost se daje realizaciji putem jedinstvenog javnog poziva za podnošenje prijedloga projekata. Međutim, JMC, u nekim slučajevima, ima mogućnost identificiranja 'zajedničkih strateških projekata', koji su saglasni sa odredbama člana 95. Uredbe o realizaciji IPA-e. Zajednički strateški projekti se definiraju kao projekti koji se odlikuju značajnim prekograničnim utjecajem širom programske oblasti i koji će, sami ili u kombinaciji sa drugim strateškim projektima, postići ciljeve zadane pokazateljima za ostvarenje mjera. Projektni zadatak (usluge) i/ili tehničke specifikacije (materijali i radovi) sačinjavaju operativne strukture uz pomoć JTS-a. Nadležni ugovorni organ objavljuje tendere i sklapa ugovore za projekte na osnovu standardnih PRAG procedura za date vrste ugovora.

4.2.2 Pozivi za podnošenje prijedloga projekata

Prekogranični program prvenstveno funkcionira putem programa bespovratnih sredstava na osnovu jedinstvenog poziva na podnošenje prijedloga projekata i jedinstvenog procesa odabira obuhvaćajući obje strane granice.

Procedure dodjele bespovratnih sredstava su saglasne sa odredbama Uredbe o realizaciji IPA-e (npr. članovi 95, 96, 140, 145 itd).

Ako je moguće, primjenjivat će se PRAG procedure i standardni obrasci osim u slučaju da odredbe Uredbe o realizaciji IPA-e i/ili zajednička priroda poziva nalažu prilagođavanje.

a) Priprema paketa dokumentacije za prijave

- JTS, pod nadzorom JMC-a, sačinjava jedinstven poziv za podnošenje prijedloga projekata, smjernice za podnosiocima i obrazac prijave, te ostale dokumente vezano za realizaciju programa bespovratnih sredstava, obrazlažući pravila koja se odnose na podobnost kandidata i partnera, vrste aktivnosti i troškova koji su podobni za finansiranje i kriterije procjene, pridržavajući se što je moguće striktnije obrazaca predviđenih u PRAG-u;
- Obrazac prijave trebalo bi da se odnosi na obje strane projekta (hrvatsku/bosanskohercegovačku stranu granice, tj. univerzalna prijava), ali sa

jasnim razdvajanjem aktivnosti i troškova koji se odnose na svaku pojedinačnu stranu granice. Elementi sadržani u paketu dokumentacije za prijavu (kriteriji podobnosti i procjene itd.) moraju se strogo pridržavati relevantnog finansijskog ugovora.

- Nacrt jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata, smjernice za podnosiocima i obrazac prijave, te ostale dokumente koji se odnose na realizaciju programa bespovratne pomoći, odobrava JMC;
- Operativne strukture podnose konačni izvještaj o paketu dokumentacije za prijavu nadležnoj Delegaciji EU radi davanja saglasnosti.

b) Objavljivanje jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata

- Operativne strukture, uz podršku JTS-a, poduzimaju sve neophodne mjere da osiguraju da pozivi za podnošenje prijedloga projekata, objavljeni na državnom i regionalnom nivou, dopru do ciljnih grupa u skladu sa uvjetima Praktičnog vodiča (pogledati dio o informiranju i promoviranju u daljnjem tekstu). Paket dokumentacije za prijavu ustupa se putem internet stranice programa i internet stranica ugovornih tijela, te u štampanoj verziji.
- JTS je nadležan za informativnu kampanju i odgovaranje na pitanja potencijalnih kandidata. JTS daje savjete potencijalnim kandidatima koji se prijavljuju na projekte u cilju pravilnog razumijevanja i formuliranja obrazaca prijave.
- Usluga 'pitanja i odgovori' (Q&A) trebalo bi da bude na raspolaganju na internet stranici programa i stranicama ugovornih tijela.

4.2.3 Odabir projekata nakon jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata

Kao što je navedeno u Uredbi o realizaciji IPA-e, podneseni prijedlozi projekata prolaze kroz jedinstveni proces odabira. Gdje god je moguće, procjena projekata treba da se odvija u skladu sa pravilima PRAG-a (poglavlje 6.4), što je utvrđeno Uredbom o realizaciji IPA-e (npr. član 140. o ulozi Komisije u aktivnostima odabira)⁶.

Zajednički upravni odbor, imenovan od strane JMC-a, vrši procjenu projekata na osnovu kriterija koji su navedeni u paketu dokumentacije za prijavu i pravi rang listu u skladu sa PRAG pravilima. Na osnovu toga, Zajednički nadzorni odbor donosi konačnu odluku o projektima za koje se ugovornim tijelima daje preporuka za finansiranje (Agenciji za provedbu u Hrvatskoj, Delegaciji EU u Bosni i Hercegovini).

Glavne faze procedure trebaju biti sljedeće:

- JTS prima i evidentira sve prijave.
- JMC imenuje Zajednički upravni odbor i ako je potrebno vanjske ocjenjivače, koji će biti obezbijeđeni tokom raspodjele tehničke pomoći programa.
- Upravni odbor se uspostavlja sa ravnomjernom zastupljenošću predstavnika 2 zemlje. Članove sa pravom glasa predlažu operativne strukture. Imenovanje članova upravnog odbora vrši se isključivo na osnovu posjedovanja stručnih i profesionalnih kompetencija iz relevantne oblasti. JTS osigurava poslove sekretarijata za Upravni odbor.

⁶ Uredba o realizaciji IPA-e, *inter alia*, omogućuje određeni stepen decentralizacije prilikom procesa procjene i odabira, i to u zemljama korisnicama u kojima se fondovima IPA-e upravlja primjenom centraliziranog pristupa (npr. tamo gdje odbor za procjenu imenuju državna tijela koja učestvuju u radu JMC, a ne Komisija, to jest, ugovorno tijelo).

- Obje operativne strukture mogu predložiti isti broj vanjskih ocjenjivača koji će se financirati iz odgovarajućih sredstava tehničke pomoći.
- Delegacije EU odobravaju *ex-ante* sastav Upravnog odbora i vanjskih ocjenjivača.
- Upravni odbor, prema procedurama PRAG-a, vrši ocjenu projekata podnesenih u okviru određenog poziva, priprema izvještaje o ocjenjivanju i rang listu svih projekata i dostavlja je.
- Zajednički nadzorni odbor: JMC od Upravnog odbora preuzima izvještaj o procjeni i glasa o prihvatanju predložene rang liste. Članovi Upravnog odbora prisustvuju sastanku JMC-a kako bi izložili proceduru procjene. JMC ima mogućnost da:
 - Prihvati izvještaj o procjeni i da preporuku ugovornim tijelima da sklope ugovor za odabrane projekte.
 - Zahtijeva jedan krug ponovne analize prijedloga pod uvjetom da postoji jasno definiran tehnički razlog, koji utječe na kvalitet izvještaja o procjeni, tj. nije jasno na koji način je izvršena procjena i rangiranje projekata;
 - Uspostavi novi Upravni odbor, ukoliko postoji opravdan razlog za sumnju u objektivnost ili kvalifikacije Upravnog odbora.
 - JMC nema pravo, ni pod kojim uvjetima, da mijenja rezultate bodovanja Upravnog odbora ili preporuke, niti smije prepravljati tabele za procjenu koje popune ocjenjivači.
- U Hrvatskoj, Delegacija EU *ex-ante* odobrava odluku JMC-a o projektima predloženim za finansiranje i izvještaj o procjeni.
- U BiH, Delegacija EU odobrava izvještaj o procjeni i listu odabranih projekata kroz izdavanje ugovora o bespovratnoj pomoći krajnjim korisnicima.
- JTS pismenim putem obavještava svakog kandidata o rezultatima procesa odabira.
- U roku 2 sedmice od donošenja odluke od strane JMC-a, JTS prosljeđuje ugovornim tijelima obiju strana svu dokumentaciju neophodnu za sklapanje ugovora.

4.3 Procedure finansiranja i kontrole

4.3.1 Odluka o finansiranju i sklapanje ugovora

Odluke o finansiranju donose nadležna ugovorna tijela (Agencija za regionalni razvoj, ARD u Hrvatskoj i Delegacija EU u BiH) na osnovu odluke Zajedničkog nadzornog odbora i, u slučaju Hrvatske, *ex-ante* saglasnosti Delegacije EC. Na taj način, oni potvrđuju da su ispunjeni uvjeti finansiranja koje zahtijeva Zajednica.

Ugovorna tijela i operativne strukture mogu se osloniti na podršku JTS-a po pitanju komunikacije sa potencijalnim korisnicima bespovratnih sredstava u toku procesa 'odobravanja budžeta'.

4.3.1.1 Hrvatska

- Ugovaranje je odgovornost ARD-a, kao agencije za implementaciju za hrvatski dio projekata. Format ugovora o bespovratnoj pomoći je rađen u skladu sa Praktičnim vodičem koristeći standardni format ugovora o grantu i njegovih aneksa, prilagođenih po potrebi.

- ARD izdaje ugovore o bespovratnoj pomoći odabranim korisnicima normalno u roku 3 mjeseca od odluke Zajedničkog nadzornog odbora. Ugovore o bespovratnoj pomoći podržava - globalno ili pojedinačno - Delegacija EU prije nego budu potpisani.

4.3.1.2 Bosna i Hercegovina

- Ugovaranje je odgovornost Delegacije EU.
- Delegacija EU sklapa ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava sa odabranim korisnicima.

4.3.2 Državno sufinansiranje

Učešće Evropskih zajednica ne može biti veće od 85% dozvoljenog rashoda, i ne može biti manje od 20% dozvoljenog rashoda. Učešće zemalja obuhvaćenih programom iznosi minimalno 15% i maksimalno 80% ukupnih programskih troškova aktivnosti. Nefinansijska učešća nisu prihvatljiva prema Uredbi o IPA-e, iako se mogu spomenuti u prijedlozima projekata kao neprogramska sredstva.

4.3.3 Finansijsko upravljanje, plaćanja i kontrola

Finansijsko upravljanje, plaćanja i kontrolu provode nadležne institucije na osnovu Finansijske uredbe (EC, Euratom) br. 1605/2002 i Uredbe o realizaciji IPA-e. Procedure finansijskog upravljanja i kontrole su definirane Okvirnim sporazumima između zemalja korisnica i Evropske komisije.

4.4 Realizacija projekta

4.4.1 Projekat

Odabrane aktivnosti prekograničnog programa obuhvaćaju konačne korisnike iz barem dvije zemlje obuhvaćene programom koje sarađuju na bar jedan od sljedećih načina u izvođenju svake aktivnosti: zajednička izrada, zajednička realizacija, zajedničko kadrovsko popunjavanje i zajedničko finansiranje.

Pojedinačni pozivi za podnošenje prijedloga projekata detaljnije uređuju vrste saradnje koje su podobne za finansiranje.

4.4.2 Projektni partneri i njihova uloga u zajedničkoj realizaciji projekta

- 1) U slučaju da nekoliko partnera iz iste zemlje učestvuje u projektu, oni će međusobno odabrati vodećeg državnog korisnika (NLB)⁷ prije podnošenja prijedloga projekta (čl. 96(3) IPA IR)⁸. NLB:
 - snosi odgovornost za realizaciju dijela projekta sa njegove strane granice;
 - preuzima bespovratna sredstva od ugovornog tijela i nadležan je za prijenos sredstava partnerima sa njegove strane granice;
 - snosi odgovornost za osiguravanje da se troškovi vrše u svrhu realizacije aktivnosti;
 - tijesno sarađuje sa funkcionalnim vodećim korisnikom (pogledati daljnji tekst) i ustupa mu sve relevantne podatke o realizaciji projekta.

⁷ Vodeći državni korisnik je jednak PRAG Aplikantu1 i/ili Aplikantu 2.

⁸ Ako postoji samo jedan krajnji korisnik u danoj zemlji, to će se podrazumijevati kao NLB.

2) U slučaju integriranih (zajedničkih) projekata, jedan od dva NLB-a ispunjava ulogu Funkcionalnog vodećeg korisnika (FLB). FLB između ostalog:

- o snosi odgovornost za ukupno koordiniranje projektnih aktivnosti sa obje strane granice;
- o snosi odgovornost za organiziranje zajedničkih sastanaka projektnih partnera, sastanke i korespondenciju;
- o snosi odgovornost za podnošenje izvještaja JTS-a o ukupnom napretku projekta.

Uloga FLP-a će biti detaljnije navedena ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava između Agencije za implementaciju/Ugovornog tijela i FLB-a.

Ugovorne i finansijske odgovornosti svakog od vodećih državnih korisnika prema nadležnom ugovornom tijelu ostaju na snazi i ne prenose se sa NLB-a na FLB. Vodeći državni korisnici snose ugovornu odgovornost za ostale ugovorne partnere i saradnike sa njihove strane granice.

4.5 Praćenje i vrednovanje

4.5.1 Praćenje na nivou projekta

Ugovorne obaveze

Vodeći korisnici dostavljaju narativne i finansijske privremene i završne izvještaje nadležnim ugovornim tijelima u skladu sa standardnim uvjetima njihovih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

Prekogranično izvještavanje na nivou projekta

Funkcionalni vodeći korisnik projekta Zajedničkom tehničkom sekretarijatu podnosi izvještaje o toku projekta/4-mjesečne izvještaje, dajući pregled projektnih aktivnosti i dostignuća sa obje strane granice i njihove koordinacije u skladu sa indikatorima utvrđenim zajedničkim prijedlogom projekta.

4.5.2 Praćenje programa

Na osnovu prikupljenih izvještaja o toku projekta, Zajednički tehnički sekretarijat sačinjava zajednički izvještaj o realizaciji i podnosi ga na uvid Zajedničkom nadzornom odboru.

Operativne strukture zemalja korisnica Komisiji i NIPAC-u i NAO-u (u slučaju decentraliziranog upravljanja) dostavljaju godišnji izvještaj i konačni izvještaj o realizaciji prekograničnog programa nakon što ih analizira Zajednički nadzorni odbor.

Godišnji izvještaj se podnosi do 30. juna svake godine, a prvi put druge godine nakon usvajanja prekograničnog programa.

Konačni izvještaj se podnosi najkasnije 6 mjeseci nakon okončanja prekograničnog programa.

Sadržaj izvještaja će biti u skladu sa uvjetima člana 144. Uredbe o realizaciji IPA-e.

4.5.3 Vrednovanje programa

Vrednovanje će se organizirati od strane operativnih struktura i/ili Komisije u skladu sa odredbama IPA-e (posebno čl. 141). Ex-ante evaluacija nije provedena u skladu sa odredbama gore navedenog člana u smislu poštivanja principa proporcionalnosti.

4.5.4 Informiranje i publicitet

Zemlje korisnice, odnosno dvije operativne strukture, obezbjeđuju informacije i objavljuju programe i operacije uz pomoć JTS-a na odgovarajući način.

U Hrvatskoj, operativne strukture snose odgovornost za organiziranje objavljivanja liste konačnih korisnika, naziva aktivnosti i iznosa finansijskih sredstava Zajednice dodijeljenog za aktivnosti. One vode računa o tome da su konačni korisnici upoznati da prihvatanje finansijskih sredstava podrazumijeva i prihvatanje da njihovo ime bude uključeno u objavljenu listu korisnika. Svi lični podaci navedeni na listi se obrađuju u skladu sa uvjetima Uredbe (EC) br. 45/2001 Evropskog parlamenta i Vijeća⁹.

U skladu sa članom 90. Uredbe (EC, Euratom) br. 1605/2002, Komisija objavljuje relevantne informacije o ugovorima. Komisija objavljuje rezultate tenderske procedure u Službenom listu Evropske unije, na internet stranici EuropeAida, te u drugim odgovarajućim sredstvima javnog informiranja, u skladu sa važećim procedurama ugovaranja vanjskih aktivnosti Zajednice.

Mjere informiranja i promoviranja se izlažu u formi plana komunikacije, pri čemu nadležne operativne strukture snose odgovornost za njegovu realizaciju. Zajednički tehnički sekretarijat prezentira takav detaljni plan informiranja i promoviranja u strukturiranom obliku Zajedničkom nadzornom odboru, uz jasno utvrđivanje ciljeva i ciljnih grupa, sadržaja i strategije mjera, te indikativnog budžeta čija se sredstva osiguravaju iz budžeta tehničke pomoći programa prekogranične saradnje.

Konkretno mjere informiranja i promoviranja su uglavnom usmjerene na:

- Osiguravanje šire rasprostranjenosti prekograničnog programa (prevedenog na jezik zemlje) među interesnim grupama i potencijalnim korisnicima;
- Izradu promotivnog materijala, organiziranje seminara i konferencija, saopćenja za medije i održavanje internet stranice programa u cilju podizanja svijesti, interesa i ohrabrivanja učestvovanja;
- Omogućavanje što je moguće većeg publiciteta za pozive za podnošenje prijedloga projekata;
- Objavljivanje liste konačnih korisnika.

⁹ Sl. list L 8, 12.1.2001, str. 1

ANEKSI

ANEKS 1

Članovi Zajedničkog odbora za izradu programa (JPC)

1. **Davor Čilić**, zamjenik državnog tajnika, Središnji ured za strategiju razvoja i koordiniranje fondova EU (CODEF), Republika Hrvatska (zamjena: Iva Frkić, CODEF)
2. **Franka Vojnović**, načelnik Odjela, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MSTTD), Republika Hrvatska (zamjena: Darko Stillinović, MSTTD)
3. **Tatjana Puškarić**, Sisačko-moslavačka županija, Republika Hrvatska (zamjena: Marija Ljubešić)
4. **Marija Fićurin**, Karlovačka županija, Republika Hrvatska (zamjena: Eva Maria Sobotnik – Pavan),
5. **Dražen Peranić**, Ličko-senjska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Andrija Brkljačić),
6. **Marijan Štefanac**, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Lidija Vukojević),
7. **Nevenka Marinović**, Zadarska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Davor Lonić)
8. **Željko Šimunac**, Šibensko-kninska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Drago Matić)
9. **Petar Kulić**, Vukovarsko-srijemska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Zoran Vidović)
10. **Božo Sinčić**, Splitsko-dalmatinska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Mladen Perišić)
11. **Mira Buconić**, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Ivo Karamatić)
12. **Srđan Ljubojević**, pomoćnik direktora, Direkcija za evropske integracije, Bosna i Hercegovina
13. **Nada Bojanić**, stručni savjetnik, Direkcija za evropske integracije, Bosna i Hercegovina
14. **Zada Muminović**, načelnik odjeljenja, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Bosna i Hercegovina
15. **Azra Alkalaj**, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
16. **Aida Bogdan**, Vlada Republike Srpske
17. **Jugoslav Jovičić**, direktor, ARDA, Banjaluka, Bosna i Hercegovina
18. **Ivan Jurilj**, direktor, REDAH, Mostar, Bosna i Hercegovina
19. **Enes Drljević**, direktor, NERDA, Tuzla, Bosna i Hercegovina
20. **Milenko Zečević**, savjetnik gradonačelnika, Brčko Distrikt, Bosna i Hercegovina

Članovi Tima za izradu prijedloga programa (DT)

1. **Darko Stillinović**, vođa hrvatskog DT, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MSTTD), Republika Hrvatska

2. **Marija Rajaković**, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MSTTD), Republika Hrvatska
3. **Mirjana Samardžić**, Tehnička pomoć MSTTD, CARDS 2004 „Izgradnja institucija i kapaciteta za program prekogranične suradnje“
4. **Marija Ljubešić**, Sisačko-moslavačka županija, Republika Hrvatska
5. **Marijana Tomičić**, Karlovačka županija, Republika Hrvatska
6. **Andrija Brkljačić**, Ličko-senjska županija, Republika Hrvatska
7. **Mirela Brechelmacher**, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska
8. **Lovro Jurišić**, Zadarska županija, Republika Hrvatska
9. **Drago Matić**, Šibensko-kninska županija, Republika Hrvatska
10. **Gabrijela Žalac**, Vukovarsko-srijemska županija, Republika Hrvatska
11. **Mladen Perišić**, Splitsko-dalmatinska županija, Republika Hrvatska
12. **Ida Gamulin**, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska
13. **Nada Bojanić**, Direkcija za evropske integracije, Bosna i Hercegovina
14. **Gordana Pantić**, Direkcija za evropske integracije, Bosna i Hercegovina
15. **Vanda Medić**, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Bosna i Hercegovina
16. **Maida Hasanbegović**, Zavod za statistiku, Bosna i Hercegovina
17. **Goran Grbešić**, REDAH, Mostar, Bosna i Hercegovina
18. **Azra Jusufbegović**, NERDA, Tuzla, Bosna i Hercegovina
19. **Vesna Marinković**, ARDA, Banjaluka, Bosna i Hercegovina
20. **Ljubica Milanović**, ARDA, Banjaluka, Bosna i Hercegovina
21. **Vlado Pijunović**, TA, Projekt CBIB

Koordinator Zajedničkog odbora za izradu projekta

Ines Franov Beoković, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Republika Hrvatska

ANEKS 2

Tabela 01: Razlika između popisa

Županija	RAZLIKA IZMEĐU POPISA 2001/1991	POPIS 2001	GUSTINA NASELJENOSTI 2001
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	90,3	204.768	83,4
<u>Brodsko-posavska</u>	102,6	176.765	87,1
<u>Sisačko-moslavačka</u>	74,8	185.387	41,5
<u>Karlovačka</u>	79,1	141.787	39,1
<u>Ličko-senjska</u>	65,1	53.677	10,0
<u>Zadarska</u>	76,8	162.045	44,7
<u>Šibensko-kninska</u>	76,8	112.891	37,9
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	98,5	463.676	102,1
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	98,6	122.870	68,8
UKUPNO PROGRAMSKA			
OBLAST	87,1	1.623.866	
UKUPNO HRVATSKA	93,9	4.437.460	78,2

Državni zavod za statistiku, Popis 1991, 2001.

Tabela 02: Starosna struktura

	Starosna dob 0-14 godina	Starosna dob 15-64 godina	Starosna dob 65 godina i više	Prosječna starosna dob	Indeks starosne dobi
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	39359	134860	29576	37,8	76,5
<u>Brodsko-posavska</u>	34728	114294	26751	37,8	77,5
<u>Sisačko-moslavačka</u>	29948	121393	33585	40,7	109,8
<u>Karlovačka</u>	20521	92081	28268	41,9	128,8
<u>Ličko-senjska</u>	8200	33035	12176	43	145,7
<u>Zadarska</u>	29496	106144	25430	38,9	86
<u>Šibensko-kninska</u>	18953	71466	21972	41,1	113,1
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	85585	309666	66251	38,1	77,8
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	22467	80283	19564	39	86,3
UKUPNO PROGRAMSKA	289257	1063222	263573	41	86
OBLAST					
UKUPNO HRVATSKA	754634	2676275	693540	39,3	90,7

Državni zavod za statistiku, Popis 2001.

Tabela 03: Broj stanovnika sa odgovarajućim stepenom obrazovanja

	Broj škola	Osnovne škole	Srednje škole	Politehničke škole	Univerzitet	Master	Doktorat
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	8782	43516	68380	4506	6242	160	37
<u>Brodsko-posavska</u>	6052	36163	61203	3819	5735	199	53
<u>Sisačko-moslavačka</u>	7759	35875	67550	4699	6821	198	65
<u>Karlovačka</u>	4859	24951	53039	4345	5825	216	54
<u>Ličko-senjska</u>	2118	9015	18387	1513	1648	40	13
<u>Zadarska</u>	6787	26108	63494	5281	8464	265	111
<u>Šibensko-kninska</u>	7414	16874	44470	3604	5119	113	41
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	13302	67137	196955	18992	30242	1147	639
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	1996	19081	51337	5813	7812	249	134
<u>UKUPNO PROGRAMSKA OBLAST</u>	59069	278720	624815	52572	77908	2587	1147
<u>UKUPNO HRVATSKA</u>	105332	801168	1733198	150167	267885	12539	7443

Državni zavod za statistiku, Popis 2001.

ANEKS 3

Provizorni vremenski okvir i indikativna sredstva poziva za podnošenje u okviru finansiranja za 2007-2008,

Deleted: 1

*Provizorni vremenski okvir i indikativna sredstva poziva za podnošenje prijedloga projekata za **Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora i Prioritet 2: Unapređenje kvaliteta života i društvena kohezija.***

Za budžet u 2007-2008 godini, prijedlog je da se objavi jedan zajednički poziv za podnošenje prijedloga projekata. Sve mjere u okviru Prioriteta 1 i Prioriteta 2 su uvrštene u prvi poziv, obuhvaćajući i: "velike" (vrijednosti od 50-300.000 €) i male iznose grantova (vrijednosti od 20-50.000 €).

Država	Poziv za podnošenje prijedloga projekata (prioritet 1)	Datum objavljivanja	Potpisivanje ugovora	Završetak realizacije projekta	Indikativni iznos IPA-e	Indikativni iznos države	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	CfP 1: (sve četiri mjere; vrijednost grantova 50-300.000 € i malih grantova 20-50.000 €)	Juli 2009.	Juni/juli 2010	August 2012.	1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
Bosna i Hercegovina					1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
	UKUPNO				3.600.000	635.294,08	4.235.294,08

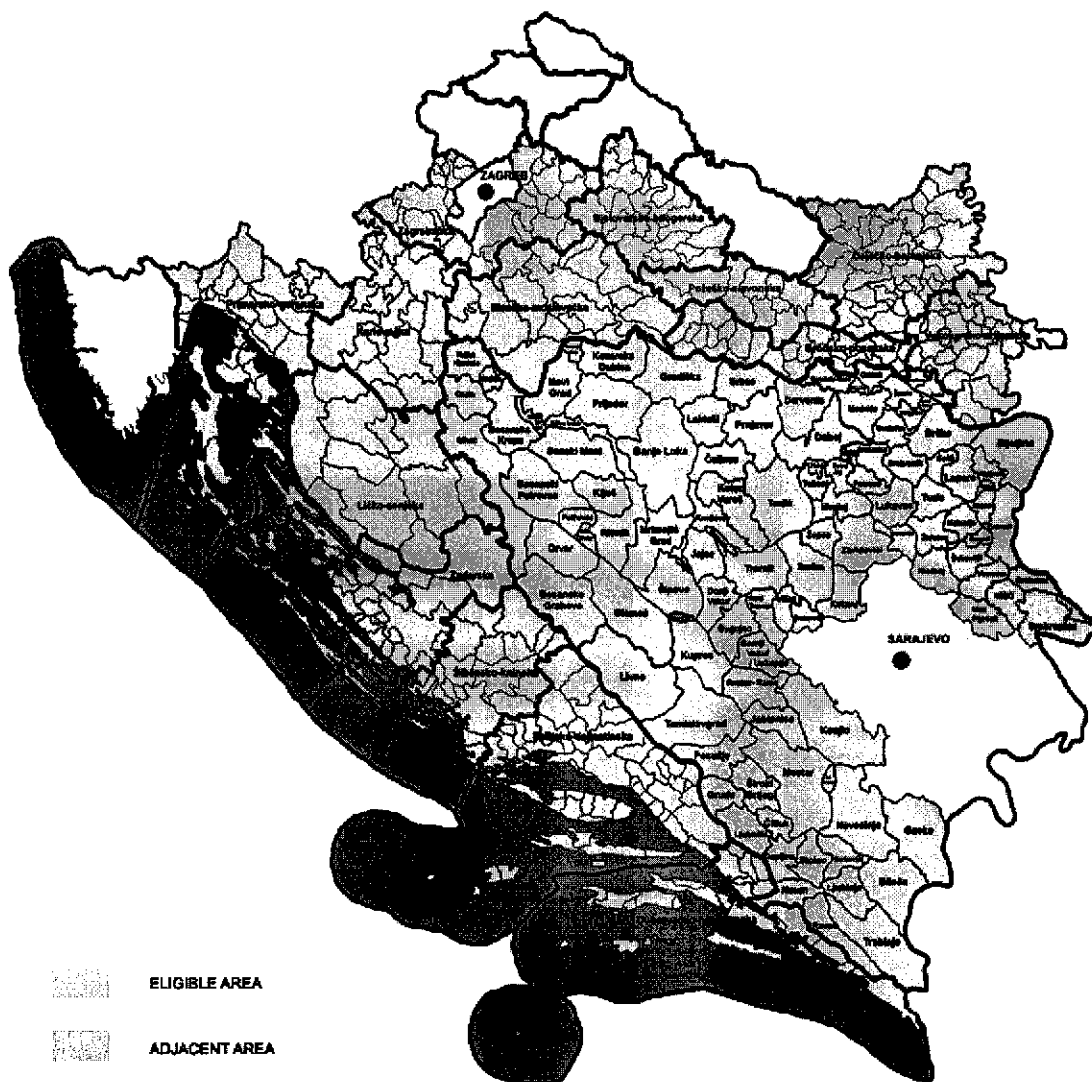
Provizorni vremenski okvir i indikativna sredstva pomoći u okviru Prioriteta 3: tehnička pomoć

Predviđeno je da se Prioritet 3 – Tehnička pomoć realizira putem zasebnih ugovora o bespovratnoj pomoći direktno dodijeljenih operativnim strukturama. Isti vremenski okvir je predviđen za obje zemlje u cilju osiguravanja kompatibilnosti pruženih savjeta i dobre koordinacije u pogledu realizacije projekta.

Država	Zahtjev za dodjelu granta	Potpisivanje ugovora	Podugovaranje	Završetak projekta	Indikativni iznos IPA-e	Indikativni iznos Države	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	Januar 2009.	Juni 2009.	Juni 2009.	Januar 2010.	100.000	17.647,06	117.647,06
Bosna i Hercegovina (CARDS 2006) IPA TA 2007 od maja 2010.	Mart 2008	Juli 2008.	Juli 2008.	April 2010.	100.000	17.647,06	117.647,06
UKUPNO					200.000	35.294,12	235.294,12

ANEKS 4

Mapa programske i susjedne oblasti Hrvatske i Bosne i Hercegovine

-
- PROGRAMSKA OBLAST
 - SUSJEDNA OBLAST

Potvrđujem da ovaj prijevod potpuno odgovara
izvorniku sastavljenom na engleskom jeziku.

Broj dnevnika: 233; Mjesto: Sarajevo

Datum: 13.7.2012. godine

ADISA MUJIĆ

Stalni sudski tumač za engleski jezik